

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013. Jelen fordítás nem köti a Bíróságot. További információért lásd a teljes szerzői jogi tájékoztatást a dokumentum végén.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013. This translation does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013. La présente traduction ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

NAGYKAMARA

KURIĆ ÉS TÁRSAI v. SZLOVÉNIA ÜGY

(Kérelem sz. 26828/06)

ÍTÉLET

STRASBOURG

2012. június 26.

Ez az ítélet jogerőre emelkedett, szövege a szerkesztés során még változhat.

A Kurić és társai v. Szlovénia-ügyben,

Az Európai Emberi Jogi Bíróság a következő összetételű Nagykamarában ülésezve:

Nicolas Bratza, *Elnök*,
Jean-Paul Costa,
Françoise Tulkens,
Nina Vajić,
Dean Spielmann,
Boštjan M. Zupančič,
Anatoly Kovler,
Elisabeth Steiner,
Isabelle Berro-Lefèvre,
Päivi Hirvelä,
George Nicolaou,
Luis López Guerra,
Zdravka Kalaydjieva,
Nebojša Vučinić,
Guido Raimondi,
Ganna Yudkivska,
Angelika Nußberger, *bírák*,
és Vincent Berger, *jogtanácsos*,

zárt tárgyalást tartva 2011. július 6-án és 2012. április 11-én,

A következő ítéletet hozza, melyet a fentebbi napon fogadtak el:

AZ ELJÁRÁS

1. Az ügy Milan Makuc úr horvát állampolgár és további tíz kérelmező által 2006. július 4-én az Emberi Jogok és Alapvető Szabadságok Védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 34. Cikke alapján Szlovénia ellen benyújtott kérelmén (száma: 26828/06) alapult. Makuc úr halálát követően az ügy a *Kurić és társai v. Szlovénia* elnevezést kapta. A Nagykamara előtti eljárásban nyolc kérelmező maradt (lásd a 15. bekezdést lentebb).

2. A kérelmezőket a Bíróság előtt A.G. Lana úr és A. Saccucci úr, Rómában praktizáló ügyvédek, valamint A. Ballerini asszony and M. Vano úr, genovai (Olaszország) ügyvédek képviselték.

3. A Szlovén Kormányt (a továbbiakban: Kormány) L. Bembič államügyész úr képviselte.

4. A kérelmezők az Egyezmény 8. cikkére hivatkozva azt panaszolták, hogy önkényesen megfosztották őket állandó tartózkodási engedélyüktől azt követően, hogy Szlovénia 1991-ben kikiáltotta függetlenségét. A 13. Cikkre hivatkozva azt is sérelmezték, hogy nem állt rendelkezésükre hatékony

jogorvoslat, valamint a 8. Cikkkel együtt olvasott Egyezmény 14. Cikkére hivatkozva azt is panaszolták, hogy hátrányos megkülönböztetés érte őket. Végül, beadványukban sérelmezték az 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkének megsértését, mert önkényesen megfosztották őket nyugdíjhoz való joguktól.

4. A kérelem elbírálására a Bíróság Harmadik Szekcióját jelölték ki (Eljárási Szabályzat 52. cikk 1. bekezdése), amely 2006. november 10-én értesítette a kérelmezett Államot az ügynek az Eljárási Szabályzat 40. cikke szerinti sürgősségi tárgyalásáról, és hogy a 41. cikk alapján az ügynek elsőbbséget biztosít.

5. 2007. május 31-én a Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Elisabet Fura, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer, David Thor Björgvinsson és Ineta Ziemele összetételben - valamint Santiago Quesada Szekció Titkár részvételével - ülésező Harmadik Szekció értesítette a kérelmezett Államot a 8. Cikkre és a 8. Cikkre a 13. és 14. Cikkkel együtt olvasva hivatkozó, illetve az 1. Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. Cikkére hivatkozó kérelemről. Egyúttal arról is döntött, hogy az elfogadhatóság és az érdem elbírálásra együttesen kerül sor (29. Cikk 1. bekezdés). A kérelem fennmaradó részeit elfogadhatatlannak nyilvánították.

6. Mint harmadik fél beavatkozó észrevételeket tett továbbá a Szerb Kormány, aki élt beavatkozási jogával (Egyezmény 36. Cikk 1. bekezdése, az Eljárási Szabályzat 44. cikk 1/b pontja). Az Equal Rights Trust, az Open Society Justive Initiative, a Peace Institute-Institute for Contemporary Social and Political Studies és a Legal Information Centre of Non-Governmental Organisations az Elnök írásos engedélye alapján mint harmadik fél beavatkozók észrevételeket tehettek (az Egyezmény 36. Cikk 2. bekezdése, az Eljárási Szabályzat 44. cikk 3. bekezdése). A kérelmezett Állam és a kérelmezők reagáltak a Szerb Kormány észrevételeire.

7. Az Egyezmény 36. Cikk 1. bekezdése és az Eljárási Szabályzat 44. cikk 1/a pontja szerinti értesítést követően a Horvát Kormány és Bosznia-Hercegovina Kormánya nem kívánt élni beavatkozási jogával jelen ügyben.

8. 2010. július 13-án a - Josep Casadevall, Elisabet Fura, Corneliu Bîrsan, Boštjan M. Zupančič, Alvina Gyulumyan, Egbert Myjer és Ineta Ziemele, valamint Santiago Quesada Szekció Titkár összetételben ülésező - Harmadik Szekció nyolc kérelmező tekintetében elfogadhatónak nyilvánította a kérelemnek az Egyezmény 8. Cikkére, 13. és a 14. Cikkére vonatkozó részeit, és egyhangúan megállapította, hogy megsértették az Egyezmény 8. és 13. Cikkét, valamint hogy nem szükséges a kérelem 14. Cikkre vonatkozó részének vizsgálata. A Bíróság azt is megállapította, hogy a néhai kérelmező Markuc úr rokona nem léphet az elhunyt helyébe az eljárásban. Petreš úr és Jovanović úr kérelmét, akiknek állandóállandó tartózkodási engedélyt adtak, illetve a többi kérelem fennmaradó részét elfogadhatatlannak nyilvánította. Ezen kívül a Kamara felhívta a kérelmezett Államot, hogy a 46. Cikk értelmében tegye meg a megfelelő

általános és egyedi intézkedéseket, valamint az Egyezmény 41. Cikk szerinti igazságos elégtétel kérdésében a döntést elhalasztotta.

9. 2010. október 13-án a Kormány az Egyezmény 43. Cikke és az Eljárási Szabályzat 73. cikke alapján kérelmezte az ügy Nagykamara elé terjesztését. 2011. február 21-én a Nagykamara előkészítő kollégiuma elfogadta a kérelmet.

10. A Nagykamara összetételét az Egyezmény 26. Cikk 4. és 5. bekezdése és az Eljárási Szabályzat 24. cikke alapján állapították meg. 2011. november 11-én Jean-Paul Costa bírósági elnöki hivatali ideje lejárt. Utóda, Nicolas Bratza a Nagykamara-elnök feladatát is átvette jelen ügyben (Eljárási Szabályzat 9. cikk 2. bekezdés). Jean-Paul Costa az Egyezmény 23. Cikk 3. bekezdése és az Eljárási Szabályzat 24. cikk 4. bekezdése értelmében továbbra is eljár hivatali ideje lejártát követően.

11. Mind a kérelmezők, mind a kérelmezett Kormány írásos észrevételeket nyújtott be. Továbbá az Elnök írásos engedélye alapján mint harmadik fél beavatkozó észrevételeket tett (az Egyezmény 36. Cikk 2. bekezdése, az Eljárási Szabályzat 44. cikk 3. bekezdése alapján) az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága. Az Open Society Justice Initiative-től szintén érkezett aktualizált és kiegészített beadvány.

12. 2011. július 6-án tárgyalásra került sor a strasbourgi Human Rights Buildingben (Eljárási Szabályzat, 59. cikk 3. bekezdés).

A Bíróság előtt megjelentek:

(a) *a kérelmezett Kormány részéről*

L. BEMBIČ ÚR, államügyész

V. KLEMENC ASSZONY, államügyész

N. GREGORI ASSZONY, Belügyminisztérium,

J. KOSELJ ÚR, Belügyminisztérium,

I. JEGLIČ ASSZONY, Belügyminisztérium,

A. SNOJ ASSZONY, Belügyminisztérium,

A. JERMAN ÚR, Belügyminisztérium,

P. PAVLIN ÚR, Belügyminisztérium,

S. BARDUTZKY ÚR, Igazságügyi Minisztérium,

Képviselő,

Társ-Képviselő,

Tanácsadók;

(b) *a kérelmezők részéről*

A. G. LANA ÚR,

A. SACCUCCI ÚR,

N. KOGOVŠEK ŠALAMO ASSZONY,

A. SIRONI ASSZONY,

Jogtanácsos,

Tanácsadó.

13. A Nagykamara meghallgatta Lana, Saccucci és Bembič urakat, illetve a bírák által nekik feltett kérdésekre adott válaszaikat. A kérelmezők és a kérelmezett Kormány írásban további információkat nyújtott be.

A TÉNYEK

I. AZ ÜGY KÖRÜLMÉNYEI

14. Az első kérelmező, Mustafa Kurić úr, 1935-ben született, és Koperben, Szlovéniában él. Jelenleg hontalan. A második kérelmező, Velimir Dabetić úr, 1969-ben született, Olaszországban él, hontalan személy. A harmadik kérelmező, Ana Mezga, horvát állampolgár. 1965-ben született, és Portorož-ban, Szlovéniában él. A negyedik kérelmező, Ljubenka Ristanović asszony szerb állampolgár, 1968-ban született Szerbiában, ahol ma is él. Az ötödik kérelmező Tripun Ristanović úr, a negyedik kérelmező fia, 1988-ban született, és jelenleg Szlovéniában él, Bosznia-Hercegovina állampolgára. A hatodik kérelmező, Ali Berisha, 1969-ben született Koszovóban. A legfrissebb, elérhető információk alapján szerb állampolgár, jelenleg Németországban él. A hetedik kérelmező Ilfan Sadik Ademi úr, 1952-ben született, Németországban él, Macedónia állampolgára. A nyolcadik kérelmező, Zoran Minić úr, 1972-ben született, a Kormány szerint szerb állampolgár.

A. Az ügy háttere

15. A Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság ("JSZSZK") szövetségi állam volt, melyet hat tagköztársaság alkotott: Bosznia-Hercegovina, Horvátország, Szerbia, Szlovénia, Montenegró és Macedónia. A JSZSZK állampolgárai belügyi célokra "kettős állampolgársággal" rendelkeztek, azaz mind a JSZSZK, mind a hat tagköztársaság egyikének állampolgárai voltak. 1974-ig a szövetségi elsőbbséget élvezett a tagköztársasági állampolgársággal szemben: csak JSZSZK-állampolgár lehetett egy tagköztársaságnak állampolgára.

16. A JSZSZK minden tagköztársaságában hasonlóan szabályozták az állampolgárságot, a származási elv (*jus sanguinis*) alapján lehetett megszerezni az állampolgárságot. Az elv szerint a gyerek megszerezte szülei állampolgárságát; ha a szülők különböző tagköztársaságok állampolgárai voltak, egyetértésre kellett jutniuk a gyerek állampolgárságát illetően. Azon a napon, amelyen valaki megszerezte egy másik tagköztársaság állampolgárságát, elveszítette a korábbi.

17. 1947-től kezdve nem szövetségi, hanem tagköztársasági szinten vezették a különböző Állampolgársági Anyakönyveket. 1974-től az újszülöttek állampolgársági nyilvántartása bekerült a Születési Anyakönyvi Nyilvántartásba, 1984-től pedig nem vezették az Állampolgársági Anyakönyveket, hanem minden állampolgársági adatot a Születési Anyakönyvi Nyilvántartásban vezettek.

18. A JSZSZK állampolgárai mozgásszabadságot élveztek a szövetségi államban, és annak területén kérhették állandóállandó tartózkodásuk nyilvántartásba vételét ott, ahol letelepedni kívántak. Az állandó tartózkodáshoz a JSZSZK állampolgárai számára számos polgári, gazdasági, szociális, sőt, politika jog gyakorlása kötődött.

19. Az akkori Szlovén Szocialista Köztársaságban élő azon JSZSZK-állampolgárok, akik egy másik JSZSZK tagköztársaság állampolgárai voltak, mint a kérelmezők, a szlovén állampolgárokhoz hasonlóan kérhették állandóállandó tartózkodásuk nyilvántartásba vételét. Állandó tartózkodási engedélyt külföldi állampolgárok is kaphattak egy külön eljárásban.

2. Szlovénia függetlensége és a “törlés”

20. A JSZSZK szétesésének során Szlovénia lépéseket tett függetlensége felé. 1990. december 6-án az akkori Szlovén Tagköztársasági Parlament elfogadta a “Jószándék Nyilatkozatát” (*Izjava o dobrih namenih*), amely garantálta, hogy minden olyan személynek lehetősége lesz – kívánsága esetén – szlovén állampolgárságot szerezni, akinek Szlovénia területén nyilvántartott állandóállandó tartózkodási engedélye van (lásd a 200. bekezdést lentebb).

21. 1991. június 25-én Szlovénia kikiáltotta függetlenségét. Egy sor törvényt fogadtak el, melyet “függetlenségi törvénykezés” neveztek. Ezek között szerepelt a Szlovén Köztársaság Állampolgárságáról Szóló Törvény (*Zakon o državljanstvu Republike Slovenije* – “Állampolgársági Törvény”), a Külföldiekről Szóló Törvény (*Zakon o tujcih*, lásd a 205-207. bekezdéseket lentebb), a Nemzeti Határőrségről Szóló Törvény (*Zakon o nadzoru državne meje*) és a Szlovén Állampolgárok Útleveléről Szóló Törvény (*Zakon o potnih listinah državljanov Republike Slovenije*).

22. A szóban forgó időben Szlovénia lakossága, ellentétben a többi, egykori JSZSZK-tagköztársasággal, viszonylag homogén volt, mivel 2 millió lakosának kb. 90%-a szlovén állampolgár volt. Mintegy 200.000 szlovéniai lakos (másként: a lakosság 10%-a), köztük a kérelmezők, más JSZSZK-tagköztársaság állampolgárai voltak. Ez az arány nagyjából megfelel a szlovén származásúak korabeli arányának.

23. A Jószándék Nyilatkozatával összhangban az 1991-es Alkotmány-Törvény 13. szakasza biztosította, hogy a JSZSZK minden egykori tagköztársaságának állampolgára, aki 1990. december 23-án, a Szlovénia függetlenségéről szóló népszavazás napján nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedéllyel rendelkezett Szlovéniában, és ténylegesen itt is

lakott, ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a Szlovén Köztársaság állampolgárai, kivéve a tulajdonszerzést, egészen addig, amíg az Állampolgársági Törvény 40. szakaszának megfelelően állampolgárságot nem szerez, vagy amíg a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakaszában foglalt határidő el nem telik. (1991. december 25. – lásd a 202., 205. és 207. bekezdéseket)

24. Az Állampolgársági Törvény 40. szakasza, mely 1991. június 25-én lépett hatályba, arról rendelkezett, hogy a JSZSZK volt tagköztársaságainak – nem szlovén – állampolgárai (“a volt JSZSZK tagköztársaságainak állampolgárai”) szlovén állampolgárságot szerezhettek, ha három követelménynek megfeleltek: állandó tartózkodási engedélyt szereztek 1990. december 23-ig (a népszavazás napja), ténylegesen Szlovéniában laktak, és az Állampolgárságról Szóló Törvény hatályba lépését követő hat hónapon belül kérelmezték az állampolgárság megszerzését. Amint a 24. bekezdésben fentebb szó volt róla, ez a határidő 1991. december 25-én lejárt. Ezen időpontot követően az állampolgárság megszerzésének kevésbé kedvező feltételei, az Állampolgársági Törvény 10. szakaszában szereplő honosítás vonatkozott az egykori JSZSZK-tagköztársaságok állampolgáira is (lásd a 205. bekezdést lentebb).

25. A hivatalos adatok szerint a volt JSZSZK tagköztársaságainak Szlovéniában élő állampolgárai közül 171.132 fő folyamodott sikeresen az Állampolgársági Törvény 40. szakasza alapján az új állam állampolgárságának megszerzéséért. 11.000 főre becsülik a Szlovéniát elhagyók számát.

26. A Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakaszának második bekezdése értelmében a volt JSZSZK tagköztársaságainak állampolgárai közül azok, akik az erre nyitva álló határidőben nem kérelmezték a szlovén állampolgárságot, vagy akiknek kérelmét elutasították, külföldinek minősültek. A Külföldiekről Szóló Törvény előírásait a volt JSZSZK tagköztársaságainak állampolgáira vagy két hónappal a határidő lejártát követően kellett alkalmazni (tehát 1992. február 26-tól), vagy két hónappal azt követően, hogy az állampolgársági kérelem ügyében lefolytatott közigazgatási eljárásban végleges elutasító döntést hoztak (lásd a 207. bekezdést lentebb).

27. A függetlenség kikiáltását követően a Belügyminisztérium (“a Minisztérium”) számos publikálatlan belső utasítást (*okrožnice, navodila, depeše*) küldött a helyi önkormányzati közigazgatási hatóságoknak a függetlenségi törvénykezés végrehajtásával kapcsolatban, különösen a Külföldiekről Szóló Törvénnyel kapcsolatban. Egy 1991. június 26-i körlevélben a Minisztérium arra utasította a közigazgatási hatóságokat, hogy a volt JSZSZK tagköztársaságainak Szlovéniában élő állampolgárai ezen naptól kezdve külföldinek minősülnek minden közigazgatási eljárásban, és hogy az 1991-es Alkotmány-Törvény 13. szakaszának megfelelően ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a

Szlovén Köztársaság állampolgárai, kivéve a tulajdonszerzést, egészen addig, amíg a vonatkozó határidők el nem telnek (lásd a 24. bekezdést fentebb). A Minisztérium további technikai utasításokat adott az útlevelekre és a külföldiek ügyeire vonatkozóan. A Minisztérium 1991. július 30-án értesítette a helyi önkormányzati közigazgatási hatóságokat, hogy az Európai Közösség Minisztériumi Trojkája és Szlovénia, Horvátország, Szerbia és Jugoszlávia képviselői között létrejött Brioni Megállapodás szerint a függetlenségi törvénykezés belügyekre vonatkozó részeinek végrehajtását három hónapra felfüggesztették. Ezalatt az idő alatt a többi JSZSZK tagköztársaság állampolgárait nem kezelték külföldiként. Két további közigazgatási körlevelet bocsátottak ki 1992. február 5-én és 18-án, amelyek a Külföldiekről Szóló Törvény végrehajtásával kapcsolatos általános problémákra hívták fel a figyelmet. Az előbbi körlevél előírta, hogy amennyiben külföldiek ügyeit intézik, az állampolgárok olyan személyes iratait, amelyeket szlovén közigazgatási hatóságok bocsátottak ki, meg kell tartani, útlevelüket pedig be kell vonni és meg kell semmisíteni.

28. 1992. február 26-án, amikor a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakaszának második bekezdése alkalmazhatóvá vált, a helyi önkormányzati közigazgatási hatóságok törölték a szlovén állampolgárságért nem folyamodó vagy abban nem részesülő személyeket az Állandó Tartózkodási Engedéllyel Rendelkezők Nyilvántartásából (*Register stalnega prebivalstva* – “Nyilvántartás”), és a Kormány tájékoztatása szerint átvezették őket a Tartózkodási Engedély Nélküli Külföldiek Nyilvántartásába.

29. 1992. február 27-én a Minisztérium jelezte a helyi önkormányzati hatóságoknak küldött utasításában, hogy ezen személyek jogi helyzetét szabályozni kell. Felhívta a hatóságok figyelmét arra, hogy számos probléma felmerülésére lehet számítani; a szóban forgó személyek jogi helyzetét szabályozni kell, és ezzel párhuzamosan el kell végezni “a nyilvántartások megtisztítását”. A Minisztérium felhívta továbbá arra is a figyelmet, hogy ezen személyek iratai még abban az esetben is érvénytelenné váltak a személyük jogi státuszában *ex lege* beállt változás miatt, ha azokat szlovén hatóságok adták ki, és formálisan érvényesek is. A Minisztérium a Külföldiekről Szóló Törvény 23. és 28. szakaszai kapcsán jogszabály-magyarázatot nyújtott a tartózkodási engedély törlésével és a kitoloncolással kapcsolatos ügyekben.

30. A Kérelmezők azt állították, hogy a nyilvántartásból törölt személyeket hivatalosan nem értesítették a fentiekről. Semmilyen különleges eljárást nem biztosítottak számukra, és nem állítottak ki hivatalos iratokat sem. Csak a későbbiekben szereztek tudomást arról, hogy külföldiek lettek, például akkor, amikor megkísérelték megújítani személyes irataikat (személy igazolvány, útlevél, jogosítvány). A Kormány ezzel ellentétben fenntartotta, hogy a Hivatalos Közlönyben történő közzétételén kívül a szlovén lakosságot a média és hirdetések útján informálták az új

törvényről. Néhány helyi önkormányzatnál személyes úton is értesítették az embereket.

31. 2002-es hivatalos adatok alapján összesen 18.305 volt JSZSZK-állampolgár veszítette el állandó tartózkodási engedélyét 1992. február 26-án, akik közül kb. 2400 főtől tagadták meg az állampolgárságot. Ők "töröltek" (*izbrisani*) néven váltak ismertté, és közülük tartoznak a jelen ügy kérelmezői is. A "töröltekről" 2009-ben gyűjtöttek új adatokat (lásd a 69. bekezdést fentebb).

32. Az eljárás eredményeként a "töröltek" külföldiek vagy hontalan státuszúak lettek, akik illegálisan tartózkodtak Szlovéniában. Általánosságban: nehézséget okozott számukra munkahelyük és jogosítványuk megtartása, és a nyugdíj megszerzése. Az országot sem tudták elhagyni, mert érvényes dokumentumok hiányában nem tudtak volna visszatérni sem Szlovéniába. Sok család felbomlott, néhány családtag Szlovéniában maradt, mások pedig a JSZSZK valamelyik utódállamába kerültek. A "töröltek" között 5360 kiskorú is volt. A legtöbb esetben személyazonosító okmányukat elvették. A "töröltek" közül többen önként elhagyták Szlovéniát, másoknak kiutasítási határozatokat kézbesítettek, majd kitoloncolták őket az országból.

33. 1992. február 26-a után a többi volt JSZSZK tagköztársasági állampolgár állandó tartózkodási engedélyét megszüntették abban az esetben, ha nem szereztek új engedélyt. Ugyanakkor a Külföldiekről Szóló Törvény 82. szakasza értelmében azon külföldiek állandó tartózkodási engedélye, akik nem egy volt JSZSZK tagköztársaság állampolgárai voltak, érvényben maradt a Külföldiekről Szóló Törvény hatályba lépését követően is (lásd a 207. bekezdést lentebb).

34. 1992. június 4-én az akkori Belügyminiszter levelet küldött a Kormánynak (száma: 0016/1-S-010/3-91), amelyben tájékoztatást adott a Külföldiekről Szóló Törvény végrehajtásával kapcsolatos, nyitva maradt kérdésekről, különös tekintettel a volt JSZSZK tagköztársaságaiból származó, Szlovéniában élő, rendezetlen státuszú személyek nagy számára. Arra is kitért, hogy álláspontja szerint a függetlenné válás folyamata során a többi volt JSZSZK tagköztársaság Szlovéniában élő állampolgárainak minden, nemzetközi és kétoldalú szerződésből eredő jogát figyelembe vették. A Kormány fenntartotta, hogy e levél nyomán lépéseket tettek annak érdekében, hogy enyhítsék a "törlés" következményeit oly módon, hogy a Külföldiekről Szóló Törvény előírásait rugalmasabban értelmezték (lásd a 36. bekezdést). Ezen kívül, 1992. június 15-én egy újabb, a helyi önkormányzati hatóságoknak szóló közigazgatási körlevelet küldtek a Külföldiekről Szóló Törvény végrehajtásával kapcsolatos utasításokkal. Ez számos nyitott kérdést rendezett, többek között a katonai lakások kiutalását, a Bosznia-Hercegovinából átmenetileg érkező menekültek nyilvántartásba vételét, a nyilvántartások vezetését, személyes adatoknak a népszámlálásból történő továbbítását, a külföldiekkel kapcsolatos

eljárásokat. A szlovén hatóságok által külföldiek számára kiállított személyazonosító okmányokat meg kellett semmisíteni. Külön szolt – a Szlovéniában állandó tartózkodási engedéllyel rendelkező volt JSZSZK állampolgárok vonatkozásában – a nyilvántartásba történő bejegyzés dátumáról: vagy a szlovén állampolgárság megszerzésének időpontja, vagy az a dátum, amikor a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakasza alapján külföldiekké váltak (1992. február 26. vagy a szlovén állampolgárság elutasításáról szóló döntés kézhezvétele után 2 hónappal).

35. 1992. szeptember 3-án a Kormány úgy döntött, hogy az állandó tartózkodási engedély kibocsátásához megkövetelt három éves szlovéniai tartózkodás kiszámításakor figyelembe veszi a Külföldiekről Szóló Törvény hatályba lépése előtti időszakot is. 1992 és 1997 között összesen 4893 állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki ilyen módon.

36. 1994. június 28-án az Egyezmény hatályba lépett Szlovénia tekintetében.

37. A szlovén parlament népszavazási kezdeményezést nyújtott be abban a kérdésben, hogy visszavonják-e az Állampolgársági Törvény 40. szakasza alapján volt JSZSZK állampolgároknak adott állampolgárságot. 1995. november 20-án az Alkotmánybíróság úgy határozott, hogy a kezdeményezés alkotmányellenes.

38. A következő években számos nem-kormányzati szervezet, ide értve az Amnesty Internationalt, a Helsinki Monitort és a szlovéniai Emberi Jogi Ombudsmant, jelentéseket tett közzé, amelyek a “töröltek” helyzetére hívták fel a figyelmet.

3. Az Alkotmánybíróság 1999. február 4-i határozata és az azt követő fejlemények

39. 1998. június 24-én az Alkotmánybíróság részben elfogadhatónak nyilvánította a Külföldiekről Szóló Törvény 16. szakasza 1. bekezdésének és a 81. szakasz 2. bekezdésének alkotmányellenessége megállapítása tárgyában benyújtott beadványt (lásd a 27. bekezdést fentebb és a 207. bekezdést lentebb), melyet olyan személyek nyújtott be, akiknek a neveit 1992-ben törölték a Nyilvántartásból.

40. 1999. február 4-i határozatában (U-I-284/94) az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakasza alkotmányellenes, mivel nem határozta meg a második bekezdésben szereplő jogalanyok számára azokat a feltételeket, amelyek teljesítése a állandó tartózkodási engedély megszerzéséhez szükségesek. Megállapította, hogy a hatóságok törölték a Nyilvántartásból azon volt JSZSZK tagköztársaságok állampolgárait, akik nem kérelmezték a szlovén állampolgárságot, majd mindenféle értesítés nélkül bevezették neveiket *ex proprio motu* a Külföldiek Nyilvántartásába. Megállapította továbbá, hogy ezen intézkedésnek nem volt jogalapja; a Lakosok Tartózkodási Igazolásáról és a Népeség-nyilvántartásról Szóló Törvényben nem

szerepelt a nyilvántartásból törlés *ex lege* lehetősége. A Külföldiekről Szóló Törvény előírásai általánosságban azoknak a külföldieknek a jogi helyzetét rendelték szabályozni, akik a függetlenség kikiáltása után léptek be Szlovéniába, és nem azokat, akik akkor már ott éltek. Míg a Külföldiekről Szóló Törvény 82. szakasza tartalmazta az olyan külföldiek jogi helyzetét érintő szabályozást, akik a volt JSZSZK tagköztársaságokon kívülről származtak, hiányoztak belőle a volt JSZSZK tagköztársaságból érkezőkre vonatkozó előírások. Ennek következményeként az utóbbiak kedvezőtlenebb jogi helyzetben voltak, mint azok a külföldiek, akik Szlovéniában éltek már a függetlenség kikiáltása előtt (sic!).

41. A törvényalkotási folyamat során, 1991-ben a Szlovéniában élő volt JSZSZK tagköztársaságok – a szlovén állampolgárságot korábban nem kérelmező – állampolgárainak ideiglenes helyzetét szabályozó javaslat született. A törvényhozás kitartott amellett, hogy helyzetüket nem a Külföldiekről Szóló Törvényben kell rendezni, hanem inkább a volt JSZSZK utódállamai közötti egyezményekkel. Mivel a vonatkozó egyezményeket nem kötötték meg, főként a Horvátországban és a Bosznia-Hercegovinában folyó háború miatt, ezen személyek helyzete továbbra is rendezetlen maradt. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az emberi jogi jogvédelem modern tendenciáinak tükrében azon polgárok helyzetét, akik egy jogelőd államnak állampolgárai voltak, de az utódállamnak nem, és akiknek az 1990 után felbomló államok területén állandó tartózkodási engedélyük volt, nemzetközi egyezmények útján kell rendezni.

42. A 81. szakaszt ezért alkotmányellenesnek nyilvánították, mert nem tartalmazta azokat a feltételeket, amelyeket az állampolgársági kérelmet benyújtani elmulasztó vagy az állampolgárságban nem részesülőknek teljesíteni kellett az állandó tartózkodási engedély megszerzése érdekében – az előírt határidő elteltével – benyújtott kérelemhez.

43. Ezen kívül a Külföldiekről Szóló Törvény előírásai, melyek a Szlovéniába belépő külföldiek állandó és ideiglenes tartózkodási engedély megszerzésére vonatkoznak (a Külföldiekről Szóló Törvény 13. és 16. szakasza – lásd a 207. bekezdést fentebb), nem alkalmazandók a volt JSZSZK állampolgárok helyzetének rendezéséhez, mert ők megalapozottan számíthattak arra, hogy állandó tartózkodási engedély megtartásának új feltételei nem lesznek szigorúbbak azoknál, amelyeket az Alkotmány-Törvény 13. szakasza (lásd a 202. bekezdést lentebb) és az Állampolgársági Törvény 40. szakasza (lásd a 205. bekezdést lentebb) tartalmazott, és hogy státuszukat a nemzetközi jog szabályaival összhangban fogják rendezni.

44. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy a Külföldiekről Szóló Törvény 16. szakaszának 1. bekezdése nem alkotmányellenes, mert az csak azokra a külföldiekre vonatkozott, akik a függetlenség kikiáltását követően léptek Szlovénia területére.

45. A törvényhozó hat hónapot kapott arra, hogy módosítsa az alkotmányellenes rendelkezéseket. Az Alkotmánybíróság határozata

értelmében a volt JSZSZK egyetlen olyan állampolgára sem toloncolható ki Szlovénia területéről a Külföldiekről Szóló Törvény 28. szakasza szerint, akinek 1990. december 23-án állandó tartózkodási engedélye volt Szlovéniában, és aki ténylegesen is itt lakott.

46. Az Alkotmánybíróság felhívta a figyelmet arra, hogy a volt JSZSZK tagköztársaságok állampolgárainak rendezetlen helyzete olyan bizonytalan jogi helyzetet eredményez, amelyben ezen személyeknek, *inter alia*, az Egyezmény 8. Cikkében védett, a családi élet tiszteletben tartásához való joga sérülhet (a határozat részleteiből idézetek a 214. bekezdésben lentebb).

47. Ennek következményeként 1999. július 8-án elfogadták a Volt JSZSZK Más Utódállamai Állampolgárainak Jogi Státuszát Szlovéniában Szabályozó Törvényt (*Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji* – “Jogi Státusz Törvény”), amely a “töröltek” jogi helyzetét úgy szabályozta, hogy egyszerűsítette az állandó tartózkodási engedély megszerzésének követelményeit.

48. A Jogi Státusz Törvény 1. szakasza értelmében a volt JSZSZK más utódállamainak állampolgárai közül azok, akik 1990. december 23-án, a népszavazás napján vagy 1991. június 25-én, a függetlenség kikiáltásának napján Szlovénia területén nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedéllyel rendelkeztek, és ténylegesen itt is laktak, a Külföldiekről Szóló Törvény előírásaira tekintet nélkül jogosulttá váltak állandó tartózkodási engedélyre. Kérelmük benyújtására három hónap állt rendelkezésükre. A Jogi Státusz Törvény 3. szakasza kivételeket tartalmazott a büntetőügyben elítéltekkel kapcsolatban. A tartózkodási engedélyt *ex nunc* hatállyal biztosították a fentebbi feltételeket teljesítőknél (lásd a 210. bekezdést lentebb).

49. Egy másik beadvány (U-I-295/99) alapján az Alkotmánybíróság 2000. május 18-i határozata alkotmányellenesnek nyilvánította és megsemmisítette a Jogi Státusz Törvény 3. szakaszának egy részét, mert az állandó tartózkodási engedély megszerzésének abban foglalt feltételeit szigorúbbaknak találta, mint a Külföldiekről Szóló Törvényben szereplő, az állandó tartózkodási engedély érvénytelenítésére vezető okokat.

4. Az Alkotmánybíróság határozatai más, a “töröltek” által indított ügyekben

50. 1999. február 4-i iránymutató döntésére támaszkodva (lásd a 41-48. bekezdéseket) az Alkotmánybíróság számos határozatot hozott olyan egyéni ügyekben, amelyeket a “töröltek” indítottak.

51. 1999. július 1-jén (Up-333/96) egy olyan panaszos ügyét vizsgálta az Alkotmánybíróság, akinek nem újították meg a vezetői engedélyét arra hivatkozva, hogy nevét törölték a Nyilvántartásból. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy 1999. február 4-i döntése nyomán megalkották a Jogi Státusz Törvényt, de el még nem fogadták. Határozata szerint a Jogi Státusz Törvény hatályba lépéséig a panaszos élvezheti mindazon jogokat, amelyek

ahhoz a jogi helyzethez kötődnek, amely a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakaszának 2. bekezdésében szereplő határidő lejártá előtt fennállt (lásd a 27. bekezdést fentebb). A közigazgatási hatóságokat utasították, hogy vegyék nyilvántartásba a panaszost állandó lakosként azon a címen, ahol nevének a Nyilvántartásból való törvénytelen törlése előtt élt, és hogy újítsák meg vezetői engedélyét.

52. 1999. július 15-én az Alkotmánybíróság hasonló határozatot fogadott el (Up-60/97) azon kérelmezők ügyében, akik mind egy család tagjai voltak, mindannyian egy volt JSZSZK tagköztársaság állampolgárai, akikről a Külföldiekről Szóló Törvény 16. szakasza alapján megtagadták az állandó tartózkodási engedélyt, mivel az apa elveszítette az állását.

53. 1999. november 18-án (Up-20/97) és 1999. december 16-án (Up-152/97) két “töröltnek” járó katonai nyugdíj kifizetése ügyében eljárva az Alkotmánybíróság megsemmisítette a Legfelsőbb Bíróság ítéletét, és új eljárásra kötelezte a bíróságot.

54. 2001. szeptember 20-án egy gyermekgondozási segélyhez való jogot érintő ügyben döntött úgy az Alkotmánybíróság (Up-336/98), hogy megsemmisíti az alsóbb bíróságok ítéleteit és új eljárásra kötelezi őket.

55. Ezek kívül, az Alkotmánybíróság számos “törölt” személyek által indítványozott ügyet vizsgált meg, melyek a szlovén állampolgárság megszerzésével voltak összefüggésben. Egy 1995. július 6-i határozatában (Up-38/93) megállapította, hogy az Állampolgársági Törvény 40. szakaszában szereplő “ténylegesen Szlovéniában lakó” feltétel (lásd a 25. bekezdést fentebb és a 205. bekezdést lentebb) teljesíthető akkor is, ha egy személy szlovéniai helyben lakását megalapozott okokból megszakították, feltéve, hogy más körülmények bizonyítják, hogy életvitele döntően szlovén területre esik. Megsemmisítette a Legfelsőbb Bíróság döntését arra hivatkozva, hogy analóg eseteket különbözőképpen bíralt el, és új eljárásra kötelezte a bíróságot.

5. Az Alkotmánybíróság 2003. április 3-i határozata

56. 2003. április 3-i határozatában (U-I-246/02), amelyben a “Töröltek” Egyesülete és más “töröltek” által indított ügyben a Jogi Státusz Törvény 1999. július 8-án hatályos állapotának alkotmányosságát vizsgálta, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Jogi Státusz Törvény alkotmányellenes, mert nem biztosított a “törlés” időpontjáig visszamenőleges hatállyal állandó tartózkodási engedélyt, nem határozta meg a “ténylegesen lakó” kifejezést, amely az 1. szakaszban szerepel, és nem szabályozta az állandó tartózkodási engedély megszerzését a volt JSZSZK azon állampolgárai számára, akiket kitoloncoltak Szlovéniából a Külföldiekről Szóló Törvény 28. szakasza alapján.

57. Ugyan a kitoloncoltak pontos száma ismeretlen volt, de az Alkotmánybíróság megállapítása szerint valószínűleg ez a szám alacsony, mivel a “töröltek” szabályozatlan helyzetét általában eltűrték. Ugyancsak

megsemmisítette az állandó tartózkodási engedély benyújtására rendelkezésre álló három hónapos határidőt, mert az ésszerűtlenül rövid, ezért utasította a törvényhozót, hogy javítsa ki támadott Törvény alkotmányellenes rendelkezéseit hat hónapon belül. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az állandó tartózkodási engedély fontos bizonyos jogok és járandóságok biztosításához, mint például a katonai nyugdíjhoz való jog, szociális segélyek, a vezetői engedélyek megújítása. A határozat rendelkező részének 8. pontjában az Alkotmánybíróság utasította a Minisztériumot, hogy *ex proprio motu* hozzon határozatot az *ex tunc* hatályú, 1992. február 26-tól, a "törlés" időpontjától hatályos állandó tartózkodási engedélyek kiadásáról azoknak, akik a Jogi Státusz Törvény és a Külföldiekről Szóló Törvény értelmében már rendelkeztek *ex nunc* (nem visszaható hatályú) engedéllyel (e határozatból idézetek a 215. bekezdésben lentebb).

58. 2003. november 25-én a parlament elfogadta az Alkotmánybíróság U-I-246/02-28 Számú Döntése 8. Pontjának Alkalmazásáról Szóló Törvényt (*Zakon o izvršitvi 8. točke odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-246/02-28*), amely "Technikai törvényként" is ismert. Ez a törvény meghatározta azt az eljárást, amelynek keretében *ex tunc* hatályú állandó tartózkodási engedélyt adhattak ki olyan volt JSZSZK tagköztársasági állampolgárok számára, akik Szlovéniában 1990. december 23-án és 1992. február 25-én nyilvántartásba vett állandó lakhellyel rendelkeztek, és akik állandó tartózkodási engedélyt szereztek korábban a Jogi Státusz Törvény és a Külföldiekről Szóló Törvény alapján.

59. Ugyanakkor népszavazást tartottak a Technikai Törvény végrehajtásáról 2004. április 4-én. 31,54%-os részvétel mellett az érvényesen szavazók 94,59%-a a végrehajtás ellen szavazott, így a Törvény soha nem lépett hatályba.

60. Eközben 2003. december 22-i határozatában (U-II-3/03) az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a Minisztérium által kibocsátandó kiegészítő tartózkodási engedélyek jogi alapját a 2003. április 3-ai határozatában foglaltak biztosítják (lásd az 58-60. bekezdéseket fentebb); a Minisztériumnak kötelezettsége a határozat végrehajtása.

61. Továbbá egy egyéni ügyben (Up-211/04), melyet egy "törölt" indítványozott, és amelyben azt állította, hogy Szlovéniából való távolléte a háborús helyzetnek volt köszönhető, az Alkotmánybíróság 2006. március 2-án megsemmisítette a Legfelsőbb Bíróság ítéleteit, melyek elutasították a panaszosnak a Jogi Státusz Törvényre hivatkozó állandó tartózkodási engedély iránti kérelmét, és visszaautalta az ügyet a Közigazgatási Bírósághoz. Az Alkotmánybíróság utasította az utóbbit, hogy megfelelően értelmezze az 1990. december 23-a óta "ténylegesen a Szlovén Köztársaság területén lakó" jogi feltétel fogalmát, és vegye figyelembe a panaszos Szlovéniából való távollétének okait.

62. Az Alkotmánybíróság külön is felhívta a figyelmet arra, hogy a következtetések kiküszöbölésével késlekedő törvényhozó nem akadályozhatja a bíróságokat abban, hogy 2003. április 3-i döntésével összhangban lévő ítéleteket hozzanak (lásd az 58-60. bekezdéseket fentebb).

63. 2004-ben a Minisztérium 4034 visszaható hatályú engedélyt bocsátott ki a “törölteknél” kizárólag a fentebb említett alkotmánybírósági határozatra hivatkozva. Az ilyen engedélyek *ex proprio motu* kibocsátását ideiglenesen leállították, majd 2009-ben, egy kormányváltás következtében folytatták (lásd a 70. bekezdést lentebb).

64. A Kormány tájékoztatása szerint a Jogi Státusz Törvény alapján 2007. június 30-ig 13355 kérelmet nyújtottak be. Összesen 12236 állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki.

65. A 2008. szeptember 21-én tartott parlamenti választások nyomán 2008 novemberében új kormányt neveztek ki. Az új kormány egyik prioritása a “törölteknél” helyzetének az Alkotmánybíróság határozatával összhangban való rendezése volt.

66. Az információs-technológiai rendszer aktualizálása mellett a Minisztérium új adatokat gyűjtött a “töröltekről”, és kiadott egy jelentést, amely szerint a 2009. január 24-i állapotnak megfelelően 25671 a Nyilvántartásból eltávolított személyek száma, akik közül 7899 fő kapott utólag szlovén állampolgárságot; közülük 7313 fő élt még. További 3630 személy kapott tartózkodási engedélyt. 13426 “törölt” személynek nem volt rendezett helyzete Szlovéniában a fenti időpontban, és aktuális lakóhelyük ismeretlen volt.

67. 2009-től kezdődően a Minisztérium újból *ex proprio motu* kiadott szlovéniai tartózkodási engedélyeket *ex tunc*, 1992. február 26-ig visszamenő hatállyal az Alkotmánybíróság 2003-as határozata rendelkező részének 8. pontja alapján (lásd a 60. bekezdést fentebb) azoknak, akik már rendelkeztek *ex nunc* hatályú engedéllyel. 2347 ilyen döntés született.

6. A Jogi Státusz Törvény módosítása

68. Ezt követően a Minisztérium változtatásokat és kiegészítéseket készített elő a Jogi Státusz Törvényhez (“a módosított Jogi Státusz Törvény”), amelyek a Jogi Státusz Törvény és az Alkotmány közötti, a 2003. április 3-i alkotmánybírósági határozat óta fennálló ellentmondások feloldását szabályozták, különösen a kitoloncoltakat és a “törléshez” kapcsolódóan egyéb ok miatt Szlovéniát elhagyni kényszerülőket illetően. 2010. március 8-án elfogadták a módosított Jogi Státusz Törvényt.

69. 2010. március 12-én harmincegy parlamenti képviselő kezdeményezett népszavazást a módosított Jogi Státusz Törvény miatt, *inter alia* mert az nem rendezte a “törölteknél” kártalanításának kérdését; ennek eredményeként a hatályba lépést elhalasztották. 2010. március 18-án a Nemzetgyűlés úgy döntött, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény hatályba lépésének elhalasztása vagy egy népszavazás általi elutasítása

alkotmányellenes következményekkel járna, és az ügyet az Alkotmánybíróság elé utalta.

70. 2010. június 10-i határozatában (U-II-1/10) az Alkotmánybíróság korábbi irányadó döntéseire támaszkodva megállapította, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény előírásai összhangban vannak az Alkotmánnyal. A módosított Törvény a határozat szerint véglegesen rendezi azon “törölt” személyek státuszát, akik korábban nem tudták rendezni jogi helyzetüket, ideértve gyermekeik státuszát, és azokat a különleges visszaható hatályú engedélyeket is, amelyeket a korábban szlovén állampolgárságban részesülők számára bocsátottak ki, és amelyekhez nem volt szükség korábbi állandó tartózkodási engedélyre. Az Alkotmánybíróság arra hivatkozva, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény esetleges elutasítása alkotmányellenes következményekkel járna, kimondta, hogy nem lehetséges népszavazást tartani ebben a kérdésben. Megállapította továbbá, hogy újabb alkotmányértéktét eredményez a 2003-as irányadó határozatának végrehajtásával való késlekedés.

71. Határozata 43. bekezdésében az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a szóban forgó Törvény elfogadásával, amely visszaható hatállyal biztosította az állandó tartózkodási hely státuszát, a törvényhozás az erkölcsi elégtétellel a kártalanítás egy különös formáját nyújtotta a “törölteknél”. Amennyiben az egyes személyek kára a “törlésből” származott, az Alkotmány 26. cikke alapján felmerülhet az Állam esetleges felelőssége, feltéve, hogy az e cikkben szereplő egyéb feltételek és a vonatkozó törvényi feltételek fennállnak. A módosított Jogi Státusz Törvény önmagában mindenesetre nem állapítja meg az Állam kártalanítási felelősségének új esetét, és nem biztosít új jogalapot kártalanítási igények érvényesítésére. A törvényhozó legitim módon korlátozta speciális jogszabállyal az állam felelősségét hasonló módon például a második világháború áldozatainak helyzetéhez. Az Alkotmánybíróság határozata szerint nem alkotmányellenes, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény nem szabályozta az anyagi kártalanítás ügyét.

72. 2010. június 15-én a Nemzetgyűlés Elnöke nyilvánosan bocsánatot kért a “töröltektől”; a belügyminiszter ugyanezt tette 2010. június 22-én.

73. 2010. június 24-én a módosított Jogi Státusz Törvény megjelent a Hivatalos Közlönyben. 2010. július 24-én, néhány nappal a Kamara ítéletének meghozatalát követően a törvény hatályba lépett. Ezt megelőzően 13600 állandó tartózkodási engedély iránti kérelem érkezett, melyek közül 12345 esetben adták meg az engedélyt.

74. A módosított Jogi Státusz Törvény 1. szakasza azokra a külföldiekre vonatkozott, akik a volt JSZSZK más tagköztársaságának állampolgárai voltak 1991. június 25-én, és akiknek állandó tartózkodási helyük 1990. december 23-án vagy 1991. június 25-én Szlovéniában volt, és akik azóta ténylegesen ott laktak – tekintet nélkül a Külföldiekről Szóló Törvény korábbi előírásaira. A törvény a “törölteknél” számára *ex nunc* és *ex tunc*

állandó tartózkodási engedély megszerzéséről rendelkezett. Ugyancsak szabályozta a “töröltek” gyermekeinek státuszát, és előírta visszaható hatályú engedélyek kiadását azon “törölteknek”, akik korábban állandó tartózkodási engedély megszerzése nélkül kapták meg a szlovén állampolgárságot.

75. Az 1. szakasz 1 (č) pontja meghatározta a “ténylegesen Szlovéniában lakó” fogalmát, amely az állandó tartózkodási engedély megszerzésének előfeltétele volt: eszerint ez egy olyan helyzet, amelyben a személy életvitele döntően Szlovénia területére esik, és amelyet személyes, családi, szociális és egyéb kapcsolatok alapján kell meghatározni, amelyek a személy és Szlovénia között fennálló állandó és aktuális kapcsolatok létét bizonyítják.

76. A Jogi Státusz Törvény meghatározta továbbá, hogy a “ténylegesen itt lakó” feltétel az egy évet meghaladó igazolható távollét esetén is teljesíthető (kitoloncolás Szlovéniából, távollét a “törlésnek” köszönhetően vagy a más volt JSZSZK utódállamban fennálló háborús helyzet miatti képtelenség a visszatérésre). Hosszabb távollét esetén: a “ténylegesen itt lakó” feltétel ötéves távollétnél is teljesíthető, de a további öt évig tartó távollétnél csak akkor, ha a személy megpróbált visszatérni Szlovéniába – lásd a 211. bekezdést alább).

77. A Kormány által benyújtott adatok szerint 2010. június 24. és 2011. május 31. között a területi közigazgatási egységek 173 kérelmet kaptak *ex nunc* állandó tartózkodási engedély és nyolcvannégy kérelmet kiegészítő, *ex tunc* engedély iránt. A Belügyminisztérium által kibocsátott engedélyekkel együtt ezen kérelmekre hatvannégy *ex nunc* állandó tartózkodási engedélyt és 111 *ex tunc* tartózkodási engedélyt bocsátottak ki, néhány esetben a hatóságok által *ex proprio motu*. További eljárások még folyamatban voltak. A módosított Jogi Státusz Törvény értelmében a kérelmeket 2013. július 24-ig lehet benyújtani.

78. 2011. április 26-án a “Töröltek” Civil Kezdeményezése elnevezésű egyesület további ötvenkét magánszeméllyel együtt indítványozta az Alkotmánybíróságnál a módosított Jogi Státusz Törvény alkotmányosságának vizsgálatát (U-I-85/11). Az eljárás jelenleg is folyamatban van.

79. Ezen kívül, a “töröltek” közül egy személy alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Legfelsőbb Bíróság kártérítési igénye tárgyában hozott elutasító ítéletével kapcsolatban. Munkahelye elvesztésével kapcsolatos kárát és nem-vagyoni kárát 50492,4 euróban (EUR) jelölte meg. A vagyoni kár tekintetében a Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy az állami hatóságok nem jártak el jogszabálysértően, és hogy az Alkotmány 26. cikke ezért nem alkalmazható. 2011. július 5-én az Alkotmánybíróság elutasította alkotmányjogi panaszát (Up-1176/09), és fenntartotta a Legfelsőbb Bíróság ítéletében foglaltakat, mely szerint annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság határozata utólag megsemmisítette az Állampolgársági

Törvény támadott rendelkezéseit, a közigazgatási hatóságok és a bíróságok szóban forgó eljárása nem tekinthető jogszabálysértőnek. Továbbá azért, mert a panaszt benyújtó a munkáját a szlovén állampolgársági kérelem elutasítása miatt és nem az állandó tartózkodási engedély megtagadása miatt veszítette el, az Alkotmánybíróságnak a “töröltekre” vonatkozó irányadó döntései nem voltak alkalmazhatóak.

80. 2011. július 21-én a Kormány benyújtott kb. harminc jogerős ítéletet, melyeket első és másodfokú bíróságok, illetve a Legfelsőbb Bíróság hozott meg a “töröltek” által indított kártalanítási perekben. Végül mindegyik kártalanítási igényt elutasították, főként az előírt határidő elmulasztására hivatkozva, annak ellenére, hogy néhány esetben a bíróságok megállapították, hogy a kártalanítási igények megalapozottak voltak. Ekkor tizenegy “törölt” által indított ügyben folyamatban volt még az eljárás a Legfelsőbb Bíróság előtt. Végül, 2011. november 7-én a Kormány benyújtotta az Alkotmánybíróság egy új, 2011. szeptember 26-i döntését (Up-108/11), amelyet egy “törölt” által vagyoni és nem-vagyoni kártalanítás iránt indított ügyben hozott. Az ügyben az első fokú bíróság közbenső ítéletével kimondta, hogy megállapítható az Állam kártalanítási felelőssége. A Legfelsőbb Bíróság ugyanakkor a másodfokú bíróság döntését erősített meg, amely a törvényi határidő lejártára hivatkozva elutasította a keresetet. Ezt a döntést az Alkotmánybíróság hatályában fenntartotta.

B. A kérelmezők egyéni körülményei

81. 1991. június 25., Szlovénia függetlenségének kikiáltása előtt a kérelmezők mind a JSZSZK, mind annak egyik – Szlovéniától különböző – államalkotó tagköztársaságának állampolgárai voltak. JSZSZK állampolgárként állandó tartózkodási engedélyt szereztek Szlovéniában, amely státuszt 1992. február 26-ig megtartották. Ezen a napon neveiket törölték a Nyilvántartásból.

82. A módosított Jogi Státusz Törvény nyomán 2010. július 24-én Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt kapott. Dabetić úr és Ristanović asszony nem kérelmezte a tartózkodási engedélyt. A következők az egyes kérelmezők egyéni helyzetének összefoglalása.

1. Mustafa Kurić úr

83. Kurić úr 1935. április 8-án született Šipovo-ban (Bosznia-Hercegovina). A Kormány szerint állampolgársága ismeretlen. Általános iskolai tanulmányai elvégzését követően cipésznek tanult. Húsz éves korában Szlovéniába költözött, és 1965-ben letelepedett Koperban. 1976-ban bérbe vett egy kis műhelyt a Koperi Önkormányzattól, és saját vállalkozást indított. 1970. július 23. és 1992. február 26. között nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedélye volt Szlovéniában.

84. 1991-ben súlyosan megbetegedett, három hónapig kórházi ápolásra szorult, és állítólagosan ennek köszönhetően elmulasztotta a szlovén állampolgárság kérelmezését. Állítása szerint biztosították afelől, hogy a későbbiekben lesz lehetősége kérelmezni azt. A Kormány megerősítette a kórházi kezelés tényét. Ugyanakkor 1991. június 15-én hazaengedték a kórházból.

85. A kérelmező soha nem kapott hivatalos értesítést arról, hogy jogi státusza megszűnt Szlovéniában.

86. 1993-ban a kérelmező otthonában tűz ütött ki, és legtöbb papírja elégett. Amikor iratai pótlásáért a Koperi Önkormányzathoz fordult, onnan azt a tájékoztatást kapta, hogy törölték nevét a Nyilvántartásból.

87. A kérelmező folytatta vállalkozását, és az 1990-es évek végéig fizetett lakbért, ekkortól azonban anyagi nehézségei támadtak. Mivel tovább már nem tudta fizetni a bért, elvesztette jogát, hogy birtokon belül maradjon. Személyazonossági papírok nélkül a kiutasítást kockáztatta volna, ha a helyi közösségen kívülre utazik, itt ugyanis a rendőrség eltúrte jelenlétét.

88. A kérelmező, állítása szerint, számos alkalommal kísérletet tett az 1990-es években arra, hogy rendezze státuszát a Koperi Közigazgatási Egységnél, de állítólagosan nem kapott választ vagy útba igazítást a teendőit illetően. 2005-ben levelet írt a Minisztériumnak, amelyben szlovén állampolgárságot kérelmezett. Nem kapott választ. A Kormány ugyanakkor fenntartotta, hogy Kurić úr soha nem kérelmezte a szlovéniai állandó tartózkodási engedélyt.

89. A kérelmező azt is kifejtette, hogy 2006-ban eljárást kezdeményezett nyugdíjjogosultságának érvényesítésére a Nyugdíj- és Rokkantbiztosítási Intézetnél. 2006. május 14-én utóbbi levelet küldött neki, amelyben a munkavégzése éveit igazolták, és kérték állampolgárságának igazolását. A Kormány Képviselőjének vizsgálata nyomán azonban 2007. október 29-én a Nyugdíj- és Rokkantbiztosítási Intézet közölte, hogy a kérelmező nem kezdeményezte előtte a hivatalos eljárás megindítását.

90. 2007. május 7-én a kérelmező hontalanként a szlovén állampolgárságért folyamodott. Kérelmét 2007. július 27-én elutasították.

91. 2008. január 29-én a kérelmező újból szlovén állampolgárságért folyamodott az Állampolgársági Törvény 10. szakasza alapján. 2009. június 10-én a Koperi Közigazgatási Egység elutasította kérelmét. Nem kezdeményezte az elutasítás felülvizsgálatát a Közigazgatási Bíróság előtt.

92. 2009. február 24-én a kérelmező állandó tartózkodási engedélyért folyamodott. 2010. november 2-án mind *ex nunc*, mind *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt kapott. 2010. november 26-án ezeket kézbesítették neki.

93. A kérelmező azt állította, hogy még az állandó tartózkodási engedély megszerzését követően is sok nehézséggel szembesült, különösen a

nyugdíjjogosultsága érvényesítésével kapcsolatban, továbbá komoly egészségügyi problémái adódtak.

2. Velimir Dabetić úr

94. Dabetić úr 1969. szeptember 22-én született Koperban, Szlovéniában. Hontalan személy. 1971. szeptember 29. és 1992. február 26. között nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedéllyel rendelkezett Szlovéniában. Szülei és két fiútestvére Montenegróban születtek, őket mindannyian – a kérelmezőhöz hasonlóan – törölték a Nyilvántartásból 1992-ben. A kérelmező anyja 1997-ben, apja 2004-ben kapott szlovén állampolgárságot. A kérelmező befejezte az általános iskolát, majd két évet egy speciális, fémipari középfokú iskolában tanult Jelenleg Olaszországban él jogi státusz nélkül.

95. A kérelmező azt állította, hogy 1991-ben Olaszországba költözött, de az 1992-es eseményekig koperi (Szlovénia) állandó tartózkodási engedélye megmaradt. Állítása szerint hamis információt kapott a Koperi Közigazgatási Egységtől. A Kormány beadványa szerint a kérelmező 1989 óta él Olaszországban, nem pedig 1991 óta. Éppen ezért Szlovénia függetlenségének kikiáltásakor nem volt tartózkodási helye Szlovéniában.

96. A kérelmező beadványa szerint, amikor a Koperi Közigazgatási Egységnél szlovén állampolgársági kérelmet nyújtott be, az Egység alkalmazottja tájékoztatta, hogy be kell adnia a munkaviszonyára vonatkozó dokumentumokat. A kérelmező azt állította, hogy Olaszországban jogszerű munkavállalási engedély birtokában vállalt munkát, és nem tudja a kért dokumentumokat benyújtani. Az alkalmazott erre állítólag azt mondta, hogy a kérelmezőnek nem szlovén, hanem olasz állampolgárságot kellene kérelmeznie.

97. A kérelmező továbbá azt is állította, hogy a “törlésről” a többi kérelmezőnél később értesült. 2002-ben, amikor régi JSZSZK útlevele lejárt, az olasz hatóságok megtagadták munkavállalási-tartózkodási engedélyének meghosszabbítását (*permesso di soggiorno*), és visszaküldték Szlovéniába. Noha jogszerűen próbált visszatérni Szlovéniába, nem tudta rendezni ott státuszát. A Kormány azt állította, hogy a kérelmező soha nem nyújtott be megfelelő tartózkodási engedély iránti kérelmet Szlovéniában.

98. 2004. november 26-án a kérelmező nyomatékosan felszólította a Minisztériumot, hogy adjon ki *ex tunc* kiegészítő határozatot, mely az Alkotmánybíróság 2004. április 3-i határozata nyomán szabályozza jogi helyzetét. Korábban nem nyújtott be *ex nunc* állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet.

99. 2003. november 29-én a kérelmező szlovén állampolgárságért folyamodott a 2002-ben módosított Állampolgársági Törvény 19. szakasza alapján.

100. 2004. február 9-én a kérelmező panaszt nyújtott be a Közigazgatási Bíróság Nova Goricai Egységénél a közigazgatási hatóságok hallgatását

sérelmezve, (*tožba zaradi molka upravnega organa*), akik nem adtak ki *ex tunc* kiegészítő határozatot.

101. 2005. május 20-án a kérelmező panaszát elutasította a Közigazgatási Bíróság.

102. 2005. november 14-én a Minisztérium elutasította a szlovén állampolgárság megszerzésére irányuló kérelmét, mert nem bizonyította, hogy tíz éven keresztül és a korábbi öt évben megszakítás nélkül ténylegesen Szlovéniában élt.

103. Ezzel egyidőben a kérelmező az olasz belügyminisztériumtól kérelmezte a hontalan státuszt.

104. Az utóbbi években a kérelmezőt az olasz rendőrség visszatérő jelleggel igazoltatta, és őrizetbe vette. 2006. április 20-án elrendelték, hogy öt napon belül hagyja el az országot. Végül engedélyezték számára, hogy Olaszországban maradhasson arra hivatkozva, hogy kérelmezte a hontalan státusz megszerzését, és az eljárás folyamatban volt.

105. A kérelmező ellen vádat is emeltek az Olaszországba való illegális belépés miatt. 2006. június 19-én a Mantua Körzeti Bíróság felmentette arra hivatkozva, hogy nincs állampolgársága, és nem elvárható, hogy önként elhagyja Olaszországot. Ekkor a hontalanság megszerzése iránti kérelme függőben volt. Végül kérelmét elutasították arra hivatkozva, hogy egy Olaszországban jogcím nélkül tartózkodó külföldi nem jogosult a kérdéses státusz megszerzésére.

106. A kérelmező állítása szerint rendkívül nehéz körülmények között él. A módosított Jogi Státusz Törvény alapján nem indított eljárást.

3. Ana Mezga asszony

107. Mezga asszony 1965. június 4-én született Čakovecban (Horvátország). Horvát állampolgár. 1979-ben Ljubljánába (Szlovénia) költözött, ahol később munkát talált. Nyolc általános iskolai osztályt végzett, és 1980. július 28. és 1992. február 26. között nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedélye volt Szlovéniában.

108. A kérelmező beadványa szerint 1992-ben, második gyermek megszületését követően szerzett tudomást arról, hogy nevét “törölték” a nyilvántartásból. Munkaadója szülési szabadságát megrövidítette, és elbocsátotta. Ezen kívül 1993 márciusában egy rutinellenőrzés során a rendőrség igazoltatta. Mivel nem voltak személyazonosító iratai, a rendőrségen őrizetbe vették, később pedig egy külföldiek ideiglenes őrizetes házba helyezték (*prehodni dom za tujce*), de a bírság kifizetését követően szabadon engedték. A kérelmező számára őrizetbe vétele megerősítette, hogy jogi státusza megszűnt.

109. Ezt követően Piranba költözött, ahol találkozott H. Š. szlovén állampolgárral, akitől két gyermeke született, akik mindketten szlovén állampolgárok. Állítása szerint nem kezdeményezett eljárásokat jogi

helyzete rendezése céljából, mivel egyértelmű volt, hogy a hatályos törvényi feltételeket nem teljesítette.

110. A Jogi Státusz Törvény hatályba lépését követően, 1999. december 13-án Mezga asszony állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be. A Minisztérium öt alkalommal hívta fel a kérelem teljes kitöltésére, és tájékoztatta őt arról, hogy a családegyesítésre vonatkozó előírásokra hivatkozva is kezdeményezhette volna az állandó tartózkodási engedély megszerzését.

111. 2004. április 14-én kérelmezte a Minisztériumot, hogy az Alkotmánybíróság 2003. április 3-i határozata rendelkező részének 8. pontja alapján hozzon kiegészítő határozatot (lásd a 60. bekezdést fentebb).

112. Az Állampolgársági Törvény 19. szakasza alapján 2004. április 29-én a kérelmező szlovén állampolgárság iránti kérelmet nyújtott be.

113. 2004. október 15-én részt vett egy tárgyaláson a Pirani Közigazgatási Egységnél, amelyet az állandó tartózkodási engedély kapcsán tartottak. 2004. október 25-én felhívták a kérelem kitöltésére.

114. 2004. november 5-én a Nyugdíj- és Rokkantbiztosítási Intézet megállapította, hogy a kérelmező szlovéniai munkaviszonya szerepel nyilvántartásukban.

115. 2004. december 6-án a Minisztérium lezárta az eljárást a kérelmező állandó tartózkodási engedély iránti kérelmével kapcsolatban arra hivatkozva, hogy az eljárásban passzív, és hogy nem tudta bizonyítani, hogy 1990. december 23-a óta ténylegesen Szlovéniában lakik.

116. Az állampolgársággal kapcsolatos eljárás során, 2005. november 18-án a Minisztérium két hónapos határidővel felhívta a kérelmezőt, hogy töltsen ki kérelmét. Egyebek mellett bizonyítania kellett, hogy 1990. december 23-a óta ténylegesen Szlovéniában lakott.

117. 2006. június 13-án a Minisztérium elutasította a szlovén állampolgárság iránti kérelmet.

118. 2007. augusztus 10-én a kérelmező mint szlovén állampolgár családtagja ideiglenes kérelmet nyújtott be.

119. 2007. szeptember 13-án ideiglenes tartózkodási engedélyt kapott, mely 2012. szeptember 13-ig volt érvényes.

120. 2010. július 22-én a módosított Jogi Státusz Törvényre hivatkozva a kérelmező állandó tartózkodási engedélyért folyamodott. 2011. március 1-jén mind *ex nunc*, mind *ex tunc* tartózkodási engedélyt kapott. Ezeket 2011. március 2-án kézbesítették számára.

121. A kérelmező azt állította, hogy még az állandó tartózkodási engedély megszerzését követően is sok nehézséggel szembesült, különösen egészségbiztosítása elintézésével kapcsolatban, továbbá komoly egészségügyi problémái adódtak.

4. *Ljubenka Ristanović asszony*

122. Ristanović asszony 1968. november 19-én született Zavidovičićban (Bosznia-Hercegovina). Jelenleg szerb állampolgár. 1986-ban Ljubljánába költözött (Szlovénia) munkát keresni. Ott házasságot kötött, és 1988. augusztus 20-án megszületett fia, az ötödik kérelmező, Tripun Ristanović úr. Ristanović asszonynak nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedélye volt Ljubljánában 1986. augusztus 6. és 1991. november 20. között.

123. Ristanović asszony azt állította, hogy abban a hiszemben volt, hogy állandó tartózkodási engedélye birtokában automatikusan szlovén állampolgárságot fog kapni. Azonban 1994-ben mind őt, mind fiát kitoloncolták Szlovéniából. Állítása szerint ekkor értesült a “törlésről”. Ristanović asszony férje ugyanakkor, akinek munkavállalási engedélye és ideiglenes tartózkodási engedélye volt ebben az időben, az országban maradt. Ő később állandó tartózkodási engedélyt kapott.

124. A kérelmezett Kormány tájékoztatása szerint Ristanović asszony állandó lakóhelyének megváltoztatása nélkül költözött el a lakóhelye szerinti önkormányzat területéről, és személyi adatait átvezették az Állandó Tartózkodási Engedélyesek Nyilvántartásából a “nyilvántartásból való kijelentkezés nélkül emigrálók” nyilvántartásába.

125. A kérelmező azt állította, hogy Szerbiában menekültként és személyazonossági iratok nélkül élt éveken keresztül. 2004-ben szerbiai személyazonossági igazolványt kapott, 2005-ben pedig szerb útlevelet. A kérelmező azt állította, hogy ő és fia nem nyújtottak be állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet vagy szlovén állampolgársági kérelmet, mivel sok éve nem teljesítik a ténylegesen Szlovéniában lakás feltételét, amely a hatályos törvények szerint előírás.

126. Ristanović asszony nem indított eljárást a módosított Jogi Státusz Törvény alapján. Állítása szerint súlyos egészségügyi problémái vannak.

5. *Tripun Ristanović úr*

127. Tripun Ristanović úr 1988. augusztus 20-án született Ljubljánában, Szlovéniában. A negyedik kérelmező, Ljubenka Ristanović asszony fia. Bosznia-Hercegovina állampolgára. Ristanović úrnak nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedélye volt 1988. augusztus 20. és 1992. február 26. között Ljubljánában.

128. Ristanović urat – fiatakorúként – anyjával együtt kitoloncolták Szlovéniából.

129. Évekig Szerbiában élt menekültként anyjával. 2004-ben a bosznia-hercegovinai hatóságok személyazonossági okmányt és útlevelet állítottak ki számára. Mivel szerbiai iratai nem voltak, állítása szerint a kitoloncolástól való állandó félelemben élt Szerbiában anyjával együtt.

130. 2010. november 9-én a módosított Jogi Státusz Törvény alapján állandó tartózkodási engedélyért folyamodott. 2011. március 10-én *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedélyt kapott, melyet 2011. március 11-én kézbesítettek számára. A kérelmező visszatért Szlovéniába.

131. A Kormány szerint a kérelmező indítványozta az Alkotmánybíróságnál a módosított Jogi Státusz Törvény alkotmányossági vizsgálatát. Az indítványt egyesítették a “Töröltek” Polgári Kezdeményezése egyesület és más személyek által benyújtott indítványokkal. Az eljárás jelenleg folyamatban van (lásd a 81. bekezdést fentebb).

6. Ali Berisha úr

132. Berisha úr 1969. május 23-án született Peć-ben (Koszovó) egy roma közösségben. A Kormány tájékoztatása szerint szerb állampolgár. 1985-ben költözött Szlovéniába. 1991. május 31-ig Mariborban, egy gyárban dolgozott. 1987. október 6. és 1992. február 26. között nyilvántartásba vett állandó tartózkodási engedélye volt Szlovéniában.

133. 1991-ben állítása szerint Koszovóban időzött beteg anyjával. Úgy tűnik, ez okozta, hogy nem kérelmezte a szlovén állampolgárságot ekkor.

134. 1993-ban a kérelmezőt őrizetbe vette a szlovén határőrség, amikor visszatért Szlovéniába németországi rokonai meglátogatását követően. JSZSZK-útlevelét elvették, és tíz napig a külföldiek ideiglenes őrizetes házában tartották fogva. A kérelmező fenntartotta, hogy ekkor értesült a “törlésről”. Ezt követően, 1993. július 3-én kitoloncolták Tiranába, Albániába, állítólagosan minden határozat meghozatala nélkül. Az albán rendőrség visszaküldte a kérelmezőt Szlovéniába, mert nem volt érvényes útlevele. Újból az őrizetes házba helyezték, ahonnan egy éjszaka megszökött.

135. 1993-ban a kérelmező Németországba menekült, ahol humanitárius okokból ideiglenes tartózkodási engedélyt kapott, melyet a bizonytalan korabeli koszovói helyzetre való tekintettel állítottak ki számára.

136. 1996. augusztus 9-én házasságot kötött M. M-mel, aki Koszovóban született, és szintén egy roma közösség tagja. 1997. és 2003. között, amíg Németországban tartózkodtak, négy gyermekük született.

137. 2005-ben a német hatóságok elutasították a kérelmező tartózkodási engedélye újabb meghosszabbítása iránt benyújtott kérelmét, mert a koszovói helyzetet stabilnak ítélték ahhoz, hogy visszatérhessen oda. 2005. szeptember 30-i határidővel felszólították, hogy családjával együtt hagyja el Németországot.

138. Ismeretlen időpontban a kérelmező és családja menedékkérelmet nyújtott be Németországban.

139. Később a kérelmező és családja visszatért Szlovéniába.

140. 2005. július 13-án a kérelmező és családja ideiglenes tartózkodási engedély iránti kérelmeket nyújtott be. 2005. július 25-én a Jogi Státusz

Törvény alapján állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet is benyújtottak.

141. Mivel abban a tudatban voltak, hogy a kitoloncolás fenyegeti őket, 2005. szeptember 26-án a kérelmező és családja menedékjogot kért, továbbá a kérelmező menekült státuszért is folyamodott.

142. Menedékjogi kérelmük visszavonása miatt 2005. október 19-én a Minisztérium lezárta az eljárást. A Minisztérium azt is elrendelte, hogy a kérelmezőnek és családjának vissza kell térnie Németországba. 2005. október 28-án kiutasítási határozatot hoztak, melyet azonban nem hajtottak végre. 2005. november 10-én új kiutasítási határozatot hoztak, amelyben november 18-át határozták meg a kiutasítás napjaként. A kérelmező eljárást kezdeményezett a Közigazgatási Bíróság előtt. 2005. november 15-én kérelmét teljesítették.

143. Ugyanekkor jelentős helyi és nemzetközi figyelmet kapott ügye az Amnesty International tevékenységének köszönhetően.

144. 2006. február 27-én a család újfent menedékkérelmet nyújtott be Szlovéniában. Ekkor egy menedékkérők számára fenntartott központban laktak.

145. 2006. április 28-án a kérelmező panaszt tett a Közigazgatási Bíróság előtt a vele, feleségével és négy gyermekükkel kapcsolatos állandó tartózkodási engedély ügyében eljáró közigazgatási hatóságok hallgatását sérelmezve.

146. 2006. július 19-én a német hatóságok értesítették a szlovén hatóságokat, hogy a dublini rendelet értelmében Németország joghatósága alá tartozik a Berisha család menedékkérelmének elbírálása.

147. 2006. július 28-án a kérelmező ötödik gyermek megszületett Szlovéniában.

148. 2006. október 30-án a Minisztérium úgy döntött, hogy a német hatóságok határozata nyomán nincs joghatósága a kérelmező és családja menedékkérelmének elbírálására, és hogy átadják őket Németország számára. A Minisztérium új bizonyítékokat is kapott Berisha úr és családja németországi menedékkérelméről, illetve arról, hogy ennek okán ott anyagi támogatásban is részesültek.

149. 2006. november 5-én a kérelmező és családja eljárást kezdeményezett a Közigazgatási Bíróságnál, mellyel megtámadták a Minisztérium határozatát. Ugyanezen a napon kérelmezték a támadott döntés végrehajtásának felfüggesztését, és visszavonták menedékkérelmüket (lásd a 147. bekezdést fentebb).

150. A kérelmező szerint 2006. november 7-én a Minisztérium ismét megkísérelte őt és családját átadni Németországnak. 2006. november 15-én a Közigazgatási Bíróság megsemmisítette az átadásról szóló határozatot. A Minisztérium fellebbezett.

151. 2006. december 28-án a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta a Minisztérium 2006. október 30-i határozatát, mely megállapította, hogy a

kérelmező menedékkérelmének elbírálása a dublini rendelet értelmében Németország joghatósága alá tartozik.

152. 2007. február 1-jén a kérelmezőt és családját átadták Németországnak, ahol “tolerált” státuszt (*Duldung*) élveztek.

153. Sem a kérelmező, sem családja nem kérelmezte a szlovén állampolgárság megszerzését.

154. A menedékkérelemmel kapcsolatos eljárással összefüggésben az Alkotmánybíróság 2008. április 18-án elutasította a kérelmező alkotmányjogi panaszát.

155. 2010. október 19-én Berisha úr számára 2005. július 25-én beadott kérelmére *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedélyt adtak ki (lásd a 143. bekezdést fentebb). Az engedélyeket 2010. november 24-én kézbesítették számára a müncheni Szlovén Konzulátus útján.

156. A kérelmező, aki jelenleg még Németországban lakik, azt állította, hogy Szlovéniába való visszatérése akadályoztatva van, mivel feleségének és öt gyermekének nincs ott jogi státusza, és a Külföldről Szóló Törvénynek a családegyesítésre vonatkozó előírásait nem tudnák teljesíteni.

157. Egy közelebbről nem meghatározott időpontban a kérelmező kártalanítási igényt nyújtott be az Államügyészi Hivatalnál, amelyet elutasítottak. A kérelmezett Állam tájékoztatása szerint bírósági eljárást nem indított.

7. *Ilfan Sadik Ademi úr*

158. Ademi úr 1952. július 28-án született Skopjében (“Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság”) egy roma közösségben. Macedónia állampolgára. 1977-ben Szlovéniába költözött, ahol 1992-ig dolgozott. Itt volt nyilvántartásba vett állandó tartózkodási helye 1977. szeptember 27. és 1992. február 26. között.

159. A kérelmező beadványa szerint 1991-ben elmulasztotta a szlovén állampolgársági kérelem benyújtásának határidejét. 1993-ban egy rendőrségi rutinellenőrzés során igazoltatták. Mivel nem volt érvényes személyazonossági irata, őt és családját kiutasították Magyarországra. A kérelmező fenntartotta, hogy ekkor értesült a “törlésről”. Nem sokkal később a kérelmező és családja Horvátországba költözött, ahonnan illegálisan újra Szlovéniába mentek.

160. 1992. november 23-án a kérelmező egy ügyvéd segítségével szlovén állampolgárságért folyamodott.

161. A kérelmező később Németországba költözött, ahol hontalan személynek nyilvánította magát, és ideiglenes tartózkodási engedélyt és külföldieknek szóló útlevelet szerzett.

162. 1999. február 9-én a Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság nagykövetségénél kérelmezte útlevel kiadását, de elutasító választ kapott arra hivatkozva, hogy nem állampolgára ennek az országnak.

163. 2005. február 16-án a kérelmező a módosított Jogi Státusz Törvény alapján állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be. 2005. április 20-án a Minisztérium felhívta, hogy egészítse ki beadványát az állampolgárságát igazoló okirattal.

164. 2005. május 26-án kérelmét elutasították arra hivatkozva, hogy hontalan személy. A Minisztérium arra is hivatkozott, hogy a Jogi Státusz Törvény csak a volt Jugoszlávia más utódállamainak állampolgáraira vonatkozik.

165. 2005. július 11-én a Minisztérium választ küldött a kérelmező levelére, melyben az 1992-ben a szlovén állampolgárság megszerzése iránt benyújtott kérelmének további vizsgálatát kezdeményezte. Ebben tájékoztatták, hogy mivel úgy tűnik, a megelőző tíz évben nem lakott Szlovéniában, nem teljesíti a módosított Állampolgársági Törvényben szereplő, a szlovén állampolgárság megszerzésére vonatkozó feltételeket.

166. 2005. szeptember 9-én a szlovén állampolgárság iránti kérelmét elutasították.

167. 2007. július 31-én a módosított Jogi Státusz Törvény alapján újból kérelmezte az állandó tartózkodási engedélyt. 2008. március 31-én a Minisztérium elutasította kérelmét, ismételten arra hivatkozva, hogy egyetlen volt jugoszláv utódállamnak sem állampolgára. A kérelmező eljárást kezdeményezett a Közigazgatási Bíróság előtt.

168. 2009. február 18-án a Közigazgatási Bíróság hatályában fenntartotta a Minisztérium határozatát, mely elutasította a kérelmező állandó tartózkodási engedély iránti kérelmét. A kérelmező fellebbezett.

169. 2010. október 6-án helyt adott fellebbezésének, és új eljárás lefolytatását rendelte el. Megjegyezte, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény időközben hatályát veszítette, és a kérelmet az új jogszabályok szerint kell elbírálni. Ezen eljárások közben a kérelmező benyújtott egy 2010. augusztus 19-én kiállított macedón útlevelet.

170. 2011. április 20-án a kérelmező *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedélyt kapott, melyet 2011. május 23-án kézbesítettek számára.

171. A kérelmező, aki súlyos egészségi problémákkal küzd, jelenleg Szlovéniában és Németországban él, utóbbi országban ideiglenes státuszát időközben megszüntették.

8. Zoran Minić úr

172. Minić úr 1972. április 4-én született Podujevóban (Koszovó). A Kormány szerint szerb állampolgár. Családjával 1977-ben költözött Szlovéniába. A kérelmező nyolc általános iskolai osztály elvégzését követően három évig középiskolába járt, ahol szakácsnak tanult. 1984. augusztus 1. és 1992. február 26. között nyilvántartásba vett tartózkodási engedélye volt Szlovéniában.

173. A kérelmező állítása szerint 1991-ben nagyszüleit ment meglátogatni Koszovóba. Emiatt ő és családja egy hónappal elmulasztották

a szlovén állampolgárság iránti kérelem benyújtási határidejét, mivel a Koszovóban zajló háború nehezé tette a szükséges iratok megszerzését. A Kormány tájékoztatása szerint nincs bizonyíték arra, hogy Minić úr kérelmezte a szlovén állampolgárságot 1991-ben. Továbbá a kérelmező munkaviszonyával kapcsolatos iratokból az látszik, hogy 1992 és 1999 között Podujevóban dolgozott. Egy szerb állampolgárral kötött házasságot, akivel négy gyermekük született.

174. A kérelmező azt állította, hogy más családtagjaival együtt akkor szembesült azzal, hogy “törölték”, amikor rendezni kívánta státuszát Szlovéniában. A jogi státusz nélküli életfeltételek elviselhetetlenek voltak Szlovéniában, ez késztette őt arra, hogy időlegesen Koszovóba költözzön.

175. Számos alkalommal visszatért Szlovéniába. 2002-ben a rendőrség őrizetbe vette a kérelmezőt, mert engedély nélkül dolgozott. Vádat emeltek ellene, bírságot szabtak ki rá, majd minden hivatalos határozat nélkül 2002. június 5-én kiutasították Magyarországra, amely ellentétben állt az Alkotmánybíróság 1999. február 4-i határozatával (lásd a 41-48. bekezdéseket fentebb).

176. A kérelmező állítása szerint éveken keresztül nem kérelmezett jogi státuszt Szlovéniában, mert nem teljesítette a szlovén állampolgárság vagy az állandó tartózkodási hely megszerzésének hatályos jogszabályok szerinti feltételeit. A családjával kapcsolatban: anyja végül szlovén állampolgárságot kapott 2000-ben, testvérei pedig 2003-ban.

177. Az Alkotmánybíróság 2003. április 3-i határozatának meghozatalát követően (lásd az 58-60. bekezdéseket fentebb), 2003. szeptember 15-én a kérelmező szlovén állampolgárságért folyamodott a módosított Állampolgársági Törvény 19. szakasza alapján.

178. 2004. április 26. és 2004. október 9. között a Minisztérium öt alkalommal hívta fel a kérelmezőt kérelme kiegészítésére, bizonyítékot kértek tőle többek között arra vonatkozóan, hogy 1990. december 23-a óta megszakítás nélkül Szlovéniában lakott. Miután ezt elmulasztotta, meghallgatásra idézték a Minisztériumba.

179. A 2004. december 17-i meghallgatáson megerősítette a munkaügyi irataiban szereplő információkat, azaz, hogy 1992. január 8-tól 1999. április 6-ig Podujevóban (Koszovó) dolgozott, és így nem lakott megszakítás nélkül Szlovéniában 1990. december 23-a óta.

180. 2006. február 21-én a szlovén állampolgárság iránti kérelmét ugyanígy elutasították. A határozatot 2006. június 28. és 2006. július 2. között adták át Minić úrnak egy szlovéniai útja alkalmával.

181. 2006. július 17-én a kérelmező eljárást kezdeményezett a Közigazgatási Bíróság előtt.

182. 2006. június 30-án a Jogi Státusz Törvény alapján állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet nyújtott be.

183. 2007. március 29-én meghallgatást tartottak a Minisztériumban. 2007. július 14-én kérelme alátámasztására kiegészítő iratokat nyújtott be.

184. 2007. július 18-án a Minisztérium elutasította a kérelmet, mert nem teljesítette az állandó Szlovéniában lakás feltételét.

185. 2007. szeptember 19-én a kérelmező eljárást kezdeményezett a Közigazgatási Bíróság előtt.

186. 2008. szeptember 10-én a kérelmező szlovén állampolgárság iránti kérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság elutasította az általa benyújtott alkotmányjogi panaszt.

187. 2008. november 26-án a Közigazgatási Bíróság megsemmisítette a Minisztérium 2007. július 18-ai határozatát (lásd a 187. bekezdést fentebb), és új eljárás lefolytatását rendelte el.

188. 2009. július 24-én a Minisztérium újból elutasította a kérelmező kérelmét, mert nem teljesítette az állandó Szlovéniában lakás feltételét.

189. A kérelmező ekkor a Közigazgatási Bíróság előtt eljárást indított. Azt állította, hogy lehetetlen volt számára elhagyni Koszovót 1992-ben, és azóta, amilyen gyakran csak lehetséges, visszatért Szlovéniába, de a háború és egyéb körülmények megakadályozták abban, hogy hosszabb időre visszatérjen. Ezen felül koszovói szerbként országon belüli menekült státuszt kapott Szerbiában azt követően, hogy házat felgyújtották Koszovóban. Számos alkalommal megkísérelte rendezni státuszát Szlovéniában, de 2002-ben kitoloncolták. Szülei, fiútestvére és két lánytestvére mindannyian szlovén állampolgárok.

190. 2011. január 19-én a Közigazgatási Bíróság megsemmisítette a Minisztérium határozatát, és új eljárásra utasította az eljáró hatóságot azzal, hogy a kérelmet a módosított Jogi Státusz Törvény alapján kell elbírálni.

191. 2011. május 4-én a kérelmező *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedélyt kapott. Ezeket 2011. június 9-én kézbesítették számára.

192. 2011. június 1-jén a kérelmező kártalanítási igényt nyújtott be az Államügyészi Hivatalnál. Beadványát a törvényi határidő elmulasztására hivatkozva elutasították, az indoklás szerint ugyanis a “törlés” okozta kárról akkor kellett értesülnie, amikor a szlovén állampolgársági vagy az állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet benyújtotta.

II. RELEVÁNS NEMZETKÖZI ÉS NEMZETI JOG ÉS GYAKORLAT

A. Nemzeti jog és gyakorlat

1. Az egykori Szlovén Szocialista Köztársaság szabályozása

- (a) A Szlovén Szocialista Köztársaság Állampolgársági Törvénye (*Zakon o državljanstvu Socialistične republike Slovenije* – Szlovén Szocialista Köztársaság Hivatalos lapja, 1976. év 23/76 sz.

193. A törvény 1. cikke alapján a Szlovén Szocialista Köztársaság minden állampolgára egyidejűleg állampolgára a JSZSZK-nak is, megalapozva eképpen a szövetségi állampolgárság elsőbbségét.

- (b) A külföldiek mozgására és tartózkodására vonatkozó törvény (*Zakon o gibanju in prebivanju tujcev* – Szlovén Szocialista Köztársaság Hivatalos lapja, 1980. év 56/80 sz.

194. A törvény az ideiglenes és állandó tartózkodási engedély kapcsán különbséget tesz külföldiek és a JSZSZK állampolgárai között, egyben utalva a jelenlegi tartózkodási helyére.

- (c) Lakossági és Tartózkodási Igazolásról szóló törvény (*Zakon o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva* – Szlovén Szocialista Köztársaság Hivatalos lapja, 1983. év 6/83 sz. és 1991. év 11/91. sz.

195. A törvény által szabályozott kérdések az ideiglenesen vagy állandóan a Szlovén Köztársaság területén tartózkodó személyek regisztrálása és törlése, továbbá a Szlovén Köztársaság lakosságának regisztrálása.

196. 1991-ben a Törvény 5. cikke az alábbiak szerint módosult:

“Az állandó tartózkodás valamint a címváltozás regisztráltatása minden lakos számára kötelező, amennyiben állandó tartózkodási helyét áthelyezi, illetőleg megváltoztatja a címét. Az állandó tartózkodás töröltetése kötelező azon lakosok számára, akik elhagyják a Szlovén Köztársaság területét.”

2. A Szlovén Köztársaság törvénykezése

- (a) „Jószándék Nyilatkozat” (*Izjava o dobrih namernih* – A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja, 1990. év I. évf. 44/90 sz.)

197. A Szlovénia függetlenségét előkészítő tanács által 1990. december 6-án elfogadott Jószándék Nyilatkozat kifejezi az állam elkötelezettségét a függetlenségre törekvés meghatározott értékei mellett. A dokumentum releváns rendelkezései az alábbiak:

“...A Szlovén Köztársaság ... garantálja minden más nemzet és nemzetiség tagjai számára a jogot saját kultúrájuk és nyelvük gyarapítására és minden személy számára, akinek az állandó tartózkodási helye Szlovénia a jogot a szlovén állampolgárság megszerzésére, amennyiben így kívánják...”

- (b) A Szlovén Köztársaság Függetlenségéről és Szuverenitásáról szóló alapvető alkotmányos nyilatkozat (*Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije* - A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 1/91 sz.)

198. Az 1991. június 25-én kihirdetett, a Szlovén Köztársaság Függetlenségéről és Szuverenitásáról szóló alapvető alkotmányos nyilatkozat releváns bekezdései az alábbiak:

III. cikk

“A Szlovén Köztársaság diszkrimináció nélkül garantálja az emberi jogok és alapvető szabadságok védelmét állampolgárságuktól függetlenül minden ember számára a Szlovén Köztársaság területén, összhangban a Szlovén Köztársaság Alkotmányával és a megkötött nemzetközi egyezményekkel...”

- (c) Az 1991-es Alkotmány- Törvény a Szlovén Köztársaság Függetlenségéről és Szuverenitásáról szóló alapvető alkotmányos nyilatkozatra vonatkoztatva (*Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS* – A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 1/91 sz.)

199. Az 1991-es Alkotmány-Törvény releváns rendelkezései:

13. cikk

“Azon személyek, akik másik állam állampolgárai (a korábbi JSZSZK tagállamai közül) és 1990. december 23-án, a független Szlovén Köztársaságról tartott népszavazás napján állandó tartózkodási helyként a Szlovén Köztársaság területén voltak regisztrálva továbbá ténylegesen ott is laktak, addig amíg a Szlovén Köztársaság Állampolgárságáról szóló Törvény 40. cikke alapján megszerzik a szlovén állampolgárságot vagy a Külföldiekről szóló törvény 81. cikkében megállapított határidő el nem telik ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a Szlovén Köztársaság állampolgárai.”

- (d) A Szlovén Köztársaság Alkotmánya (*Ustava Republike Slovenije*, A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 33/91 sz.)

200. A Szlovén Köztársaság Alkotmányának releváns rendelkezései a következők:

8. cikk

“A törvényeknek és más előírásoknak összhangban kell lenniük a nemzetközi jog általános elveivel és a Szlovéniát kötelező nemzetközi szerződésekkel. A ratifikált és közzétett nemzetközi szerződések közvetlenül alkalmazandók.”

14. cikk

“Szlovéniában mindenki számára, nemzetiségre, fajra, nemre, nyelvre, vallásra, politikai vagy egyéb meggyőződésre, vagyoni helyzetre, születésre, képzettségre, társadalmi helyzetre, vagy bármilyen más személyi körülményekre való tekintet nélkül, egyenlő emberi jogok és alapvető szabadságjogok biztosítottak.

A törvény előtt mindenki egyenlő.”

26. cikk

“Mindenkinek joga van azon kár megtérítésére, amelyet foglalkozása körében, vagy egyéb az állami, a helyi közösség vagy a közmegbízást végző szervnél folytatott tevékenysége során az ilyen foglalkozást vagy tevékenységet végző személy vagy szerv okoz jogellenes magatartásával.

A károsultnak joga van ahhoz, hogy a törvénnyel összhangban közvetlenül a károkozótól követelje kárának megtérítését.”

(e) Az Alkotmánybíróságról szóló törvény (*Zakon o Ustavnem sodišču*, A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1994. 15/94 sz.)

201. Az Alkotmánybíróságról szóló törvény releváns rendelkezései a következők:

59. cikk

“Az Alkotmánybíróság a megalapozatlannak talált panaszokat elutasítja, a panasz befogadása esetén hatályon kívül helyezi vagy megsemmisíti a panaszban megjelölt jogszabályt, egyúttal visszaküldi a hatáskörrel rendelkező szervnek. ...”

60. cikk

“1. Ha az Alkotmánybíróság egyedi ügyben hatályon kívül helyez egy jogszabályt, egyúttal meghatározza azon vitatott alapjog vagy szabadság kapcsán szükséges eljárást, amellyel véget vet a már okozott sérelmeknek, illetőleg, ha az alapjog illetőleg szabadság természete lehetővé teszi, döntést hoz a rendelkezésre álló információk alapján.

2. A döntésben ahhoz a szervhez fordul, amely az Alkotmánybíróság által megsemmisített vagy eltörölt és határozatával helyettesített korábbi bekezdés végrehajtására hatáskörrel rendelkezik. Amennyiben nincs hatáskörrel rendelkező szerv a hatályos szabályozás alapján, az Alkotmánybíróság jelöli ki azt.”

- (f) A Szlovén Köztársaság Állampolgárságáról szóló törvény (*Zakon o državljanstvu Republike Slovenije*, A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 30/91 sz. és 2002. év 96/2002 sz.)

202. Az állampolgársági törvény releváns rendelkezései a következők:

10. cikk

“A hatáskörrel rendelkező szerv, diszkrecionális jogkörében eljárva, elfogadja az állampolgársági kérelmet, amennyiben ez a nemzet érdekében áll. A személy az alábbi feltételeknek kell, hogy megfeleljen:

- (1) betöltött 18. életév;
 - (2) korábbi állampolgárságát megvonták, vagy valószínűsíti, hogy a szlovén állampolgárság iránti kérelmével egyidejűleg meg fogják vonni;
 - (3) 10 éve legalább a Szlovén Köztársaság területén él, ebből a kérelem benyújtását megelőző öt évben megszakítás nélkül;
 - (4) legalább olyan mértékű rendszeres jövedelemmel rendelkezik, amely az anyagi és szociális biztonság megteremtését garantálja;
 - (5) a mindennapi kommunikáció céljainak megfelelő mértékű szlovén nyelvismerettel rendelkezik;
 - (6) nem ítélték egy évnél hosszabb idejű letöltendő szabadságvesztésre sem az állampolgársága szerinti országban sem Szlovéniában olyan a jog által büntetendőnek minősített bűncselekmény miatt, amelyet mind az állampolgársága szerinti országban mind a Szlovén Köztársaságban büntetnek;
 - (7) tartózkodása a Szlovén Köztársaság területén nem tiltott;
 - (8) a kérelmező honosítása nem veszélyeztetheti a közrendet, a közbiztonságot és az állam védelmét;
- ...”

39. cikk

“Azon személyek, akik a Szlovén Köztársaság állampolgárai és egyben a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság állampolgárai is a hatályos szabályozás alapján Szlovénia állampolgárainak tekintendők.”

40. cikk

“Azon személyek, akik másik állam állampolgárai (a korábbi JSZSZK tagállamai közül) és 1990. december 23-án, a független Szlovén Köztársaságról tartott népszavazás napján állandó tartózkodási helyként a Szlovén Köztársaság területén voltak regisztrálva, továbbá ténylegesen ott is laktak, megszerzik a szlovén

állampolgárságot, ha azt a jelen törvény hatálybalépésétől számított hat hónapon belül a lakóhelyük szerint illetékes, belügyekért felelős törvényhatóságnál kérelmezik....”

203. 2002. november 14-én a szlovén állampolgársági törvény módosult. A releváns rendelkezések a következők:

19. cikk

“Az a nagykorú személy, akinek 1990. december 23-án állandó tartózkodási helye a Szlovén Köztársaság területén volt regisztrálva, és megszakítás nélkül ott is élt attól a naptól kezdve, a jelen törvény hatálybalépésétől számított egy éven belül kérelmezheti a szlovén állampolgárságot, amennyiben megfelel a törvényben meghatározott feltételeknek.

A döntési folyamat során, amelyben megvizsgálják, hogy a kérelmező megfelel-e a jelen törvényben szabott feltételeknek, a hatáskörrel rendelkező szerv figyelembe veheti, hogy a kérelmező mióta tartózkodik az állam területén, megvizsgálhatja a személyes, családi, munka, szociális és egyéb a Szlovén Köztársasággal összefüggő kapcsolatait és a kérelem esetleges elutasításának következményeit.

...”

(g) A külföldiekről szóló törvény (*Zakon o tujcih*, A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 1/91 sz.)

204. A külföldiekről szóló törvény releváns rendelkezései a következők:

13. cikk

“Eltérő nemzetközi megállapodás hiányában az érvényes úti okmánnyal Szlovénia területére lépő külföldi személy legfeljebb három hónapig, vagy a vízumátidőtartamáig tartózkodhat az állam területén. ...

Az előző rendelkezésénél hosszabb ideig maradni szándékozó külföldi oktatás, foglalkoztatás, szakosodás, gyógykezelés, tudományos kutatás céljából vagy egy, a Szlovén Köztársaság állampolgárával kötött házasság okán, vagy az a személy, aki ingatlanulajdonnal rendelkezik a Szlovén Köztársaság területén, vagy aki munkavállalóknak járó jogosultságokat élvez az állam területén, illetőleg más jogos ok fennállása esetén állandó tartózkodási engedélyért kell, hogy folyamodjon.

...”

16. cikk

“Ideiglenes tartózkodási engedély a Szlovén Köztársaság területén legalább 3 éve megszakítás nélkül lakó, a jelen törvény 13. cikkének 2. bekezdésében foglalt feltételeknek megfelelő külföldinek adható ki. ...”

23. cikk

“A Szlovén Köztársaság területén külföldi útlevéllel, vízummal vagy belépési engedéllyel, illetőleg nemzetközi megállapodás alapján, továbbá ideiglenes tartózkodási engedéllyel tartózkodó személy kiutasítható:

- (i) közrend, közbiztonság vagy az állam védelmének céljából;
- (ii) visszautasítja valamely állami szerv határozatának teljesítését;
- (iii) ha ismételtlen megsérti a közrendet, a nemzeti határok biztonságát vagy jelen törvény rendelkezéseit;
- (iv) ha az általa elkövetett bűncselekmény miatt külföldi vagy hazai bíróság legalább három hónap időtartamú szabadságvesztésre ítéli;
- (v) ha nem áll rendelkezésére elegendő anyagi erőforrás az itt tartózkodásához, vagy az itt tartózkodása más okból nem biztosítható;
- (vi) a közegészség védelme érdekében.”

28. cikk

“A belpolitikai kapcsolatokért felelős hivatal hatáskörrel rendelkező hivatalnokai elfoghatják azon külföldieket, akik önként nem hagyják el a Szlovén Köztársaság területét, szükség esetén igénybe veheti az erre hatáskörrel rendelkező szervet vagy testületet, továbbá azon személy segítségét, aki ezen törvény 13. cikk (1) bekezdése alapján a Szlovén Köztársaság területén tartózkodik, vagy időszakosan tartózkodik diplomata/konzuli minőségben a saját államának reprezentánsaként, ekkor a külföldit kiutasíthatja vagy a képviselőre küldheti.

A belföldi kapcsolatokért felelős hatóság azon külföldit, aki nem hagyja el a Szlovén Köztársaság területét az előbbi bekezdések alapján és valamely oknál fogva nem lehet azonnal kitoloncolni, jogosult őt egy átmeneti központban elhelyezni legfeljebb 30 napig, amennyiben valószínűsíthető, hogy megpróbál kibújni az eljárás alól.

A belpolitikai kapcsolatokért felelős hivatal eltérő tartózkodási helyet jelölhet ki a külföldi személy számára, ha a Szlovén Köztársaság területének elhagyására azonnal nem képes, de az önfenntartása megoldott.”

81. cikk

“Amíg az állampolgársági kérelem kapcsán lefolytatandó eljárás nem zárul le, jelen törvényben foglalt intézkedések nem alkalmazhatók azon volt JSZSZK állampolgároknak, akik most más volt tagállam állampolgáraiként szlovén állampolgárságért folyamodnak a Szlovén Köztársaság Állampolgárságáról szóló törvény 40. cikke alapján annak hatálybalépésétől számított 6 hónapon belül.

Azon volt JSZSZK állampolgárok vonatkozásában, akik jelenleg más állam állampolgárai és vagy nem kérelmezték az előbbi rendelkezésben megjelölt időn belül

a szlovén állampolgárságot vagy kérelmüket visszautasították, a jelen törvény rendelkezéseit azon időponttól kezdődő két hónap elteltével kell alkalmazni, amely időpontig kérelmezhetnék volna az állampolgárságot, illetőleg attól az időponttól, amikor kérelmüket elutasították.”

82. cikk

“... A Külföldiek mozgására és tartózkodására vonatkozó törvény alapján kibocsátott állandó tartózkodási engedélyek ... érvényesek maradnak, ha az ilyen engedély birtokosának állandó tartózkodási helye a Szlovén Köztársaság területén volt regisztrálva jelen törvény hatálybalépésekor.”

205. Az állandó tartózkodási engedélyek beszerzésének megkönnyítése érdekében azon személyek számára, akik a volt JSZSZK államok valamelyikének állampolgárai és vagy elmulasztották a szlovén állampolgárságért való folyamodásra nyitva álló határidőt vagy nem szerezték be a tartózkodási engedélyt a Kormány 1992. szeptember 3-án az alábbi döntéseket fogadta el:

“... A Külföldiekre vonatkozó törvény 16. cikke alapján benyújtott állandó tartózkodási engedély iránti kérelmek megvizsgálása során..., a Belügyminisztériumnak figyelembe kell venni azon körülményeket, hogy a Szlovén Köztársaság területén való állandó tartózkodás feltételei alapján a külföldi legalább három éve állandó tartózkodási helye regisztráltan az állam területe kellett legyen és valóban itt is lakott, mielőtt a Külföldiekre vonatkozó törvény rendelkezései alapján kérelmezte az engedélyt.”

(h) Külföldiekről szóló 1999. évi törvény (*Zakon o tujcih*, A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 61/99, 108/2002, 112/2005, 107/2006, 71/2008 és 64/2009 sz..)

206. Az 1991-es Külföldiekről szóló törvényt felváltotta az 1999-es Külföldiekről szóló törvény. Számos alkalommal módosították az 1999-es törvényt az eltelt évek során. 2011-ben az új Külföldiekről szóló törvény váltotta az 1999-es törvényt. (Hivatalos Lap 50/2011. sz.)

(i) A JSZSZK utódállamai állampolgárainak Szlovéniában fennálló jogi státusát érintő szabályozás (“a Jogi Státus Törvény” – *Zakon o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji*, Hivatalos Lap 1999. év 61/99 és 2000. év 54/2000 sz.)

207. A Jogi státust szabályozó törvény releváns paragrafusai figyelemmel az Alkotmánybíróság 1999. február 4-én kelt döntésére (ld. 41-48 bekezdés fentebb), az alábbiak:

1. cikk

“A JSZSZK utódállamainak állampolgárai számára (továbbiakban: külföldiek), akiknek állandó tartózkodási helyük 1990. december 23-án a Szlovén Köztársaság területén volt regisztrálva és valóban ott is éltek, továbbá azon külföldiek, akik 1991. június 25-én ott tartózkodtak és ott is éltek ezt megelőzően folyamatosan,

állandó tartózkodási engedélyt kell kiadni, tekintet nélkül a Külföldiekről szóló törvény rendelkezéseire, amennyiben jelen törvényben foglalt feltételeknek megfelelnek.”

2. cikk

“A kérelmet a jelen törvény hatálybalépésétől számított 3 hónapon belül kell benyújtani ...

Az a külföldi, aki a Szlovén Köztársaság állampolgárságáról szóló törvény 40. cikke alapján nyújtott be állandó tartózkodási engedély iránti kérelmet...de kérelmét elutasították, az előbbi fejezet alapján kérelmet nyújthat be a törvény hatályba lépésétől számított három hónapon belül, vagy a döntés jogerőre emelkedésétől számított három hónapon belül, ha a döntés jelen törvény hatályba lépését követően született...”

208. A 2011. július 24-én módosított Jogi státusról szóló törvény (*Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o urejanju statusa državljanov drugih držav naslednic nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji*, Hivatalos Lap 50/2010) 1. cikk (c) alapján:

"Folyamatos tartózkodás a Szlovén Köztársaság területén jelen törvény alapján azt jelenti, hogy az egyén életének és érdekeinek központja a Szlovén Köztársaság, amely egy személyes, családi, gazdasági, szociális és egyéb kötődéseken alapuló kapcsolatot jelent az egyén és a Szlovén Köztársaság között. A jelen cikk (3) bekezdése alapján igazolható távollét nem jelenti a folyamatos tartózkodás megszakítását.

A folyamatos tartózkodás körülményei fennállnak, ha az egyén elhagyta a Szlovén Köztársaság területét, de a folyamatos távolléte nem volt hosszabb egy évnél, független a távollét okától.

A folyamatos tartózkodás körülményei akkor is fennállnak, ha a távollét egy évnél hosszabb volt, de az alábbi esetek valamelyike áll fenn:

- ha a személy az Állandó Tartózkodók Nyilvántartásából való törlés miatt hagyta el a Szlovén Köztársaság területét;

- ha a személy azért hagyta el a Szlovén Köztársaság területét, mert valamely testület kijelölte arra, hogy dolgozzon, tanuljon vagy vesse alá magát orvosi kísérleteknek, gyermekek vonatkozásában a szülei vagy nevelői, illetőleg ha a személy hajón dolgozott valamely anyakikötőjében a Szlovén Köztársaságnak, teljes idő alatt, amíg dolgozott tanult, kezelték vagy foglalkoztatásban állt;

- ha a személy azért hagyta el a Szlovén Köztársaság területét, mert nem kapott tartózkodási engedélyt betudhatóan annak a ténynek, hogy nem felelt meg a feltételeknek és elutasították kérelmét, elbocsájtották vagy az eljárás befejeződött;

- ha a személy háborúban álló államok miatt vagy egészségügyi okokból nem tudott visszatérni a Szlovén Köztársaság területére;

- ha a személyt kiutasították a Szlovén Köztársaság területéről a 28. cikk értelmében....vagy a Külföldiekéről szóló törvény 50. cikke alapján..., hacsak a külföldi személy kiutasítása nem bűncselekmény elkövetésének szankciójaként történt;

- ha a személytől megtagadták a belépést a Szlovén Köztársaság területére, hacsak ez a megtagadás nem másodlagos szankcióként került alkalmazásra a bűncselekmény elkövetése miatti kiutasítás kapcsán ...

Ha a távollét a fenti bekezdésekben meghatározott okok miatt, kivéve azon okokat, amelyek a második bekezdésben foglaltak, több mint évig tartott, a jelenlegi tartózkodás körülményei tekinthetők úgy, mint amik kielégítik ezt az éves követelményt, de csak akkor, ha a személy a távolléte alatt folyamatosan próbált visszatérni a Szlovén Köztársaság területére, hogy ott folyamatosan tartózkodhasson.

E törvény alapján az állandó tartózkodási engedély és a regisztrált állandó tartózkodás vagy a kiegészítő határozatok az Alkotmánybíróság határozatának 8. pontjának értelmében ... 2003. április U-1-246/02-28 sz. ...nem jelenti azt, hogy a jelenlegi tartózkodás körülményei a Szlovén Köztársaság területén a Szlovén Köztársaság Állampolgársági törvényben foglalt eljárással megoldódna.”

- (j) **Az Állandó Tartózkodók Regisztrációjára és Törlésére vonatkozó szabályok, valamint a Személyigazolványra és Lakcímkártyára, továbbá az Állandó Tartózkodók Nyilvántartásának kezelésére vonatkozó Szabályzat** (*Pravilnik o obrazcu za prijavo oziroma odjavo stalnega prebivališča, o obrazcu osebnega kartona in kartona gospodinjstev ter o načinu vodenja in vzdrževanja registra stalnega prebivalstva*, Hivatalos Lap 1992. év 27/1992. sz.)

209. A Szabályzat releváns előírásai a következők:

5. Szabály

“Az Állandó Tartózkodók Nyilvántartása a Szlovén Köztársaság azon állampolgárainak adatait tartalmazza, akik állandó tartózkodóként regisztráltatták magukat a hatóságnál.

Az Állandó Tartózkodók Nyilvántartásában a hatáskörrel rendelkező szerv azonosíthatja azon állampolgárokat, akik rendszeresen utaznak külföldre három hónapról hosszabb időtartamra, és azon személyeket, akik esetén a hatóság megtagadta a tartózkodási engedélyt...”

- (k) **Az államügyésről szóló törvény** (*Zakon o državnem pravobranilstvu*, Hivatalos lap 94/07. sz.)

210. Az államügyésről szóló törvény releváns részei a következők:

14. cikk

“Ha egy személy polgári vagy más eljárást kezdeményez egy az államügyész által védett szerv ellen, előbb az Államügyési Hivatalhoz kell fordulnia a vitatott kérdéssel kapcsolatban az eljárás megindítása előtt. Az államügyész köteles a lehető

leghamarabb, de 30 napnál nem később megfelelően cselekedni és információval szolgálni az érintett személynek.”

3. A Szlovén Köztársaság Alkotmánybíróságának esetjoga

(a) **1999. február 4- én kelt döntés (U-I-284/94)**

211. Az Alkotmánybíróság 1999. február 4-én kelt döntésének releváns részei (ld. 41-48. bekezdés fentebb) a következők:

“Az 1999. február 4-én tartott ülésen B.M. és V.T. által kezdeményezett alkotmányossági vizsgálat kérdésében ..., az Alkotmánybíróság az alábbi döntést hozza:

1. A Külföldiekről szóló törvény (Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1991. év I. évf. 1/91 sz., 44/97 és 50/98 sz.) összeegyeztethetetlen az Alkotmánnyal, mivel elmulasztja meghatározni azon feltételeket, amelyek mellett megszerezhető az állandó tartózkodási engedély a 81. cikk (2) bekezdésében érintett személyek vonatkozásában, miután vagy eltelt azon meghatározott időszak, amely alatt lehetőségük lett volna szlovén állampolgárságért folyamodni, vagy elutasították a kérelmüket. ...

3. Az 1. bekezdésében fennálló ellentétet a jogalkotó a döntés a Szlovén Köztársaság hivatalos lapjában való közzétételétől számított 6 hónapon belül köteles megszüntetni.

4. Az 1. bekezdésben meghatározott összeütközés fenn álltaig semelyik volt JSZSZK állam állampolgárát nem lehet kiutasítani a Szlovén Köztársaság területéről a Külföldiekről szóló törvény 28. cikke alapján, amennyiben 1990. december 23-án állandó tartózkodási helye a Szlovén Köztársaság területén volt regisztrálva és ott is élt.

Indoklás:

...

14. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Külföldiekről szóló törvény 13. cikk (2) bekezdése és a 16. cikk (1) bekezdése nem alkalmazható azokra a más állam állampolgáira, akik nem kérelmezték a szlovén állampolgárságot. A hatáskörrel rendelkező hatóságok nem törölhetik őket az Állandó tartózkodási engedéllyel rendelkező külföldiek nyilvántartásából értesítés vagy döntés nélkül. Nincsen semmilyen törvényes alapja az ilyen eljárásnak. Az Állandó Tartózkodókról és az Állampolgárokról Vezetett Polgári Nyilvántartásról Szóló Törvény, amelyre a Kormány alapoz, nem tartalmaz rendelkezést az állandó tartózkodók eltávolításáról a nyilvántartásban.

A Kormánynak sincs törvény joga, hogy egyedi döntésekben határozza meg a jogszabályok alkalmazásának módját. Az Alkotmány 120. cikke alapján a közigazgatással összefüggő kötelezettségek és funkciók ellátása függetlenül kell, hogy folyjon, az Alkotmányban és a törvényekben foglaltaknak megfelelően. Amennyiben a Kormány úgy látja, hogy a Külföldiekről szóló törvény a gyakorlatban nem alkalmazható más államok állampolgáira, a jogi szabályozás megváltoztatását és nem egyedi döntéseket kellett volna előterjesztenie.

15. A fenti érvek miatt a Külföldiekről szóló törvény, amelynek átmeneti rendelkezései nem rendezik más államok azon állampolgárainak jogi státusát, akiknek állandó tartózkodási helye a Szlovén Köztársaság volt és ténylegesen itt is éltek, sérti az Alkotmány 2. cikkében meghatározott jogállamiságot. Ez okból a más államok állampolgárai a 81. cikk (2) bekezdésben meghatározott idő leteltével bizonytalan jogi helyzetben találták magukat. Az átmeneti rendelkezések szövegéből, amely a törvény személyi hatályát határozza meg, a fent nevezett személyek számára nem derült ki, hogy mi az ő jogi helyzetük és mely jogszabályokat kell alkalmazni rájuk. Ezek alapján az Alkotmánybíróság kimondja, hogy a más államok állampolgárai, mint külföldiek helyzetének szabályozása nem történt meg a Szlovén Köztársaságban, így a jogbiztonság, mint a jogállamiság egyik alapelve sérült.

16. A jogbiztonság alapelvéből következik, hogy mindenki garanciát kap arra, hogy az állam a jogi státusát nem teszi rosszabbá igazolt okok nélkül. Igazságosnak tűnik, hogy más államok állampolgárai, akik nem folyamodtak szlovén állampolgárságért, nem várhatták, hogy egyenlőnek tekintsék őket azon külföldiekkel, akik csak nemrégiben érkeztek a Szlovén Köztársaságba, illetőleg az sem indokolt, hogy megfosszák őket állandó tartózkodási helyüktől, mi több mindezt értesítés nélkül. ...”

(b) 2003. április 3-án kelt döntés (U-I-246/02)

212. Az Alkotmánybíróság 2003. április 3-án kelt döntésének releváns részei (ld. 58-60. bekezdés fentebb) a következők:

“A 2003. április 3-án tartott ülésen a jelenlévő M.K. és N.M.P. által képviselt Töröltek Egyesülete és mások által benyújtott panasz vizsgálata és alkotmányossági vizsgálat során ... , az Alkotmánybíróság megállapította az alábbiakat:

1. A JSZSZK utódállamai állampolgárainak Szlovéniában fennálló jogi státusát érintő szabályozás (A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 61/99 és 64/01 sz.) összeegyeztethetetlen az Alkotmánnyal, tekintve, hogy nem rendezte, hogy a korábbi JSZSZK államok állampolgárai törlésre kerültek 1992. február 26-án a Tartózkodási nyilvántartásból annak ellenére, hogy az említett dátumig állandó tartózkodók voltak.

2. A JSZSZK utódállamai állampolgárainak Szlovéniában fennálló jogi státusát érintő szabályozás összeegyeztethetetlen az Alkotmánnyal, mivel nem szabályozza az állandó tartózkodási engedélyért való folyamodást a JSZSZK tagköztársaságok azon állampolgárainak esetén, akiket a Külföldiekről szóló törvény 28. cikke alapján erőszakkal utasították ki. (A Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja 1/91 és 44/97 sz.)

3. A Szlovén Köztársaságban a JSZSZK utódállamai állampolgárainak jogi státusát rendező törvény 1. cikke nincs összhangban az Alkotmánnyal a döntés indoklásában említett okok miatt.

4. A 2. cikk (1) és (2) bekezdései a JSZSZK utódállamai állampolgárainak Szlovéniában fennálló jogi státusát érintő szabályozásnak megszűntek, amikor szabályozásra került a 3 hónapos időtartam az állandó tartózkodási engedélyért való folyamodás határidejeként...

7. A jogalkotó köteles a végrehajtási szabályok 1., 2. és 3. paragrafusában található alkotmányellenességet megszüntetni a határozat a Szlovén Köztársaság hivatalos lapjában történő publikálásától számított 6 hónapon belül.

8. Az állandó tartózkodó státusz ezennel megállapítatik a JSZSZK volt tagállamai állampolgárainak esetében 1992. február 26-ától, ha törlésre kerültek az Állandó Tartózkodók Nyilvántartásából a Jogi Státust rendező törvény, a Külföldiekről szóló törvény (Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapja, Nos 1/91-1 és 44/97) alapján kiadott engedéllyel. A Belügyminisztériumnak hivatalos kötelezettsége egyedi döntésekkel kiállítani számukra az állandó tartózkodási engedélyt a Szlovén Köztársaság területén 1992. február 26-ára visszamenőleg.

Indokolás:

...

15. Az, hogy az említett törvény nem teszi lehetővé más államok állampolgárainak, hogy állandó tartózkodó státuszért folyamodjanak attól a naptól, amikortól hivatalosan nem volt elismert az esetükben [azaz az elvétel napjától], és ezáltal csak részleges orvoslást nyújtott, nem áll összhangban az Alkotmánnyal. A jogbiztonság, mint az Alkotmány 2 cikkében foglalt jogállamiság egyik fő alapelve megköveteli, hogy senki helyzetében ne állhasson elő jogilag szabályozatlan időszak. Az állandó tartózkodási státus egy fontos aspektus a jogok kikényszerítéséhez, a jogos előnyök megszerzéséhez, amelyet a szabályozatlan helyzetük miatt ezen személyek nem tudtak elérni. A Szlovén Köztársaságban betöltött helyzetük jogilag bizonytalan volt, amely szabályozatlanság az államhoz fűződő viszonyukra is kiterjedt, amint külföldi státusért folyamodván elvesztették állandó tartózkodási státusukat a Szlovén Köztársaság területén és egy szabályozatlan helyzetben találták magukat, vagy az addiginál is rosszabb jogi helyzetben (pl. ideiglenes tartózkodói státus), amelynek tartama nem egy az ügyben érintett személy esetében 10 év. Az Emberi Jogi Ombudsman 7. éves jelentésének fényében a Nemzetgyűlés által megfogalmazott javaslat szerint ezen személyek jogi helyzetének rendezése még mindig várat magára...

22. Abból a tényből kifolyólag, hogy az állandó tartózkodó státuszukat nem ismerték el attól a naptól kezdve, hogy a Szlovén Köztársaság függetlenségének kimondása következtében a státusuk (eltérő) külföldiek státusává alakult át, más (volt JSZSZK) államok állampolgárai nem élhettek bizonyos jogokkal ugyanúgy, mint a Szlovén Köztársaság területén állandó jelleggel tartózkodó más külföldiek. A kérelmezők nem határozták meg pontosan ezeket a jogokat; mindazonáltal az Alkotmánybíróság döntéseiből kitűnik, hogy ezek a jogok részben a jog a katonai szolgálati nyugdíjhoz, a szociális biztonsághoz és juttatásokhoz való jog, továbbá a vezetői engedély kiváltásához való jog...”

B. Nemzetközi jogi források és dokumentumok

1. A Jugoszlávia-konferencia Bíraskodási Bizottsága

213. A Jugoszlávia-konferencia Bíraskodási Bizottság (közismert nevén a Badinter Bíraskodási Bizottság, Robert Badinter úr elnökletével) az Európai Gazdasági Közösség Miniszteri Bizottsága által 1991. augusztus 27-én abból a célból felállított bizottság volt, hogy jogi tanácsokkal segítse

a Jugoszlávia Konferenciát. A Badinter Bíraskodási Bizottság 15 véleményt nyújtott be „fő jogi kérdésekben”, melyek a JSZSZK felbomlásából eredtek.

214. A 9. számú Véleményében a Bizottság úgy vélte, hogy a JSZSZK felbomlásából következő államutódlás problémáját meg kell oldani. A Bizottság úgy ítélte meg, hogy a megoldást a különböző utód-államok kölcsönös megegyezései útján kell elérni.

2. Európa Tanács

(a) Állampolgárságot érintő Egyezmények

215. Az Európa Tanács állampolgárságot érintő fő dokumentuma az Állampolgárságról szóló Európai Egyezmény, melyet 1997. november 6-án fogadtak el és 2000. március 1-jén lépett hatályba. Szlovénia nem írta alá az egyezményt, melynek releváns részei a következők:

18 Cikk

“1. Államutódlás eseteiben az az állampolgárság kérdésében mindegyik Részes Államnak tiszteletben kell tartania a jogállamiság elvét, az emberi jogokat érintő szabályokat és a jelen Egyezményben ...foglalt elveket különösen annak érdekében, hogy elkerüljék a hontalanságot.

2. Államutódlás eseteiben, amikor állampolgárság megadásáról vagy megtartásáról döntenek, minden Részes Államnak különösen figyelembe kell venni:

- (a) a valódi és hatékony kapcsolatát az érintettnek az Állammal;
- (b) az államutódlás idején az érintett szokásos tartózkodási helyét;
- (c) az érintett személy akaratát;
- (d) az érintett személy származási helyét.

...”

216. 2006. május 19-én az Európa Tanács elfogadta az Államutódlás esetén a Hontalanság Elkerüléséről szóló Egyezményt. Ez az Egyezmény 2009. május 1-jén lépett hatályba. Szlovénia nem részese. Az Egyezmény releváns részei a következők:

5 Cikk

“1. Az utódállamnak állampolgárságot kell adnia annak a személynek, aki az államutódlás időpontjában a jogelőd állam állampolgára volt, és aki hontalan vagy hontalanná válna az államutódlás következtében, ha ebben az időpontban:

- (a) azon a területen életvitelszerűen tartózkodik, mely terület az utódállam területe lett, vagy

(b) nem tartózkodik életvitelszerűen egyik érintett állam területén sem, de megfelelő kapcsolata van az utódállammal.

2. Az első szakasz b pontja alkalmazásakor a megfelelő kapcsolat magában foglalja *inter alia*:

(a) jogi kötelék a jogelőd állam egy területi egységével, mely az utódállam területévé vált;

(b) olyan területen születés, mely az utódállam területévé vált;

(c) az utolsó rendszeres tartózkodási hely az elődállam területén, mely az utódállam területévé vált.

11. Cikk

“Az érintett Államoknak meg kell tenniük minden szükséges lépést annak érdekében, hogy biztosítsák, hogy az érintett személyek rendelkezésre álljon a megfelelő információ az állampolgárságuk megszerzésére vonatkozó a szabályokról és eljárásról.”

(b) Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény

217. 2005. május 26-án a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény Tanácsadó Bizottsága elkészítette második véleményét Szlovéniáról és aggodalmát fejezte ki a „töröltek” problematikus helyzetével kapcsolatban. 2005. december 1-jén a Kormány benyújtotta írásos kommentárjait (lásd a releváns részeket a *Kurić és Társai v. Szlovénia*, no. 26828/06, § 262, 2010. július 13, a továbbiakban: „a Kamara ítélete”).

218. 2006. június 14-én az Európa Tanács Miniszteri Bizottság elfogadta a Nemzeti Kisebbségek Védelméről szóló Keretegyezmény szlovén végrehajtásáról szóló ResCMN(2006)6 számú Határozatát. Aggodalomra okot adónak minősítette a „töröltek” helyzetét.

(c) Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa

219. Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa számos alkalommal foglalkozott a „töröltek” problémájával és ajánlásokat fogalmazott meg a Kormány számára a helyzet rendezése érdekében (lásd a Biztos jelentésének releváns kivonatát a Kamara ítéletének 264-265. bekezdéseiben).

220. A látogatásai után, melyek során megvitatta a „töröltek” problémáját a szlovén hatóságokkal, a Biztos leveleket intézett a hivatalban lévő Miniszterelnökhöz. A 2011. május 10-én kelt levelében a Biztos kifejezte az iránti elégedettségét, hogy a Kormány eltökélt abban, hogy a „töröltek” helyzetére megoldást találjon. Üdvözölte a Módosított Jogi Státusz Törvény elfogadását. A Biztos ugyanakkor aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy a törvény nem orvosolta teljeskörűen a „törölés” negatív

hatásait. A „töröltek” közül csak 127-en nyújtottak be kérelmet az új törvény alapján és kétharmadukat el is utasították. A Biztos álláspontja szerint az aktuális tartózkodási hely követelményének teljesítése azok számára, akik több mint tíz éve hagyták el Szlovéniát, továbbra is problematikus. A Biztos ugyancsak aggodalmát fejezte ki amiatt, hogy nem létezik semmilyen kárpótlási mechanizmus hazai szinten, amely orvoslást nyújtana a „törölteknek”. A Biztos hozzáfűzte, hogy számos „törölt” hontalanná vált és felhívta figyelmet az Európa Tanács a hontalanság elkerüléséről és csökkentéséről szóló nemzetközi jogi dokumentumaira és annak szükségességére, hogy Szlovénia ratifikálja azokat.

(d) A Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság

221. 2007. február 13-án a Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottság („ECRI”) közzétette harmadik jelentését Szlovéniáról, melyet 2016. június 30-án fogadtak el. Ez a jelentés leírta a „töröltek” helyzetét és ajánlásokat fogalmazott meg a Kormány számára (a releváns kivonatokat lásd a Kamara ítéletének 266. bekezdésében).

3. Egyesült Nemzetek

222. 1961-ben az Egyesült Nemzetek elfogadta a Hontalanság Csökkentéséről szóló Egyezményt. Szlovénia nem ratifikálta azt.

223. 199-ben az Egyesült Nemzetek Nemzetközi Jogi Bizottsága elfogadta az Államutódlással kapcsolatos Természetes Személyek Állampolgárságáról szóló Tervezetet. A Tervezet 6. Cikke a következőket állítja:

“Minden érintett Államnak felesleges késedelem nélkül jelen tervezettel összhangban álló jogszabályt kell alkotnia az állampolgárságról és az ahhoz csatlakozó azon kérdésekről, melyek az államutódlásból fakadnak. Megfelelő lépéseket kell tenni annak érdekében, hogy az érintett személyeket értesítsék ésszerű időn belül az állampolgárságukra vonatkozó jogszabályok hatásairól, az ezzel kapcsolatos választási lehetőségekről és a választási jog gyakorlásának lehetséges hatásairól a helyzetükre.”

224. 2010. augusztus 24-én az Egyesült Nemzetek Faj Diszkrimináció Eltörlése Bizottsága kibocsátotta következtető megfigyeléseit melyben, *inter alia*, a következőket állította:

“A Bizottság ugyan észlelte a ‘törölt’ személyek jogi helyzetét szabályozó, 2010 márciusi törvény elfogadását, de továbbra is aggódik az egykori Jugoszláviából származó nem-szlovénok - ideértve a bosnyákokat, koszovói albánokat, macedónokat és szerbeket - helyzete miatt, akik jogi státusza rendezetlen maradt és akik emiatt nehézségekkel küzdenek a szociális és gazdasági jogaikhoz való hozzáférésben, mint például az egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés, szociális biztonság, oktatás és munka. A Bizottság szintén aggódik amiatt, hogy az új jogszabály nem irányoz elő semmilyen elérő kampányt a külföldön élő ‘töröltek’ részére, hogy informálja őket létezéséről...”

A Bizottság javasolja, hogy a részes Állam:

(a) Véglegesen rendezze az egykori Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságból származó érintett polgárok helyzetét, akik jelenleg Szlovéniában laknak;

(b) Biztosítsa a gazdasági és szociális jogaik teljes élvezetét ideértve az egészségügyi szolgáltatásokhoz, szociális biztonsághoz, oktatáshoz és munkához való hozzáférést;

(c) Kivitelezzen egy elérő kampányt, hogy informálja a jelenleg Szlovénián kívül élő 'törölteket' a jogszabályi rendelkezések létezéséről és a belőlük való profitálásról, és;

(d) Nyújtson teljes kártalanítást, beleértve helyreállítást, kielégítést, kompenzációt, rehabilitációt és a megismétlődés elleni garanciákat, minden 'törléssel' érintett személynek."

225. 2011. június 20-án az Egyesült Nemzetek Kínzás elleni Bizottsága kiadta következtető megjegyzéseit, mely, *inter alia*, a következőket állította:

"Míg észlelte a jogi lépéseket, melyekre azért került sor, hogy az alkotmányellenessé nyilvánított rendelkezéseket orvosolják az Egykori Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság polgárainak Jogi Státuszát Szabályozó Törvény módosításával, a Bizottság továbbra is aggódik amiatt, hogy a részes Állam elmulasztotta végrehajtani a Törvényt és visszaállítani a „töröltként” ismert személyek tartózkodási jogait, akik más Jugoszláv köztársaságból származnak és akik állandó tartózkodási helyük Szlovéniában 1992-ben jogellenesen megszűnt és akik már visszatértek az Egykori Jugoszláv Szocialista Köztársaság egy másik államába. A Bizottság aggódik amiatt, hogy az úgynevezett „töröltekekkel” szembeni diszkrimináció, ideértve azokat is, akik a Roma közösséghez tartoznak, maradandó (3. és 16. cikk).

A 2. Cikk részes Államok általi alkalmazásáról szóló 2 (2208) számú általános állásfoglalásának fényében a Bizottság emlékeztet arra, hogy bizonyos különösen veszélyeztetett kisebbségek vagy peremre szorult csoportok speciális védelme része a részes Államok Egyezményből fakadó kötelezettségeinek. Ebben a tekintetben a Bizottság javasolja, hogy a részes Állam tegyen lépéseket annak érdekében, hogy visszaállítsa az állandó tartózkodó státuszát az úgynevezett olyan „töröltekeknek”, akik visszatértek egy másik Államába az Egykori Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaságnak. A Bizottság bátorítja a részes Államot, hogy segítse elő a „töröltekek” teljes integrációját, ideértve a Roma közösséghez tartozókat és biztosítsa számukra tisztességes eljárást az állampolgárságért való kérelem kapcsán."

A JOG

I. ELŐZETES KÉRDÉSEK

A. Az ügy terjedelme

1. A Kamara megállapításai

226. 2009. március 3-án a Kamara előtti eljárás során Petreš úr és Jovanović úr kérelmezőknek – mindketten már 2006-ban kibocsátott *ex nunc* engedélyek birtokosai – *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki a hatóságok *ex proprio motu* 1992. február 26-ai hatállyal.

227. A *Shevanova v. Lettország* ((ügylajstromból törölt) [NK], no. 58822/00, §§ 48-50, 2007. december 7) és *Kaftailova v. Lettország* ((ügylajstromból törölt) [NK], no. 59643/00, §§ 52-54, 2007. december 7.), ítéletek alapján a Kamara úgy ítélte meg, hogy tartózkodási engedélyek visszamenőleges hatályú kibocsátása „megfelelő” és „elégletes” jogorvoslat volt Petreš úr és Jovanović úr az Egyezmény 8, 13 és 14 Cikkeit érintő panaszaira és ezek a kérelmezők nem tekinthetők többé az állított jogsértés „áldozatának” (lásd a 309-311. bekezdéseit a Kamara ítéletének).

228. A Kamara azt is kimondta, hogy a kérelmezők arra vonatkozó panaszai, hogy nem volt lehetőségük 1991-ben szlovén állampolgárságot szerezni, az Egyezmény rendelkezéseivel *ratione temporis* összeegyeztethetetlen és ezért elfogadhatatlannak minősítette őket az Egyezmény 35. Cikk §§ 3 és 4 bekezdései alapján (lásd *Makuc és Társai v. Szlovénia* (hat.), no. 26828/06, §§ 162-165, 2007. május 31; lásd továbbá a Kamara ítéletének 335. bekezdését).

2. A felek Nagykamara előtti előadásai

(a) A kérelmezők

229. A kérelmezők lényegében azt kérték a Nagykamarától, hogy változtassa meg a Kamara ítéletét abban a tekintetben, hogy Petreš úr és Jovanović úr kérelmei elfogadhatatlanok. Jogi helyzetük pusztán szabályozása annyi év jogtalan beavatkozás után a magán és családi életükbe nem tekinthető „megfelelő” és „elégletes” jogorvoslatnak az Egyezmény 8, 12 és 14 Cikkei szerinti panaszaikra (idézték az *Aristimuño Mendizabal v. Franciaország-ügyet*, no. 51431/99, § 79, 2006. január 17). A két kérelmező továbbá nem tudott megfelelő jogorvoslatot kapni a hazai bíróságoknál vagy az Államügyésznél az ilyen hosszú ideig elszennvedett károkért.

(b) A Kormány

230. A Kormány kérte a Nagykamarát, hogy hagyja helyben a Kamara azon megállapítását, hogy a két kérelmező elvesztette „áldozati” státuszát”. Mindkettejüknek *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt adtak a Kamara eljárása alatt és kártalanításban részesültek az Egyezmény 8. Cikkében foglalt jogaik sérelme tekintetében. Mindenesetre, a Nagykamara nem vizsgálhatja a kérelmek azon részét, melyet a Kamara elfogadhatatlannak nyilvánított (a Kormány hivatkozott a *Sisojeva és Társai v. Lettország* ügyre (ügylajstromból törölt) [NK], no. 60654/00, § 61, ECHR 2007-I).

3. A Nagykamara értékelése

231. A Bíróság szilárd esetjoga értelmében egy Nagykamara elé utalt „ügy” szükségszerűen felöleli az ügy összes azon aspektusát, melyet előzőleg a Kamara vizsgált ítéletében. A Nagykamara elé utalt „ügy” tartalma és köre ezért a Kamara elfogadhatósági döntésében meghatározott körre korlátozódik (lásd *K. és T. v. Finnország* [NK], no. 25702/94, §§ 140-141, ECHR 2001-VII; *Azinas v. Ciprus* [NK], no. 56679/00, § 32, ECHR 2004-III; és *Kovačić és Társai v. Szlovénia* [NK], nos. 44574/98, 45133/98 and 48316/99, § 194, 2008. október 3.).

232. Ez azt jelenti, hogy a Nagykamara az ügyet a maga teljességében vizsgálhatja azon részeiben, melyeket elfogadhatóvá nyilvánítottak, de ugyanakkor nem vizsgálhatja a kérelem azon részeit, melyeket elfogadhatatlannak nyilvánított a Kamara. A Bíróság nem lát okot arra, hogy eltérjen ettől az elvtől a jelen ügyben (lásd *Sisojeva és Társai*, fentebb idézve, §§ 59-62).

233. Összefoglalva, a Bíróság megállapítja, hogy jelen ügy kontextusában nincs többet hatásköre Petreš úr és Jovanović úr panaszainak vizsgálatára. Hasonlóképpen, nem vizsgálhatja azon panaszokat, melyek a szlovén állampolgárság 1991-ben való megszerzésének lehetetlenségével voltak kapcsolatosak, és amelyeket az Egyezménnyel *ratione temporis* összeegyeztethetetlennek nyilvánítottak (lásd fentebb a 231. bekezdést).

234. Következésképpen a Nagykamara csak a megmaradt kérelmezők panaszait fogja vizsgálni (Mustafa Kurić úr, Velimir Dabetić úr, Ana Mezga kisasszony, Ljubenka Ristanović asszony, Tripun Ristanović úr, Ali Berisha úr, Ilfan Sadik Ademi úr és Zoran Minić úr) a szlovén tartózkodási státuszuk „törlése” következményei kapcsán.

B. A Kormány kifogása, mely szerint a kérelem *ratione materiae* és *ratione temporis* összeegyeztethetetlen az Egyezményrel és elkésetten került benyújtásra

1. A Kormány kifogása

235. A Kamara előtt a Kormány kifogásolta a kérelmezők lakóhelyük „törlésére” vonatkozó panaszát amiatt, hogy az összeegyeztethetetlen az Egyezmény rendelkezéseivel *ratione materiae* és *ratione temporis*. Az Egyezmény nem szabályozza az állampolgárságot vagy a tartózkodási helyet és a függetlenségi jogalkotás és a „törlés” 1992-ben történt, azaz 1994. június 28-a előtt, mely napon az Egyezmény hatályba lépett Szlovénia tekintetében. Az ezt követő események elválaszthatatlanul kötődnek a kezdő eseményhez (lásd a Kamara ítéletének 278-281. bekezdéseit).

236. Továbbá a Kormány előadta, hogy a kérelmezők elmulasztották betartani az Egyezmény 35. Cikkének 1 bekezdésében foglalt hat-hónapos szabályt, minthogy a panaszolt helyzetet nem lehet úgy értelmezni, mint ami folyamatos lenne (lásd a Kamara ítéletének 282. bekezdését).

2. A Kamara ítélete

237. A Kamara mindezeket a felvetéseket elutasította, megállapítva különösképpen, hogy tekintettel lehet olyan tényekre, melyek az Egyezmény hatálybalépése előtt keletkeztek, amennyiben olyannak tekinthetők, melyek hatálybalépésen túlterjeszkedő folyamatos helyzetet teremtenek, vagy amelyek az említett dátum utáni tények megértéséhez fontosak (lásd különösen, *Hutten-Czapska v. Lengyelország* [NK], no. 35014/97, §§ 147-153, ECHR 2006-VIII). A „törlés” negatív hatásai, melyeket 2003. április 3-án alkotmányellenessé nyilvánítottak, 1994. június 28-án még fennálltak és kifejtették káros hatásukat a kérelmezőkre több, mint tizenöt évvel az Egyezmény Szlovénia tekintetében történt hatálybalépése után is (lásd a Kamara ítéletének 303-306. bekezdéseit).

3. A Nagykamara értékelése

238. A Nagykamara megállapítja, hogy a Kormány megismételte a fenti kifogásokat a Nagykamara előtti emlékeztetőjében. Mindazonáltal, tekintettel a Kormány érveire, a Bíróság nem lát okot arra, hogy eltérjen a Kamara megállapításaitól.

239. A Kormány azon kifogását, hogy a kérelem összeegyeztethetetlen *ratione materiae* és *ratione temporis* az Egyezmény rendelkezéseivel és hogy elkésetten lett benyújtva, el kell utasítani.

C. A Kormány áldozati státuszra vonatkozó kifogása

240. A Kormány előadta, hogy hat kérelmező (Kurić úr, Mezga kisasszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr), akiknek *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt egyaránt kiadtak a 2010-es Kamara ítélet után (lásd a 95., 123., 133., 158., 173., és 194. bekezdéseket fentebb) többé nem hivatkozhatnak „áldozatként” a panaszolt tényekre az Egyezmény 34. Cikke szerinti értelemben.

241. A kérelmezők vitatták ezt az álláspontot.

1. A felek érvei

(a) A Kormány

242. A Kormány fenntartotta, hogy megdönthetetlen tény, hogy a „törlés” illegális volt és alkotmányellenes helyzethez vezetett. A Szlovén Köztársaság elismerte ezt szimbolikus és jogi síkon is. 2010. június 15-én a Nemzetgyűlés Elnöke nyilvánosan bocsánatot kért a „töröltektől”, ahogy a Belügyminiszter is 2010. június 22-én (lásd a 75. bekezdést). A jog területén 1999-től az Alkotmánybíróság több alkalommal megállapította, hogy a „törlés” alkotmányellenes (lásd a 40-48., 52-56., 58-60., és 214-215. bekezdéseket fentebb). A kérelmezők azon állítása, hogy a Szlovén Köztársaság továbbra is tagadja a „törlés” jogszerűtlenségét, tehát nem pontos. Jelentős erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság döntését végrehajtsák és orvosolják a „törlés” jogszerűtlenségét és alkotmányellenességét.

243. A módosított Jogi Státusz Törvény, melyet 2010. március 8-án fogadtak el és 2010. július 24-én lépett hatályba (lásd a 71., 76-79., és 211. bekezdéseket fentebb) megszüntette a megmaradt alkotmányellenességet a hazai jogban, azon kérelmezőknek, akik jogi státusza még nem volt rendezett, lehetőséget nyújtott *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedély kérelmezésére egyaránt. Ezzel a különleges jogorvoslattal a jogalkotó erkölcsi kártérítést nyújtott, mint a „törlésből” fakadó jogsértések következményei orvoslásának speciális formája.

244. A hat kérelmező helyzete (Kurić úr, Mezga kisasszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr), akiknek *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt egyaránt kiadtak a Kamara ítélete után, megegyezik Petreš úr és Jovanović úr helyzetével, kiknek „áldozati” státuszát megszüntnek ítélte a Kamara. A kérelmet tehát ebben a tekintetben elfogadhatatlannak kell nyilvánítani.

245. Ugyanez vonatkozik a megmaradó kérelmezőkre (Dabetić úrra és Ristanović asszonyra), akik sohasem kezdeményeztek Szlovéniában eljárást az állandó tartózkodási engedély megszerzése érdekében.

246. Ellentétben a kérelmezők állításával, az állandó tartózkodási engedély határozottan nem csak egy „darab értéktelen papír”. Összeköti birtokosát huszonhét különböző joggal szociális ellátás területén, ideértve a nyugdíjhoz való jogot, oktatást, egészséget és a munkaerőpiachoz való hozzáférést. Amennyiben ezek a jogok érintettek, az állandó tartózkodási engedéllyel rendelkezők egyenrangúak a szlovén állampolgárokkal. Nem élvezik az azonos politikai jogokat, de szavazhatnak a helyhatósági választásokon.

247. A kártérítési igények kapcsán az Alkotmány 26. cikke (lásd a 203. bekezdést fentebb) lehetőséget nyújtott kártérítésre a polgári hatóságok által okozott károkért. A kérelmezők és más „törölteknek” megvolt a lehetősége arra, hogy polgári eljárást kezdeményezzenek az elszenvedett vagyoni és nem vagyoni káruk megtérítése tárgyában a 2001-es Kötelezettségi Kódex alapján és esetlegesen alkotmányjogi fellebbezést nyújtsanak be. Az Alkotmánybíróság a 2010. június 10-én kelt határozatának 43. bekezdésében megállapította, hogy „a Jogi Státusz Törvény és a módosított Jogi Státusz Törvény alapján hozott határozatok önmagukban nem foglalják magukban az állam egy újfajta felelősségét vagy új jogalapot a károkozásért indított kérelmeknek” (lásd a 74. bekezdését fentebb). Ugyancsak lehetséges volt kártérítést követelni az Államügyésről szóló Törvény 14. szakasz alapján (lásd a 213. bekezdést fentebb).

248. A tárgyalás utáni beadványában a Kormány hivatkozott az Alkotmánybíróság 2011. július 5-ei, az egyik „törölt” ügyében hozott határozatára, amiből az következett, hogy az Alkotmánybíróság még nem foglalt állást a „törlésért” való állami felelősség kérdésében (lásd a 82. bekezdést fentebb). Továbbá, 2011. szeptember 26-án az Alkotmánybíróság nem fogadta be vizsgálatra az egyik „törölt” által benyújtott alkotmányjogi fellebbezést (lásd a 83. bekezdést fentebb).

249. A Kormány megállapította, hogy egyik kérelmező sem igényelt kártérítést a hazai bíróságok előtt. Csak Verisha úr és Minić úr nyújtottak be kártérítés iránti igényt az Államügyész Hivatalához, melyet elutasítottak. Berisha úr nem kezdeményezett bírósági eljárást (lásd a 160. bekezdést fentebb).

(b) A kérelmezők

250. Azon hat kérelmező szerint, akinek *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt egyaránt kiadtak a Nagykamara előtt folyó eljárás során, „áldozatai” maradtak a „törlés” okozta emberi jogi sérelmeknek, minthogy nem kaptak semmilyen megfelelő kártérítést az Egyezmény megsértéséért.

251. Ugyan az következett a korábbi esetjogból és néhány későbbi határozatból, hogy egy kérelmező „áldozati” státusza megszűnik, ha orvoslást nyújtanak neki az eljárás folyamán (hivatkozták, *inter alia*, *Maaouia v. Franciaország* (hat.), no. 39652/98, ECHR 1999-II; *Pančenko*

v. *Lettország* (hat.), no. 40772/98, 1999. október 28.; és *Mikheyeva v. Lettország* (hat.), no. 50029/99, 2002. szeptember 12. ügyeket), az Egyezmény 8. Cikkére vonatkozó új esetjog egyértelműen abba az irányba mutat, hogy egy jogsértés elismerése ebben a tekintetben nem elégséges, „megfelelő” orvoslás, beleértve a kérelmezők által hosszú időn át elszenvedett negatív következményeket, ugyancsak elvárt (hivatkozták az *Aristimuño Mendizabal*, fentebb idézve, § 79; *Mengesha Kimfe v. Svájc*, no. 24404/05, §§ 41-49, 2010. július 29.; és *Agraw v. Svájc*, no. 3295/06, §§ 27-34, 2010. július 29. ügyeket). A Bíróság ugyancsak különbséget tett azon ügyek között, melyek nem-állampolgárok kiutasítása és azok között, melyek a kérelmezők jogi státusza rendezésének sikertelenségével voltak kapcsolatosak. Az első esetben a kérelmező többé nem hivatkozhat „áldozati” státuszára, ha a kiutasítási intézkedés nem volt kikényszerítve vagy számára állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki (a kérelmezők hivatkoztak a *Sisojeva és Társai* ügyre, fentebb idézve, § 100, és *Kaftailova* ügyre, fentebb idézve §§ 52-54). Másfelől, a második esetben (*Aristimuño Mendizabal*, *Mengesha Kimfe*, és *Agraw* ügyekre, fentebb idézve) a Bíróság egyértelműen leszögezte, hogy a tartózkodási engedély kibocsátása nem elégséges, különösen a megadásához szükséges időmúlás okán. A jelen kérelem jobban hasonlít a második kategóriába tartozó ügyekhez.

252. A hat kérelmezőnek kibocsátott tartózkodási engedély, mely olyan intézkedés volt, melynek célja a további jogsértés megakadályozása volt, nem tekinthető a panaszolt sérelem – legalább lényegét érintő – szlovén hatóságok általi elismerésének. A hatóságok továbbra is tagadták, hogy intézkedéseik jogszerűtlenek voltak. Jelen esetben, ellentétben a lett ügyekkel, az állandó tartózkodási engedélytől való megfosztás a hazai jog durva megsértésével történt. Végezetül, a visszamenőleges állandó tartózkodási engedélyek csak szimbolikus jellegűek, minthogy a kérelmezők nem kaptak megfelelő kártérítést a hazai jogrendszerben. Emiatt az engedélyek „csak papírdarabok”.

253. Dabetić úr and Ristanović asszony kapcsán az Államnak szabályoznia kellene jogi helyzetüket *ex proprio mutuo* visszaható állandó tartózkodási engedély kiadásával az Alkotmánybíróság határozataival összhangban.

254. Végezetül, a vagyoni és nem-vagyoni kártérítés kapcsán a módosított Jogi Státusz Törvény nem tartalmazott semmilyen előírást. Továbbá, kártérítést igényelni a hazai bíróságok előtt az általános kárfelelősségi szabályok alapján gyakorlatilag lehetetlen. A legfrissebb statisztikák szerint 2011 májusára a Minisztérium 157 kártérítési igénnyel foglalkozott. Ezekből 41 kérelmet utasítottak el jogerősen a hazai bíróságok. Csak 15 ilyen döntést támadtak meg a Legfelsőbb Bíróság előtt és ötöt ott is elutasítottak. Továbbá, nyolc „törölt” közvetlenül is bírósághoz fordult igényével. Egyikük sem járt sikerrel (lásd a 83. bekezdést fentebb). Az elutasítás fő oka az volt, hogy a Kötelezettségekről szóló Kódex jogvesztő

határidőt szab: három év attól számítva, hogy a sértett tudomást szerez a kárról és öt év a kár bekövetkeztétől. Az utóbbi tekintetében a hazai bíróságok az 1999. március 12-ei dátumot tekintették irányadónak, amikor az Alkotmánybíróság első irányadó döntését közzétették a Hivatalos Közlönyben.

2. A Kamara ítélete

255. A Kamarának nem volt lehetősége erről a kérelemről dönteni, ugyanis az olyan tényekkel kapcsolatos, melyek határozata meghozatal után keletkeztek (lásd 243. bekezdést fentebb).

3. A Nagykamara értékelése

256. A Bíróság megismétli, hogy elsősorban a nemzeti hatóságok feladata bármilyen állított egyezményisértés orvoslása. Ebben a tekintetben az a kérdés, hogy a kérelmező az állított jogsértés „áldozatának” tekinthető-e, az Egyezmény szerinti eljárás minden szakaszában releváns (lásd, *inter alia*, *Burdov v. Oroszország*, no. 59498/00, § 30, ECHR 2002-III). Egy, a kérelmező számára kedvező döntés vagy intézkedés elviekben nem elégséges arra, hogy megfossza az Egyezmény 34. Cikke szerinti „áldozati” státuszától, hacsak a nemzeti hatóságok el nem ismerték egyértelműen vagy lényegileg az Egyezmény megsértését és amiatt orvoslást nyújtottak (lásd, például, *Eckle v. Németország*, 1982. július 15, §§ 69 et seq., Series A no. 51; *Dalban v. Románia* [NK], no. 28114/95, § 44, ECHR 1999-VI; *Scordino v. Olaszország (no. 1)* [NK], no. 36813/97, §§ 179-180, ECHR 2006-V; és *Gäfgen v. Németország* [NK], no. 22978/05, § 115, ECHR 2010).

257. A tekintetben, hogy egy jogorvoslat „megfelelő” és „elégséges” arra, hogy orvosolja egy egyezményes jog sérelmét nemzeti szinten, a Bíróság általában úgy véli, hogy ez az eset összes körülményétől függ, de különösen a veszélyeztetett egyezményes jog jellegétől (lásd, például, *Gäfgen*, fentebb idézve, § 116).

258. A Bíróság számos, az Egyezmény 8. Cikke szerinti, nem-állampolgárok kiutasításával kapcsolatos ügyben megállapította, hogy a kérelmező maradásának szabályozása vagy az a tény, hogy a kérelmezőt többé nem fenyegette az elszállítás vagy kiadatás – még akkor is, ha az ügy függőben volt a Bíróság előtt – „elégséges” volt, hogy orvosolja a (. Cikk szerinti panaszt (lásd *Pančenko*, fentebb idézve; *Yang Chun Jin alias Yang Xiaolin v. Magyarország* (ügylajstromból törölve), no. 58073/00, §§ 20-23, 2001. március 8.; *Mikheyeva*, fentebb idézve; *Fjodorova és Társai v. Lettország* (hat.), no. 69405/01, 2006. április 6.; *Sisojeva és Társai*, fentebb idézve, §§ 102-104; *Shevanova*, fentebb idézve, §§ 48-50; és *Kaftailova*, fentebb idézve, §§ 52-54).

259. Továbbá a Bíróságnak már volt alkalma arra, hogy rámutasson különböző Egyezményes Cikkre kapcsán, hogy egy kérelmező „áldozati” státusza függ a hazai szinten megítélt kárpótlás mértékétől is, amennyiben ez egyáltalán szóba jöhet, vagy legalább attól, hogy lehetséges-e igényelni és kapni kártérítést a bekövetkezett kárért, azokra a tényekre tekintettel, melyeket a Bíróság előtt panasznak (lásd, például, *Gäffen*, fentebb idézve, § 118, a 3. Cikk szerinti panasz tekintetében; *Normann v. Dánia* (hat.), no. 44704/98, 2001. június 14, és *Scordino (no. 1)*, fentebb idézve, § 202a 6. Cikk szerinti panasz tekintetében, *Jensen és Rasmussen v. Dánia* (hat.), no. 52620/99, 2003. március 20, a 11. Cikk szerinti panasz tekintetében). Ezek a megállapítások *mutatis mutandis* alkalmazandók a 8. Cikk megsértésével kapcsolatos panaszokra is.

260. Jelen ügy kapcsán a Nagykamara megismétli, hogy nincsen joghatósága Petreš úr és Jovanović úr panaszaival kapcsolatban, minthogy azokat a Kamara elfogadhatatlannak nyilvánította a részükre *ex tunc* tartózkodási engedély kibocsátása után (lásd a 236. bekezdést fentebb).

261. Mindazonáltal hasonló eljárásjogi akadály nincsen Kurić úr Mezga kisasszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr tekintetében. A Nagykamarának tehát van arra joghatósága, hogy eldöntse, hogy az *ex nunc* és *ex tunc* tartózkodási engedélyek kibocsátása ellenére ez a hat kérelmező továbbra is az állított jogsértések áldozatának tekinthető-e. Ez a vizsgálódás eltérő eredményekre vezethet a Kamara Petreš úrral és Jovanović úrral kapcsolatos következtetéseitől, dacára annak, hogy a tényállások hasonlóak. Ilyen végeredmény mindazonáltal, elkerülhetetlen következménye a Nagykamara korlátozott joghatóságának (lásd a 235. bekezdést fentebb).

262. A Nagykamara úgy véli, hogy az áldozati státusz elvesztésének első feltétele, a jogsértés nemzeti hatóságok általi elismerése, teljesült. A közigazgatási hatóságok állandó tartózkodási engedélyt állítottak ki a hat kérelmezőnek az Alkotmánybíróság a fennálló jogi helyzet alkotmányellenességét kimondó döntését és a Jogi Státusz Törvény módosítását követően. Továbbá, 2010 júniusában a Kormány és a Parlament részéről hivatalosan elismerték a kérelmezők jogainak megsértését. Lényegét tekintve tehát a nemzeti hatóságok elismerték a jogsértést (lásd, *mutatis mutandis*, *Scordino (no.1)*, fentebb idézve, § 194).

263. Továbbá, a Nagykamara megjegyzi, hogy számos más, a külföldiek helyzetének szabályozásával kapcsolatos ügyben, ideértve azokat az ügyeket, melyek jogelőd állam feloszlásával kapcsolatos összehasonlítható helyzetekre vonatkoztak, a Bíróság megállapította, hogy a kérelmezők többet nem voltak áldozatnak tekinthetők az állított egyezményesértések tekintetében miután kiadták az engedélyt és kérelmüket elfogadhatatlanná nyilvánították, vagy megállapításra került, hogy a kérelmezők számára elérhetővé tett szabályozási konstrukció egy „megfelelő” és „elégleges” orvoslást jelentett 8. Cikk szerinti panaszaik tekintetében és a Bíróság ezért törölte ezeket az ügyeket az ügylajstromából. Azt a tényt, hogy a

kérelmezőket többé nem fenyegette elszállítás veszélye, a Bíróság szintén figyelembe vette (lásd *Pančenko*, fentebb idézve; *Mikheyeva*, fentebb idézve; *Fjodorova és Társai*, fentebb idézve; *Sisojeva és Társai*, fentebb idézve, §§ 102-104; *Shevanova*, fentebb idézve, §§ 48-50; és *Kaftailova*, fentebb idézve, § 54). Ezen ügyek némelyikében mindazonáltal a Bíróság megjegyezte, hogy a kérelmezők legalább részben felelősök voltak jogi helyzetük rendezésének nehézségeiért (lásd *Shevanova*, fentebb idézve, §§ 47 és 49; *Kaftailova*, fentebb idézve, § 50; és *Sisojeva és Társai*, fentebb idézve § 94).

264. Mindazonáltal, míg ezek az ügyek speciális problémákat érintettek, a Nagykamara megállapítja, hogy jelen ügy jellemzője, hogy a „törlés” által okozott széleskörű emberi jogi probléma. Továbbá, ez a helyzet majdnem húsz évig tartott a kérelmezők többsége számára, dacára az Alkotmánybíróság vezető határozatainak, melyeket magukat sem hajtottak végre több, mint egy évtizedig (lásd *Makuc és Társai*, fentebb idézve, § 168). Tekintettel erre a hosszú időtartamra, melynek során a kérelmezők bizonytalanságot és a jogbiztonság hiányát tapasztalták és a „törlés” következményeinek súlyosságára tekintettel, a Nagykamara, ellentétben a Kamarával, úgy véli, hogy az emberi jogi jogsértések elismerése és a tartózkodási engedélyek kibocsátása Kurić úrnak, Mezga kisasszonynak, Ristanović úrnak, Berisha úrnak, Ademi úrnak és Minić úrnak nem nyújtott „megfelelő” orvoslást nemzeti szinten (lásd, *mutatis mutandis*, *Aristimuño Mendizabal*, fentebb idézve, §§ 67-69 és 70-72; *Mengesha Kimfe*, fentebb idézve, §§ 41-47 és 67-72; és *Agraw* fentebb idézve, §§ 30-32 és 50-55).

265. Azzal a lehetőséggel kapcsolatban, hogy lehetséges volt kérni és kapni kárpótlás hazai szinten (lásd a 250-252. és 257. bekezdéseket fentebb) a Bíróság megállapítja, hogy mindezekig a „töröltek” egyikének sem ítélték meg kártérítést az elszenvedett sérelemért egy jogerős és kötelező ítéletben, jóllehet számos ilyen eljárás van jelenleg folyamatban (lásd a 8. az elszenvedett sérelemért egy jogerős és kötelező ítéletben, jóllehet számos ilyen eljárás van jelenleg folyamatban (lásd a 83. bekezdést fentebb). Továbbá, egyik kérelmező sem volt sikeresebb az Államügyész Hivatalánál benyújtott kártérítés iránti igényeivel sem. Következésképpen, az esélyük, hogy Szlovéniában kártérítést fognak kapni, jelenleg túlságosan távolinak tűnik jelen ügy céljához képest (lásd, *mutatis mutandis*, *Dalban*, fentebb idézve, § 44).

266. Következésképpen a Bíróság úgy találja, hogy a hat kérelmező, akiknek mind *ex nunc*, mind *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt kibocsátottak a Nagykamara előtti eljárás során, továbbra is az állított jogsértés „áldozatának” tekintendők. A Kormány előzetes kifogása ebben a tekintetben tehát elutasítandó.

267. Végezetül, a Kormány Dabetić úr és Ristanović asszony „áldozati” státuszának hiányára vonatkozó érvelése, akik sosem kezdeményeztek megfelelő eljárást Szlovéniában a tartózkodási engedély elnyerésére, a

Bíróság megállapítja, hogy nem szükséges azt külön vizsgálnia, minthogy ezen kérelmezők panaszai egyébként is elfogadhatatlanok a hazai jogorvoslatok kimerítésének hiánya miatt (lásd a 293-294. bekezdéseket lentebb).

D. A Kormány a hazai jogorvoslatok ki nem merítésére vonatkozó kifogása

268. A Kormány kifogásolta, hogy a kérelmezők nem merítették ki a hazai jogorvoslatokat.

1. A felek érvei

(a) A Kormány

269. A Nagykamara előtt a Kormány kifogásolta, hogy három kérelmező (Dabetić úr, Ristanović úr és Ristanović Asszony) sohasem kérelmezték a tartózkodási engedélyt. Hivatkozva a *Kaftailova* és *Shevanova* ügyekre (fentebb idézve, §§ 52-54 és §§ 48-50 külön-külön), a Kormány azt állította, hogy a kérelmezőknek kötelességük volt jogszerűen cselekedni és megpróbálni rendezni helyzetüket Szlovéniában. Nem volt olyan eljárás a Közigazgatási Eljárásról szóló törvényben, amely lehetővé tette volna az Államnak, hogy *ex proprio mutu* tartózkodási engedélyt bocsásson ki erre vonatkozó kérelem nélkül. A későbbiekben Ristanović úrnak, aki időközben benyújtott ilyen kérelmet a módosított Jogi Státusz Törvény alapján, mind *ex nunc* mind *ex tunc* tartózkodási engedélyt kibocsátottak (lásd a 133. bekezdést fentebb).

270. Továbbá az összes kérelmező elmulasztotta a Külföldiekről szóló Törvény és a Jogi Státusz Törvény alapján rendelkezésre álló jogérvényesítési lehetőséget igénybe venni. Miután kimerítették a rendelkezésükre álló lehetőségeket a közigazgatási eljáráson belül (tartózkodási engedély iránti kérelem, közigazgatási eljárás, a közigazgatási szervek állítólagos hallgatása elleni panasz), a kérelmezőknek alkotmányjogi fellebbezést kellett volna benyújtani az egyedi ügyeikben. A Bíróság számos szlovén ügyben megállapította, hogy az alkotmányjogi fellebbezés hatékony jogorvoslat.

271. Az Alkotmánybíróság a „törléssel” kapcsolatos 1999. február 4-én és 2003. április 3-án kelt vezető határozatait után (lásd 41-48., 58-60., és 214-215. bekezdéseket fentebb), melyek precedens értékűek, a kérelmezők hatékonyan tudták volna érvényesíteni a tartózkodási engedély iránti jogukat az Alkotmánybíróság előtt, melynek teljes joghatósága volt az ügyre az Alkotmánybíróságról szóló Törvény 60. szakasza alapján (lásd a 204. bekezdést fentebb). Számos, „törölt” által kezdeményezett ügyben az Alkotmánybíróság elrendelte nevük visszajegyzését a Nyilvántartásba az új

jogszabály elfogadásáig, kitöltve így a jogalkotó azon mulasztásából eredő joghézagot, hogy az Alkotmánybíróság döntését nem hajtotta végre. Az Alkotmánybíróság továbbá néhány ügyet visszautalt a Legfelsőbb Bírósághoz vagy megsemmisítette az alsóbb fokú bíróságok ítéleteit (lásd az 52-56. bekezdéseket fentebb). A kérelmezők egyike sem nyújtott be ilyen egyéni fellebbezést, amely „elérhető”, „elégletes” és „hatékony” jogorvoslat volt mind elméletben, mind gyakorlatban.

272. Továbbá, magánszemélyek a vonatkozó jogszabályok alkotmányossági felülvizsgálat iránti kérelmet is benyújthattak volna. A döntések ilyen kérelmekről *erga omnes* hatályúak és kötelezőek. Az, hogy a jogalkotó nem hajtotta végre a határozatokat egy meghatározott idő alatt, nem jelenti azt, hogy ezek nem voltak kikényszeríthetők egyéni és közigazgatási eljárások során. Ellentétben a Bosnyák Alkotmánybírósággal (a Kormány idézte a *Tokić és Társai v. Bosznia és Hercegovina* ügyet, nos. 12455/04, 14140/05, 12906/06 és 26028/06, §§ 57-59, 2008. július 8.), a szlovén Alkotmánybíróság hatékonyan tudta volna orvosolni az állított jogsértéseket.

273. A Kormány ugyancsak megjegyezte, hogy 2010. március 8-án, az Alkotmánybíróság döntését megelőzően a Nemzetgyűlés már elfogadta a rendszerszerű jogszabályt (a módosított Jogi Státusz Törvényt) szabályozva a „töröltek” státuszát mind *ex nunc* mind *ex tunc*, összhangban az Alkotmánybíróság 2003. évi döntésével (lásd a 71., 76-79., és 211. bekezdéseket fentebb). A népszavazásról szóló 2010. június 10-ei határozatában az Alkotmánybíróság úgy találta, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény végleges megoldást kínál a „töröltek” helyzetére, akik képtelenek voltak annak rendezésére, és ezért nem engedélyezte a népszavazás megtartását (lásd a 73. bekezdést fentebb). 2010. június 24-én a módosított Jogi Státusz Törvényt kihirdették a Hivatalos Közlönyben és 2010. július 24, szinte rögtön a Kamara ítéletének meghozatala után hatályba is lépett (lásd a 76. bekezdést fentebb). A kérelmezőknek tehát rendelkezésükre állt egy jogi út az alkotmányjogi fellebbezés szükség szerinti lehetőségével. Az állandó tartózkodási engedély iránti kérelem benyújtásának határideje a módosított Jogi Státusz Törvény alapján nem telik le 2013. július 24-e előtt (lásd a 80. bekezdést fentebb).

274. A Törvény alkalmazását rendszeresen ellenőrizték a hatóságok. 2011. május 31-ére 64 *ex nunc* és 111 *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki a módosított Jogi Státusz Törvény alapján. A Jogi Státusz Törvény és a módosított Jogi Státusz Törvény alapján körülbelül 12.500 „törölt” rendezte helyzetét (lásd a 67., 76. és 80. bekezdéseket fentebb). Azok a kérelmezőknek, akik még nem kapták meg az állandó tartózkodási engedélyüket, a módosított Jogi Státusz Törvény alapján azt kérvényezniük kell.

275. Mindenesetre a Kormány úgy vélte, hogy a kérelmezők nem bizonyították olyan speciális körülmények fennálltát, melyek mentesítenék

őket a hazai jogorvoslatok kimerítése alól (A Kormány hivatkozta az *Akdivar és Társai v. Törökország* ügyet, 1996. szeptember 16., § 69, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-IV).

(b) A kérelmezők

276. A kérelmezők vitatták, hogy a rendelkezésükre álló hazai jogorvoslati lehetőségek általánosságban véve “hozzáférhető”, “megfelelők” és “hatékonyak” lettek volna, ahogyan ezt az Egyezmény 35. Cikk 1. bekezdése megköveteli, mert ezek egyike sem tudta volna érvényre juttatni a releváns, Egyezmény szerinti anyagi jogot, és megfelelő jóvátételt sem tudott volna nyújtani, különös tekintettel egyfelől arra, hogy a közigazgatási hatóságok visszatérő módon és módszeresen megkerülték az Alkotmánybíróság határozatainak megfelelő döntések meghozatalát, másfelől arra, hogy a törvényhozó jelentősen és indokolatlanul késlekedett az új törvény meghozatalával. A Kormány érveinek elfogadása azt jelentené, hogy az Alkotmánybíróságra hárul annak terhe, hogy minden egyes esetben megismételje korábbi megállapításait, melyek az érintett törvényi előírások hibáira vonatkoznak.

277. Ezen kívül még a Jogi Státusz Törvény korábban hatályos állapota alapján is 1250 állandó tartózkodási hely iránti kérelmet utasítottak el (lásd a 67. és a 76. bekezdéseket fentebb), amely a jogi háttér akkori állapotának súlyos hiányosságaira mutat rá. Sok “törölt” számára, és nem kizárólag a kérelmezők számára, objektivitva lehetetlen volt a Törvény követelményeinek eleget tenni, amelyet az Alkotmánybíróság alkotmányellenesnek nyilvánított. Minić úr esete, akinek – két, számára kedvező közigazgatási bírósági ítélet ellenére – hosszú idő után sikerült rendeznie jogi státuszát, példászerűen mutatta, hogy a vonatkozó jogorvoslatok mennyire nem hatékonyak (lásd a 190. és 193-194. bekezdéseket fentebb).

278. Még ha feltételezzük is azt, hogy a Kormány által hivatkozott jogorvoslatok “megfelelők” és “hatékonyak”, három kérelmezőnek – Dabetić úr, Ristanović úr és Ristanović asszony – nem kellett volna kimerítenie őket, tekintettel ügyük és helyzetük rendkívüli körülményeire, továbbá figyelembe véve az általános politikai és társadalmi helyzetet Szlovéniában, illetve a közigazgatási hatóságok teljes passzivitását. A szóban forgó időben nyilvánvalóan nem is tudták volna teljesíteni az előírt feltételeket.

279. Különös figyelmet érdemel Dabetić úr, akinek sem Szlovéniában, sem Olaszországban nem volt jogi státusza, és *de jure* és *de facto* hontalan volt. Bár nem nyújtott be állandó lakóhely iránti kérelmet, az Alkotmánybíróság 2003-ban meghozott határozatát követően sürgette a Belügyminisztériumot, hogy hozzon döntést helyzete rendezése érdekében, továbbá panaszt tett a közigazgatási hatóságok hallgatása miatt. Ugyancsak kérelmezte a szlovén állampolgárság megszerzését (lásd a 101-105.

bekezdéseket fentebb), így minden tőle elvárható lépést megtett annak érdekében, hogy státuszát rendezze.

280. Ristanović asszony és Ristanović úr tekintetében nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy kitoloncolták őket Szlovéniából, és számukra nagyon nehéz lett volna bármiféle jogorvoslatot kapni ott. Összefoglalva, a három kérelmező rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek nem biztosítottak valódi esélyt a sikerre. Továbbá azt is figyelembe kell venni, hogy milyen általános politikai és társadalmi közeg vette körül a “törlőket”. A “törlés” óta a kérelmezők folyamatosan súlyos létbizonytalanságnak és súlyos veszélyeztetettségnek voltak kitéve.

(c) **Harmadik fél beavatkozók**

281. Szerbia Kormánya és a harmadik beavatkozó felek túlnyomó többsége úgy nyilatkozott, hogy a Kormány által hivatkozott jogorvoslatok a jelen ügyben sem nem bizonyultak hatékonyak, sem nem megfelelőek.

2. *A Kamara ítélete*

282. A Kamara megállapította, hogy az Alkotmánybíróság számos alkalommal alkotmányellenesnek nyilvánította a “törlést”, és hogy a kérelmezők lényegében azt tették panaszuk tárgyává, hogy e határozatok nem érvényesültek. A *Tokić és társai*-ügyben hozott ítéletet alapul véve (fentebb idézve: §§ 57-59.) elutasította a Kormány arra való hivatkozását, hogy elmulasztották kimeríteni a hazai jogorvoslatokat (lásd a Kamara ítéletének 308. bekezdését).

3. *A Nagykamara értékelése*

283. A hazai jogorvoslatok kimerítésének általános elveit a *Sejdovic v. Olaszország*-ügyben ([NK], no. 56581/00, §§ 43-46, ECHR 2006-II) fektették le. A Bíróság ezeket az elveket alkalmazza a Kormány által hivatkozott különböző jogi fórumok tekintetében. Kiindulásként hangsúlyozza, hogy a hazai jogorvoslatok kimerítésének szabálya nem abszolút és nem automatikusan alkalmazandó; annak eldöntésekor, hogy e szabályt figyelembe vették-e, létfontosságú az egyes ügyek egyedi körülményeinek vizsgálata. Ez azt jelenti egyebek mellett, hogy a Bíróságnak reálisan figyelembe kell venni nem csak a Szerződő Állam jogrendjében meglévő formális jogorvoslatokat, hanem azt az általános jogi és politikai összefüggésrendszert is, amelyben ezek léteznek, továbbá a kérelmezők személyes életkörülményeit is (lásd, egyéb hivatkozások mellett, *Akdivar és társai*, fentebb idézve, §§ 66 és 68-69; *Orchowski v. Lengyelország*, no. 17885/04, §§ 105-106, 2009. október 22.; és *Demopoulos és társai v. Törökország* (hat.) [NK], nos. 46113/99, 3843/02, 13751/02, 13466/03, 10200/04, 14163/04, 19993/04, 21819/04, § 70, ECHR 2010).

284. A Kormány öt különböző indokot hozott fel annak bizonyítására, hogy a hazai jogorvoslati lehetőségeket nem merítették ki. Elsőként, két kérelmező (Dabetić úr és Ristanović asszony) sohasem nyújtott be megfelelő kérelmet állandó tartózkodási engedély iránt (ezt állították kezdetben Ristanović úr kapcsán is, aki azonban a módosított Jogi Státusz Törvény alapján utóbb kérelmet nyújtott be, és megkapta a tartózkodási engedélyt (lásd a 272. bekezdést fentebb). Továbbá, egyik kérelmező sem nyújtott be alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságnál, hogy a vonatkozó jogszabályok alkotmányossági vizsgálatát kérjék, és hogy ügyeikben a számukra kedvezőbb, módosított Jogi Státusz Törvényt alkalmazzák.

285. A Nagykamara megállapítja, hogy az eljárások során hat kérelmező – Kurić úr, Mezga asszony, Berisha úr, Ademi úr, Minić úr és Ristanović úr – *ex nunc* és *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyt szerzett (lásd a 243. bekezdést fentebb). Ők ennél fogva más ténybeli helyzetben vannak a többi két kérelmezőhöz képest (Dabetić úr és Ristanović asszony), akik nem kaptak ilyen engedélyeket. A Bíróság ezért a két kérelmezői csoport tekintetében külön vizsgálja a Kormánynak arra vonatkozó állítását, hogy a jogorvoslatokat nem merítették ki.

(a) A két kérelmező, akik nem kaptak tartózkodási engedélyt (Dabetić úr és Ristanović asszony)

286. A Kormány kifogásolta, hogy Dabetić úr és Ristanović asszony nem nyújtott be megfelelő kérelmet a Külföldiekről Szóló Törvény és a Jogi Státusz Törvény alapján tartózkodási engedély iránt (lásd a 272. fentebb). A kérelmezők azt állították, hogy személyi körülményeik miatt nem vonatkozott rájuk a hazai jogorvoslatok kimerítésének kötelezettsége (lásd a 281. fentebb).

287. A Bíróság megállapítja, hogy Dabetić úr, aki ismeretlen időpontban, de minden valószínűség szerint 1990-ben vagy 1991-ben elhagyta Szlovéniát, és Olaszországban telepedett le, ahol azóta is él, nem nyújtott be megfelelő kérelmet *ex nunc* tartózkodási engedély iránt Szlovéniában. Mindössze sürgette a Belügyminisztériumot, hogy hozzon kiegészítő, *ex tunc* határozatot státusza rendezése érdekében (lásd a 101. bekezdést fentebb). Ez a jogi út helytelennek bizonyult, és nem született határozat (lásd a 103-104. bekezdéseket fentebb).

288. Ristanović asszony, aki jelenleg Szerbiában él, kitoloncolását követően nem kísérelte meg, hogy tartózkodási engedélyt szerezzen Szlovéniában annak ellenére, hogy az Alkotmánybíróság 2003. április 3-i határozata érintette azon "törölt" személyek helyzetét, akiket kitoloncoltak (lásd az 58-59., 128. és 215. bekezdéseket fentebb).

289. A Bíróság álláspontja szerint az, hogy Dabetić úr és Ristanović asszony semmilyen formában nem fejezte ki szándékát, hogy Szlovéniában éljen, tehát semmilyen jogi lépést nem tett tartózkodási státuszának

rendezése érdekében, arra utal, hogy nem mutattak az ügy iránt különösebb érdeklődést (lásd *mutatis mutandis*, *Nezirović v. Szlovénia* (hat.), no. 16400/06, §§ 39-41, 2008. november 25.). Bár a további, a tartózkodási engedély megtagadása ellen benyújtott hazai jogorvoslatok, amint erre a Bíróság a későbbiekben kitér, nem bizonyultak hatékonyak (lásd a 295-313. bekezdéseket lentebb), Dabetić úr és Ristanović asszony nem mentesült attól a kötelezettségtől, hogy legalább formálisan kérelmezzék a tartózkodási engedélyt. Ehelyett a Bírósághoz fordultak anélkül, hogy kezdeményezték volna a törvényben foglalt eljárást hazai szinten, aminek eredményeként a hatóságok számukra kedvező döntést hozhattak volna.

290. Ebből következően a Kormány előzetes kifogása megalapozott Dabetić úr és Ristanović asszony kapcsán arra vonatkozóan, hogy nem merítették ki a hazai jogorvoslatokat.

291. E két kérelmező tekintetében ezért a Bíróság az Egyezmény 35. Cikk 1. és 4. bekezdése alapján a kérelmet elfogadhatatlannak nyilvánítja.

(b) Hat kérelmező, akik végül kaptak tartózkodási engedélyt (Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr)

(i) Egyéni alkotmányjogi panaszok

292. A Kormány elsőként kifogásolta, hogy ezek a kérelmezők egyéni ügyükben nem nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, és arra hívta fel a figyelmet, hogy számos más „törölt” személy sikerrel fordult az Alkotmánybírósághoz (lásd a 273-274. bekezdéseket fentebb).

293. A Bíróság megállapítja a Szlovénia ellen benyújtott kérelmekkel kapcsolatban, hogy esetjoga szerint a kérelmezőknek elviekben ki kell meríteniük a hazai jogorvoslati lehetőségeket, ideértve végül az alkotmányjogi panaszt is (*Švarc és Kavnik v. Szlovénia*, no. 75617/01, §§ 15 és 16, 2007. február 8., és *Eberhard és M. v. Szlovénia*, nos. 8673/05 és 9733/05, §§ 103-107, 2009. december 1.).

294. Amikor az Alkotmánybíróság egy egyéni alkotmányjogi panaszt vizsgál, és megsemmisít egy alkotmányos jogot vagy szabadságot sértő jogi aktust (lásd az Alkotmánybírósági Törvény 60. szakaszát a 204. bekezdésben fentebb), orvosolhat olyan jogsértéseket is, amelyeket a hatóságok vagy tisztviselők követtek el. Ezt megteheti úgy, hogy megállapítja a támadott jogot vagy szabadságot, ha ez az eljárás szükséges már előállt következmények felszámolásához, vagy ha az alkotmányos jog vagy szabadság ilyen természetű. A szlovén alkotmányjogi panasz tehát hasonló például a német, a spanyol vagy a cseh jogintézményhez, amely ezen Szerződő Felek alkotmánybíróságai számára lehetővé teszi alapvető jogok és szabadságok megsértésének orvoslását (lásd *Riera Blume és társai v. Spanyolország* (hat.), no. 37680/97, ECHR 1999-II; *Hartman v. Cseh Köztársaság*, no. 53341/99, § 49, ECHR 2003-VIII; *Sürmeli v. Németország*

[NK], no. 75529/01, § 62, ECHR 2006-VII; és, ellenpéldaként, *Apostol v. Georgia*, no. 40765/02, §§ 42-46, ECHR 2006-XIV).

295. A szóban forgó ügyben az Alkotmánybíróság már hozott *erga omnes* határozatokat, amelyek megállapították, hogy a kérelmezőkre vonatkozó törvények sértik alapvető jogait, és amelyek elrendelték általános intézkedések meghozatalát. Az 1999. február 4-i alkotmánybírósági határozat kimondta, hogy a "törlés" törvénytelen és alkotmányellenes volt (lásd a 41-48. és 214. bekezdéseket fentebb), 2004. április 3-án pedig a Jogi Státusz Törvény bizonyos előírásait alkotmányellenesnek nyilvánította (lásd az 58-60. és 215. bekezdéseket fentebb). Ezért tisztázandó, hogy a kérelmezőknek fennállt-e arra vonatkozó kötelezettsége, hogy alkotmányjogi panaszt is benyújtsanak annak érdekében, hogy az Alkotmánybíróság vezettesse be neveiket az Állandó Lakosok Nyilvántartásába. Ebben az összefüggésben érdemes utalni arra, hogy a kérelmezők nem vonták kétségbe a Kormány azon állítását, mely szerint más „töröltek” sikerrel jártak a panasz benyújtásának következményeként.

296. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők számos lépést tettek a hazai hatóságok előtt – ideértve, többükénél, a bíróságokat is – annak érdekében, hogy állandó tartózkodási engedélyt szerezzenek vagy a Jogi Státusz Törvény alapján, vagy, miként Ristanović úr, a módosított Jogi Státusz Törvény alapján (lásd a 133. bekezdést fentebb). Ellentétben Dabetić úr és Ristanović asszony esetével, a hatóságoknak tisztában kellett lenniük a kérelmezők arra vonatkozó szándékával, hogy rendezni kívánják szlovéniai státuszukat. Ezen kívül az Alkotmánybíróság két irányadó határozata, mely általános intézkedések meghozatalát rendelte el, nem teljesen érvényesült tizenegy, illetve hét éven keresztül. A Bíróság álláspontja szerint ez a tény aláásta a további egyéni alkotmányjogi panaszok hatékonyságához és pozitív elbírálásához fűzött bizalmat.

297. Ezzel kapcsolatban a Bíróság rámutatott arra, hogy más olyan ügyekben, amikor egy alkotmánybírósági határozatot, mely általános és strukturális problémákra vonatkozó megállapításokat tett, a hazai hatóságok hosszú időn keresztül nem juttattak érvényre, arra az álláspontra helyezkedett, hogy ez az eljárás aláássa az igazságszolgáltatás tekintélyét és a jogállamiságot (*Broniowski v. Lengyelország* [NK], no. 31443/96, § 175, ECHR 2004-V, és *Orchowski*, fentebb idézve, § 151).

298. Továbbá a Bíróság arra is felhívja a figyelmet, hogy az Alkotmánybíróság minden további határozatában utalt az 1999-ben és 2003-ban hozott irányadó határozataira, 2010. június 10-i határozatában pedig megállapította, hogy 2003-as irányadó döntése érvényre juttatásának elmaradása újabb alkotmányvétséget eredményezett (lásd a 73. bekezdést fentebb).

299. Végül, a Bíróság mindenképpen figyelembe veszi azt a tényt, hogy a kérelmezők – akiknek semmiféle szlovén személyazonossági igazolványai

nem voltak – ügye évekig jogilag bizonytalan volt, és ez kiszolgáltatott és ingatag jogi helyzetbe sodorta őket (lásd *mutatis mutandis*, *Tokić és társai*, fentebb idézve, §§ 57-59, és *Halilović v. Bosznia-Hercegovina*, no. 23968/05, § 22, 2009. november 24.).

300. A fentieket figyelembe véve, különös tekintettel egyfelől a kérelmezők által indított hatósági eljárások időtartamára, másfelől arra, hogy az Alkotmánybíróság határozatainak elvi kötőerejét figyelmen kívül hagyó, elhúzódó hatósági hallgatás következtében szükségszerűen kialakul a magára hagyatottság és a frusztráció érzése, a Bíróság megállapítja, hogy a jelen ügy egyedi körülményeire tekintettel a kérelmezők mentesültek az egyéni alkotmányjogi panasz benyújtásának kötelezettségétől.

301. Ez a döntés a jelen ügy különös körülményeire korlátozódik, és nem lehet általános állásfoglalásként értelmezni oly módon, hogy az Alkotmánybíróság előtt indítványozott alkotmányjogi panaszt ne kellene jogorvoslatként igénybe venni Szlovéniában azokban az esetekben, amelyekben az általános intézkedéseket előíró alkotmánybírósági határozatok nem jutnak érvényre. (lásd *mutatis mutandis*, *Selmouni v. Franciaország* [NK], no. 25803/94, § 81, ECHR 1999-V, és *Tokić és társai*, fentebb idézve, § 59).

(ii) A jogalkotás alkotmányossági normakontrollja iránti kérelem

302. A Kormány kifogás tárgyává tette továbbá, hogy a kérelmezők nem indítványoztak normakontrollt a megalkotott törvények alkotmányosságát érintően (lásd a 275. bekezdést fentebb). A kérelmezők vitatták e jogorvoslat hatékonyságát.

303. A Bíróság rámutat arra, hogy az Alkotmánybíróság irányadó, 1999-es és 2003-as határozatai számos „törölt” és a „Töröltek” Egyesülete kezdeményezésére születtek meg (lásd a 40. 58. és 214-215. bekezdéseket fentebb), miközben a kérelmezők egyike sem kezdeményezte korábban az Alkotmánybíróság előtt a Külföldiekről Szóló Törvény vagy a Jogi Státusz Törvény előírásait. Csak Ristanović úr indítványozta a közelmúltban a módosított Jogi Státusz Törvény előírásainak vizsgálatát, amelyet összekapcsoltak a „Töröltek” Civil Kezdeményezése egyesület és ötvenegy további személy által benyújtott indítványokkal (lásd a 81. bekezdést fentebb). Ezek az eljárások jelenleg folyamatban vannak.

304. A Bíróság ismét leszögezi, hogy az Alkotmánybíróság irányadó határozatai (1999, 2003), melyek általános intézkedések meghozatalát írták elő, éveken keresztül nem jutottak teljes mértékben érvényre (lásd a 298. bekezdést fentebb). A kérelmezők panaszainak lényegét érintették ezek az irányadó határozatok (lásd *mutatis mutandis*, *D.H. és társai v. Cseh Köztársaság* [NK], no. 57325/00, § 122, ECHR 2007-IV). A kérelmezőktől ezért nem volt elvárható, hogy egy újabb, a támadott törvény alkotmányossági normakontrolljára irányuló indítványt nyújtsanak be, mert

ez valójában a korábban benyújtott és elbírált panaszok megismétlése lett volna.

(iii) A módosított Jogi Státusz Törvény

305. Azt megelőzően, hogy a hat kérelmező számára a Nagykamara eljárása alatt kiállították az állandó tartózkodási engedélyeket, a Kormány azt is kifogásolta, hogy a kérelmezők nem nyújtottak be kérelmet a módosított Jogi Státusz Törvény alapján, amely álláspontja szerint megfelelő eszköze volt a „töröltek” státuszának átfogó rendezésére (lásd a 276. bekezdést fentebb). 2010. július 24-én lépett hatályba (lásd a 76. bekezdést fentebb), szinte közvetlenül a Kamara 2010. július 13-i ítéletét követően, amelyben elfogadhatónak nyilvánították az Egyezmény 8., 13. és 14. cikkére hivatkozó kérelmet (lásd a 9. bekezdést fentebb).

306. A Bíróság esetjoga szerint a hazai jogorvoslatok kimerítésének hiányára vonatkozó olyan kifogásokat, amelyeket a kérelem elfogadhatóvá nyilvánítása után tesznek meg, nem lehet figyelembe venni az érdemi szakaszban (lásd *Demades v. Törökország* (érdem), no. 16219/90, § 20, 2003. július 31., és *Lordos és társai v. Törökország* (érdem), no. 15973/90, § 41, 2010. november 2.). Jelen ügyben a módosított Jogi Státusz Törvény a kérelmek elfogadhatóvá nyilvánítása után lépett hatályba. Emiatt a Kormány kifogásának ezen része nem megalapozott.

(iv) Állampolgársági eljárások négy kérelmező tekintetében, akik kérelmezték a szlovén állampolgárságot

307. A Kormány ugyancsak kifogást tett azzal kapcsolatban, hogy négy kérelmező – Kurić úr, Mezga asszony, Minić úr és Ademi úr –, akik kérelmezték a szlovén állampolgárságot, nem merítették ki a hazai jogorvoslati lehetőségeket.

308. A Nagykamara megállapítja, hogy a kérelmezők arra vonatkozó panaszát, hogy lehetetlen volt számukra szlovén állampolgárságot szerezni, a Kamara *ratione temporis* összeegyeztethetetlennek nyilvánította az Egyezménnyel (lásd a 231. és 236. bekezdések fentebb). Ennek megfelelően a Nagykamara hatásköre arra terjed ki, hogy a kérelmezők panaszát csak szlovéniai tartózkodási státuszukkal összefüggésben vizsgálja (lásd a 237. bekezdését fentebb).

309. Ilyen körülmények között a Bíróság meggyőződése, hogy – az elfogadhatóságról szóló határozat keretei között – egy szlovén állampolgárság iránti kérelem célja nem a kérelmezői panaszok lényegét érintő jogorvoslat. Következésképpen a Bíróságnak nem szükséges megvizsgálnia e jogorvoslat hatékonyságát és hozzáférhetőségét.

(v) Következtetés

310. A fentebb okok miatt a Kormánynak a hazai jogorvoslatok kimerítésének hiányára vonatkozó előzetes kifogásait, melyeket az állandó

tartózkodási engedélyben részesülő hat kérelmező tekintetében tettek, a Bíróság elutasítja.

II. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

311. A kérelmezők azt állították, hogy önkényesen megfosztották őket attól a lehetőségtől, hogy megtartsák állandó szlovéniai lakos státuszukat. Hivatkoztak az Egyezmény 8. Cikkére, amely szerint:

„1. Mindenkinnek joga van arra, hogy magán- és családi életét, lakását és levelezését tiszteletben tartsák.

2. E jog gyakorlásába hatóság csak a törvényben meghatározott, olyan esetekben avatkozhat be, amikor az egy demokratikus társadalomban a nemzetbiztonság, a közbiztonság vagy az ország gazdasági jóléte érdekében, zavargás vagy bűncselekmény megelőzése, a közegészség vagy az erkölcsök védelme, avagy mások jogainak és szabadságainak védelme érdekében szükséges.”

A. A Felek előadásai

1. A kérelmezők

312. A kérelmezők azt állították, hogy nem voltak abban a helyzetben, hogy formális kérelmet nyújtsanak be az állampolgárság megszerzéséért a hazai törvény biztosította szűk időkeretben. Ennek eredményeként 1992. február 26-án neveiket törvénytelenül „törölték” a Nyilvántartásból. Kurić úr, Dabetić úr és kezdetben Ademi úr továbbá nem tudta egyetlen más JSZSZK utódállam állampolgárságát sem megszerezni, és *de facto* hontalan személyek lettek. Ebből következően a kérelmezők nem voltak abban a helyzetben, hogy Szlovéniában sikeresen állandó tartózkodási engedélyért folyamodjanak a módosított Jogi Státusz Törvény 2010-ben történő hatályba lépéséig.

313. A Kamara előtt a kérelmezők azt állították, hogy a Külföldiekről Szóló Törvény előírásai nem voltak megismerhetőek, és ezek hatása sem volt előre kiszámítható. A megismerhetőség tekintetében: a hatóságok nem biztosítottak megfelelő és részletes tájékoztatást minden érintettnek. A kiszámíthatóság tekintetében: a Külföldiekről Szóló Törvény kifejezetten nem a „töröltekre” vonatkozott, mert az az illegális külföldiek státuszát volt hivatott szabályozni. Ezen felül a kérelmezők a szlovén hatóságok eljárását összességében önkényesnek tekintették. A sérelmezett beavatkozás nem volt arányos az állítólagosan elérni kívánt céllal, azaz az országba belépés és a külföldiek tartózkodási engedélyeinek ellenőrzésével, mivel a kérelmezőknek állandó tartózkodási helyük volt Szlovéniában a függetlenség kikiáltásakor.

314. A kérelmezők lényegében egyetértettek a Kamara megállapításaival, és sürgették, hogy a Kormány passzív hozzáállását erőteljesebb bírálat érje. Azt állították, hogy nem tájékoztatták őket megfelelően arról, hogy milyen következményekkel jár, ha elmulasztják benyújtani a szlovén állampolgársági kérelmet; közérdekű közlemények és újságcikkek nem elegendők. A „törlés” végrehajtása önkényesen történt, minden jogalap nélkül, titokban, és 25671 személyt érintett.

315. Csak 1999-ben, az Alkotmánybíróság határozatát követően kezdték felismerni a „töröltek”, hogy mi történt valójában. Az ezt követő években a Kormány és a parlament szisztematikusan és szándékosan figyelmen kívül hagyta az Alkotmánybíróság határozatait. Az új kerettörvény – a módosított Jogi Státusz Törvény – a „törlés” törvénytelenességét kimondó első irányadó döntés után tizenegy évvel, a második irányadó döntés után hét évvel született meg. A Kormány álláspontjával ellentétben a kérelmezők szerint e törvény elfogadása óta valódi változás nem történt a szlovén hatóságok által követett irányvonalban.

316. A „töröltektől” nemcsak a szlovén állampolgársághoz való hozzáférést tagadták meg, hanem reményüket is elvesztették minden jogi státusz megszerzésére, egyáltalán arra, hogy „joguk van jogaikhoz”. Ez az emberi méltóság súlyos sérelmét eredményezte. A „törlés” orvosolhatatlanul befolyásolta a 8. Cikk szerinti magán- és családi életüket, vagy mindkettőt, amely Cikk szintén védi minden emberi lény jogát arra, hogy személyes identitását meghatározza (a kérelmezők idézték, *inter alia*, *Christine Goodwin v. Egyesült Királyság* [NK], no. 28957/95, § 90, ECHR 2002-VI, és *Mikulić v. Horvátország*, no. 53176/99, § 53, ECHR 2002-I). Jogaik teljes birtokában lévő állampolgárokból egyik pillanatról a másikra illegálisan tartózkodó külföldiek lettek; néhányan közülük hontalanokká váltak, és húsz éven keresztül teljes létbizonytalanságban és alapvető emberi jogaik zavartalan élvezetében akadályoztatva éltek. A kérelmezők személyes története jól illusztrálják, milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük a „törölteknek”.

317. A Kormány folyamatosan eljelentéktelenítette a „törlés” törvénytelen jellegét és önkényességét. A Kormány arra vonatkozó érvelésének gyengeségét, hogy a „töröltek” jelenlétét megtűrték, mutatja az a tény, hogy sokakat kényszerrel kitoloncoltak Szlovéniából, köztük jelen ügy öt kérelmezőjét.

318. A Kormány ugyancsak jelentéktelennek tekintette az Alkotmánybíróság 1999-ben és 2003-ban hozott határozataiból eredő következményeket. Nyilvánvaló, hogy a korábbi törvényi keretek, az illetékes hatóságok általi végrehajtás, illetve ezek egyike sem volt megfelelő. A kérelmezők nagy többsége a legutóbbi időkben kapott tartózkodási engedélyt a módosított Jogi Státusz Törvény alapján. Ennek ellenére helyzetük mai napig nem rendezett az anyagi jóvátétel hiányában.

319. A módosított Jogi Státusz Törvény alapján eddig összesen harminc engedélyt állítottak ki. A hivatalos adatok szerint tehát kb. 13000 „törölt” továbbra is várja helyzete rendezését. Ezért nyilvánvaló volt, hogy a Bíróság ítéletének hatása messze túlmutat majd az egyes kérelmezőkön, mert az a „töröltek” egész csoportját érinteni fogja.

320. A Kormány a Kamarának a hontalansággal kapcsolatos állításaival kapcsolatos kritikáival összefüggésben a kérelmezők megjegyezték, hogy a Kamara egyáltalán nem azt állapította meg, hogy maga a „törlés” okozta a hontalanságot, vagy hogy a kérelmezők jogainak sérelme a hontalanságukból eredt, hanem rögzített egy vitathatatlanul objektív tényt. A kérelmezők véleménye szerint a Kamarának tovább kellett volna mennie a „törlésnek” az állampolgári jogokra gyakorolt valódi hatásának értékelésekor, figyelembe véve a nemzetközi anyagi és eljárásjognak a hontalanság elkerülésére vonatkozó előírásait. A „törlés” olyan ténybeli helyzetet eredményezett, amelyben sokkal nehezebb, és néha lehetetlen volt a kérelmezők számára az, hogy állampolgársági helyzetüket a vonatkozó törvényi előírások alapján rendezzék Szlovéniában vagy más volt JSZSZK köztársaságban.

321. A Kormány álláspontja, mely szerint minden volt JSZSZK állampolgárnak meg kellett volna tartania korábbi tagköztársasági állampolgárságát, nem teljesen állja meg a helyét. A jelentések szerint sok eset ennek az ellenkezőjét mutatta, például Dabetić úr esete (lásd a 97. bekezdést fentebb). Ademi úr csak az utóbbi időben, 2010. augusztusban kapott macedón állampolgárságot (lásd a 172. bekezdést fentebb). A Kormány semmilyen módon nem vette figyelembe azokat a helyzeteket, amelyekben egy személy nem volt állampolgára egy tagköztársaságnak sem. Ez különösen akkor történt meg, ha az érintett személy Szlovéniában született olyan szülők gyermekeként, akik egy másik köztársaság állampolgárai voltak, vagy egyáltalán nem volt tagköztársasági állampolgárságuk. 1968 után a gyakorlat szerint a Szlovéniában vezetett nyilvántartásokba bevezették az ember nevét, de a vonatkozó adatokat a törvényi előírások ellenére gyakran nem továbbították a származás szerinti köztársaság számára. A JSZSZK felbomlásakor a Kormánynak kötelezettsége lett volna minden Szlovéniában élő számára választási lehetőséget biztosítani a szlovén állampolgárság és a tartózkodási engedély megszerzése között.

2. A Kormány

322. A Kamara előtti eljárásban a Kormány azt az álláspontot képviselte, hogy az 1991-e események történelmi folyamatában egy új Állam született, ezért egyfelől a parlamenti választások miatt szükséges volt kellő gyorsasággal összeállítani az állampolgárok nyilvántartását, másfelől szabályozni a külföldiek státuszát, ideértve a Szlovéniában állandó tartózkodási engedéllyel lakó, más volt JSZSZK tagköztársaságból

származó állampolgárok helyzetét. Az új Állam megalapításának e sarkalatos időszakában gyorsan kellett döntéseket hozni a társadalmi nyomás miatt. A Jósándék Nyilatkozat és a függetlenségi törvénykezés (21-22. és 24-25. bekezdések) alapján a Szlovén Köztársaság biztosította a JSZSZK volt tagköztársaságainak olyan állampolgárai számára, akiknek állandó tartózkodási helyük szlovén területre esett, hogy rendkívül kedvező körülmények között szlovén állampolgárságot szerezzenek honosítással. Azok, akik nem éltek ezzel a lehetőséggel, külföldiek lettek, és rendezniük kellett státuszukat. A bevándorlásügyben az Állam nem csak arra jogosult, hogy szabályozza a külföldiek letelepedését és tartózkodási viszonyait, de arra is, hogy visszatartó erejű intézkedéseket hozzon, mint például a kitoloncolás. Ezért szükséges volt a megfelelő törvény meghozatala, annak érdekében, hogy biztosítsa a közbiztonságot, amely hozzáférhető és hatását tekintve kiszámítható volt a kérelmezők számára. Egy ilyen törvény szükséges és az elérni kívánt céllal arányos egy demokratikus társadalomban.

323. A Nagykamara előtt a Kormány elismerte, hogy a „törlés” törvénytelen volt, és alkotmányellenes helyzethez vezetett. Az utóbbi években teljes mértékben érvényre juttatták az Alkotmánybíróság határozatait annak érdekében, hogy orvosolják a „törlés” következményeit: 2010. július 24-én hatályba lépett a módosított Jogi Státusz Törvény, és 2009-ben, a kormányváltást követően, a Minisztérium folytatta *ex tunc* állandó tartózkodási engedélyek kiadását. Ezen kívül, számos tömegtájékoztatási eszközt használtak a „töröltek” tájékoztatására (például egy kiadvány, az internet, és egy ingyenesen hívható telefonvonal). A Kamara nem értékelte megfelelően ezeket az erőfeszítéseket.

324. 1991-ben a kérelmezőket már megfelelően tájékoztatták a Hivatalos Közlöny és a sajtó útján a státuszuk rendezésének lehetőségéről, és arról, hogy – amennyiben továbbra is Szlovéniában kívánnak lakni – állandó vagy ideiglenes tartózkodási engedélyt kell szerezniük a Külföldiekről Szóló Törvény általános előírásai szerint (16. szakasz). 1992 és 1997 között összesen 4893 engedélyt állítottak ki és a vonatkozó feltételeket kedvezően értelmezték. A Jogi Státusz Törvény és a módosított Jogi Státusz Törvény alapján kb. 12500 állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki (lásd a 67., 76. és 80. bekezdést fentebb).

325. Noha az Egyezmény 8. Cikke önmagában nem garantálja a jogot a tartózkodási engedély egy bizonyos típusára, és egyedül a hazai hatóságokra tartozik annak eldöntése, hogy az Egyezményben foglalt jogok biztosításának legalkalmasabb eszközét megtalálják (a Kormány a fentebb idézett *Sisojeva és társai*-ügyet idézte, lásd a 91. bekezdést fentebb), a Szlovén Köztársaság döntése alapján a „töröltek” visszaható hatályú tartózkodási engedélyt kaptak, amely a külföldiek számára legkedvezőbb státuszt jelenti. Ez túlment az Egyezmény által elvárt minimum szinten.

326. A Kormány különösen vitatta a Kamara ítéletében foglalt, a hontalanságra vonatkozó megállapításokat. Hangsúlyozták, hogy a „törlés” csupán az állandó tartózkodás megszakadását eredményezte, és nem érintette az egyén állampolgárságát. Ezért a Kamara ezzel kapcsolatos megállapításai jogi értelemben és lényegileg pontatlanok.

327. Felhívták a figyelmet a „kettős állampolgárság” koncepciójára: elvileg minden JSZSZK állampolgár egyben egy tagköztársaság állampolgára is volt. Mivel a JSZSZK rendszere nem engedte meg a hontalanságot, ezt a JSZSZK felbomlása sem eredményezhette.

3. Harmadik fél beavatkozók

328. Az Open Society Justice Initiative állítása szerint egy olyan eljárás, amely során az egyének a tőlük önkényesen megvont állampolgárság és a hontalanság kockázatának vannak kitéve, olyan súlyos következménnyel jár, hogy az érinti az Egyezmény 8. Cikkét. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága adatai szerint 2009 végén 4090 1992-ben „törölt” volt JSZSZK állampolgár élt Szlovéniában hontalanként. Egy európai uniós tanulmány szerint csak öt hontalan személyt honosítottak Szlovéniában 2002 után.

329. A nemzetközi szokásjog szerint tevőleges kötelezettség áll fenn a hontalanság elkerülésére és a hontalanná vált személyek életfeltételeinek javítása tekintetében, különösen az államutódlás eseteiben. A hontalan személyek a társadalom peremén élnek, és különösen sérülékenyek. Az Open Society Justice Initiative az Állampolgárságról Szóló Európai Egyezmény előírásaira hivatkozott, mely különös hangsúlyt helyez az állampolgárságra vonatkozó szabályok kapcsán a szokásos tartózkodási helyre, a „valódi és tényleges kapcsolat” fogalomra és az Államok arra vonatkozó kötelezettségére, hogy elősegítsék a területükön szokásosan tartózkodó hontalan személyek állampolgárság-szerzését, különösen a gyermekekét.

330. Az Európa Tanács Egyezménye az Államutódlás Esetén Bekövetkező Hontalanság Elkerüléséről 2010. augusztus 1-jén lépett hatályba. A magyarázó jelentés szerint a hontalanság elkerülése a nemzetközi szokásjog – Szlovéniát is kötő – részét képezi annak ellenére, hogy utóbbi nem ratifikálta ezt az egyezményt.

331. A JSZSZK utódállamaiban sokakat érintő problémát jelent a hontalanság. A szlovéniai töröltek közül jelentős számban lettek hontalanok. Számos következménye lett annak, hogy a JSZSZK utódállamai úgy döntöttek, a tagköztársasági állampolgársági nyilvántartásokban szereplő névlisták alapján adnak állampolgárságot: néhány volt JSZSZK állampolgár nem rendelkezett tagköztársasági állampolgársággal vagy különböző okokból nem tudta ezt bizonyítani (fegyveres konfliktusnak köszönhetően iratai vagy a nyilvántartások, esetleg mindkettő megsemmisülése, a születés helyén lehetetlen a tagköztársasági állampolgárságról bizonyíték szerzése,

és így tovább). Az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága megalapozott, fontos információkkal rendelkezett, és jogsegélyszolgálatot működtetett éveken keresztül öt utódállamban. A helyzet aránytalanul sújtotta a sérülékeny csoportokat, különösen a más volt köztársaságból származó kisebbségi csoportokat és a romákat.

332. Elismerték a Kormány törekvését, hogy rendezze a töröltek helyzetét *ex proprio motu* tartózkodási engedélyek kiállításával, és hogy végrehajtsa a módosított Jogi Státusz Törvényt. Ugyanakkor az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága továbbra is aggodalmát fejezte ki, hogy – a nehezített követelmények miatt – a reformok nem minden, a "törlés" által érintett személy számára biztosítják az állandó tartózkodási engedélyt és az állampolgárságot. Más harmadik fél beavatkozók lényegileg egyetértettek az Open Society Justice Initiative álláspontjával.

B. A Kamara ítélete

333. A Kamara megállapította, hogy 1991 előtt az akkori JSZSZK törvények alapján a kérelmezőknek éveken keresztül, legtöbbjüknek évtizedeken keresztül törvényes állandó lakóhelyük Szlovénia területén volt, és erősebb tartózkodási jogcímük volt, mint a hosszú ideje bevándoroltaknak. Mindannyian életük huzamos idejét töltötték Szlovéniában, és személyi, társadalmi, kulturális, nyelvi és gazdasági kapcsolatokból álló hálózatot alakítottak itt ki, amelyhez hasonló minden ember életét kitölti; legtöbbjük családot is alapított Szlovéniában vagy kapcsolatot tartott itt élő családokkal.

334. A Kamara következtetése szerint a kérelmezőknek az Egyezmény 8. Cikk szerinti magán- és családi élete, vagy mindkettő Szlovéniában zajlott. A „törlés” utóhatásai és az, hogy a szlovén hatóságok újból és újból megtagadták a kérelmezők helyzetének rendezését, beavatkozást jelentett az Egyezmény 8. Cikkében foglalt jogaik gyakorlásába, különösen a hontalanság eseteinél (lásd a Kamara ítéletének 348-361. bekezdéseit).

335. Abban a kérdésben, hogy ez a beavatkozás a 8. Cikk 2. bekezdése szerint „törvényben meghatározott volt-e”, a Kamara megállapította, hogy a „törlés” törvénytelenységét az Alkotmánybíróság kimondta, és nem látott indokot az Alkotmánybíróság e határozatától való eltérésre. Ezért a Kamara megállapította a 8. Cikk megsértését, annak fényében is, hogy a vonatkozó nemzetközi szokásjogi normák a hontalanság elkerülését célozzák, különösen az államutódlással kapcsolatos helyzetekben (lásd a Kamara ítéletének 362-376. bekezdéseit).

C. A Nagykamara értékelése

1. A 8. Cikk vonatkozik-e a kérelmezők panaszára

336. A Nagykamara kiindulásképp megállapítja, hogy a Kormány nem vitatta előtte, hogy a „törlésnek” és utóhatásainak hátrányos következményei voltak a kérelmezőkre nézve, és elérték „magán- vagy családi életbe”, vagy mindkettőbe való beavatkozásnak az Egyezmény 8. Cikke szerinti szintjét (lásd *Slivenko v. Litvánia* [NK], no. 48321/99, § 96, ECHR 2003-X). Figyelemmel mindkét fél érveire, a Nagykamara nem lát okot arra, hogy eltérjen a Kamara megállapításaitól abban a tekintetben, hogy noha a „törlés” 1994. június 28, tehát azelőtt történt, hogy az Egyezmény Szlovéniában hatályba lépett volna, a kérelmezőknek az Egyezmény 8. Cikke szerinti magán- vagy családi élete, vagy mindkettő Szlovéniában zajlott a szóban forgó időben, és hogy a „törlés” beavatkozott az Egyezmény 8. Cikke szerinti jogaikba, és ez a helyzet továbbra is fennáll (lásd a 337. bekezdést fentebb).

337. A következőkben meg kell vizsgálni azt, hogy ez a beavatkozás összeegyeztethető-e az Egyezmény 8. Cikkének második bekezdésével, tehát hogy az „törvényben meghatározott” volt-e, az ebben a bekezdésben felsorolt egy vagy több legitim cél megvalósítását szolgálta-e és hogy „szükséges volt-e egy demokratikus társadalomban”.

2. A beavatkozás indoklása

(a) „Törvényben meghatározott módon” történt-e a beavatkozás?

338. A Bíróság kialakult esetjoga szerint a „törvényben meghatározott” kifejezés azt követeli meg, hogy a támadott intézkedésnek legyen valamilyen alapja a hazai jogrendszerben, és utal a kérdéses törvény minőségére is azzal, hogy megköveteli: hozzáférhető legyen az érintett személy számára, és hatásait tekintve előre látható legyen (lásd *Amann v. Svájc* [NK], no. 27798/95, § 50, ECHR 2000-II, és *Slivenko*, fentebb idézve, § 100).

339. A Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők „törlése” a Nyilvántartásból, a többi 25000 egykori JSZSZK állampolgár nevével együtt a függetlenségi törvényhozás két szakaszának 1991. június 25-én kihirdetett, együttes következményének köszönhetően történt: az Állampolgársági Törvény 40. szakasza és a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakasza (lásd a 25. és 27. bekezdéseket fentebb). Azon volt JSZSZK állampolgárok, akik egy másik köztársaság állampolgárságával és szlovéniai állandó tartózkodási engedéllyel rendelkeztek, és akik 1991. december 25-ig nem nyújtottak be állampolgársági kérelmet, vagy akiknek kérelmét

elutasították, a Külföldiekről Szóló Törvény 81. bekezdése második szakasza hatálya alá estek. 1992. október 26-án, amikor az utóbbi előírás közvetlenül alkalmazhatóvá vált, a kérelmezők idegen státuszúak lettek.

340. A Bíróság álláspontja szerint az Állampolgársági Törvény 40. szakasza és a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakasza minden érdeklődő számára hozzáférhetőek jogi eszközök voltak. A kérelmezők ezért előre láthatták, hogy amennyiben nem kérelmezik a szlovén állampolgárságot, idegenként fogják őket kezelni. Ugyanakkor a Bíróság szerint – erre a következményre utaló rendelkezés hiányában – ésszerűen nem számíthattak arra, hogy külföldi státuszuk azt vonja maga után, hogy szlovén területen való tartózkodásuk jogtalan lesz, és olyan szélsőséges intézkedésre vezet, mint a „törlés”. Ebben az összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy a „törlés” automatikusan és előzetes értesítés nélkül történt. A kérelmezőknek lehetőséget sem biztosítottak arra, hogy a hatáskörrel bíró hazai bíróság előtt megtámadják azt, illetve hogy kimentéssel éljenek arra vonatkozóan, hogy nem kérelmezték a szlovén állampolgárságot. Az értesítés vagy személyes tájékoztatás hiánya következtében abban a Viszemben élhettek, hogy tartózkodási státuszuk változatlan, és hogy továbbra is Szlovéniában tartózkodhatnak és dolgozhatnak – ahogyan ezt tették éveken keresztül. Valójában véletlenszerű volt az, ahogyan a „törlésről” értesültek (lásd a 89., 111., 126., 137., 162. és 177. bekezdéseket fentebb). Komoly kétségek merülhetnek fel ezért a támadott intézkedés előre láthatósága tekintetében.

341. A Bíróság továbbá fontos jelentőséget tulajdonít annak a ténynek, hogy az Alkotmánybíróság 1999. február 4-i irányadó határozatában kimondta, hogy hiányzott a hazai jogalap a „töröltek” nevének az Állandó Lakosok Nyilvántartásából a Tartózkodási Engedély Nélküli Külföldiek Nyilvántartásába történő átvezetéséhez; sem a Külföldiekről Szóló Törvényben, sem az Állandó Tartózkodókról és az Állampolgárokról Vezetett Polgári Nyilvántartásról Szóló Törvényben nem szerepel ilyen, *ex lege* nyilvántartásból kivezetés és átvezetés (lásd a 41. és 214. bekezdéseket fentebb). Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy semmilyen jogi előírás nem szabályozta a „töröltek” jogi státuszának átváltoztatását Szlovéniában élő idegenek jogi státuszává; a Külföldiekről Szóló Törvény 13. és 16. szakasza (lásd a 207. bekezdést fentebb) a Szlovéniába belépő külföldiekre vonatkozott, ezért nem volt alkalmazható a kérelmezőkre (lásd a 41-42., 44-45. és 214. bekezdéseket fentebb). Ezért jogi vákuum volt a törvényhozásban ebben az időben, mivel azon volt JSZSZK állampolgárok számára, akik egy másik olyan köztársaság állampolgárai voltak, és a Külföldiekről Szóló Törvény 81. szakasza második fordulatának hatálya alá estek, nem volt olyan eljárás biztosítva, amelynek keretében állandó tartózkodási engedélyt kérelmezhetek volna. A Külföldiekről Szóló Törvény 13. szakasza szerint csak ideiglenes tartózkodási engedélyt kérelmezhetek, mintha Szlovéniába érvényes vízummal érkező idegenek volnának, akik hosszabb időt szándékoznak eltölteni szlovén területen.

342. Továbbá nyilvánvaló a Belügyminisztérium által a közigazgatási egységekhez címzett közigazgatási körlevelekből, különösen az 1992. február 27-ei és június 15-ei keltezésű, a Külföldiekről Szóló Törvény végrehajtását, valamint a 81. szakasz értelmezését és a nyilvántartás vezetését érintő körlevelekből, hogy a szlovén hatóságok tudatában voltak a szóban forgó időben a „törlés” negatív következményeinek, melyet titokban hajtottak végre. Természetük szerint ezek a közigazgatási körlevelek nem hozzáférhetőek a kérelmezők számára.

343. A Bíróság ezért megállapítja, hogy 1999. július 8-ig, amikor a Jogi Státusz Törvényt elfogadták, a támadott szlovéniai törvények és közigazgatási gyakorlat, amely a „törlést” eredményezte, nem felelt meg az előre láthatóság és hozzáférhetőség – a Bíróság esetjoga szerint kialakult – megkövetelt sztenderdjeinek. Igaz, hogy az Alkotmánybíróság 1999. február 4-i határozata következtében 1999. július 8-án elfogadták a Jogi Státusz Törvényt annak érdekében, hogy szabályozzák a „töröltek” helyzetét (lásd a 49-50. bekezdéseket). Ugyanakkor az Alkotmánybíróság 2003. április 3-án megállapította, hogy a Jogi Státusz Törvény bizonyos előírásai alkotmányellenesek, különösen azért, mert nem biztosítottak a „törölteknek” visszaható hatályú állandó tartózkodási engedélyt, és nem szabályozták a kitoloncoltak helyzetét (lásd az 58-60. és 215. bekezdéseket fentebb). Végül, a 2010. július 24-én elfogadott Jogi Státusz Törvényt figyelembe véve: több, mint hét év kellett ahhoz, hogy az Alkotmánybíróság utóbbi – általános intézkedések meghozatalát elrendelő – határozata érvényre jusson (lásd a 76. bekezdést fentebb).

344. Ebből következően legalább 2010-ig a hazai jogrendszer nem szabályozta világosan a „törlés” következményeit, és az érintettek tartózkodási státuszát. Így a kérelmezők nem csupán abban a helyzetben voltak, hogy nem láthatták előre a sérelmezett intézkedés következményeit, de fel sem tudták mérni annak továbbgyűrűző hatásait magán- vagy családi életükre, vagy mindkettőre.

345. Mindez elegendő arra, hogy a Bíróság arra a következtetésre jusson, hogy a kérelmezők 8. Cikk szerinti jogaiba való beavatkozás nem a „törvényben meghatározott módon” történt, és megsértették ezt az előírást.

346. Mindazonáltal a jelen ügy különös körülményeire tekintettel, valamint figyelemmel a „törlés” széleskörű utóhatásaira, a Bíróság szükségesnek tartja megvizsgálni azt is, hogy – eltekintve az intézkedés hiányos jogi megalapozottságától – az intézkedés legitim cél szolgált-e és arányos volt-e.

(b) A beavatkozás legitim célt szolgált-e?

347. A Kormány előadása szerint az új Állam megalakulása idején a függetlenségi törvényhozás a nemzetbiztonság védelmének legitim célját szolgáltatta. Ezen felül az Állam arra vonatkozó joga, hogy ellenőrizze a területére belépő és ott tartózkodó külföldieket, feltételezte, hogy elrettentő

hatású intézkedéseket is hozhatott, mint amilyen a kitoloncolás, olyan személyek ellen, akik megsértik a bevándorlási jogszabályokat (lásd a 325. bekezdést fentebb).

348. A Bíróság mérlegelése szerint a függetlenségi törvényhozás célja, és a kérelmezőket érintő intézkedések meghozatala nem függetleníthető a JSZSZK felbomlásának szélesebb kontextusától, Szlovénia függetlenségének 1991-es kivívásától, és attól a hatékony demokratikus politikától, ami magában foglalta a parlamenti választásokra tekintettel megalkotott „szlovén állampolgárok közösségét”. A panasz tárgyává tett beavatkozást (a „törlést”) ebben az összefüggésrendszerben kell vizsgálni.

349. A Bíróság ezért úgy ítéli meg, hogy a függetlenségi törvények megalkotásával, amely rövid határidővel lehetőséget biztosított más, Szlovéniában tartózkodási hellyel rendelkező JSZSZK utódállamok állampolgárai számára arra, hogy szlovén állampolgárságot szerezzenek, a szlovén hatóságok a „szlovén állampolgárok közösségének” létrehozására, és az ország nemzetbiztonságának védelmére törekedtek (lásd *mutatis mutandis*, *Slivenko*, fentebb idézve, §§ 110-111), amely legitim cél az Egyezmény 8. Cikkének 2. bekezdése értelmében.

(c) A beavatkozás „szükséges volt- egy demokratikus társadalomban”?

350. Ennek a függetlenségi törvényhozásnak azonban hátrányos következményei lettek azon volt JSZSZK állampolgárok tekintetében, akik nem kérelmezték a hat hónapos előírt határidőn belül a szlovén állampolgárságot, és akik ennek következtében – mivel neveiket az Állandó Lakosok Nyilvántartásából „törölték” – jogtalanul szlovén területen tartózkodó külföldi státuszúvá váltak. A Bíróság mérlegeli ennek az intézkedésnek az összeegyeztethetőségét a kérelmezők magán- vagy családi életéhez, illetve mindkettőhöz fűződő jogukkal. Megismétli, hogy az Egyezmény 8. Cikkének 1. bekezdésében foglalt jogokba történő beavatkozás akkor minősül „szükségesnek egy demokratikus társadalomban”, ha az egy szociális szükséghelyzetre válaszul született, és ha az alkalmazott eszközök arányosak az elérni kívánt céllal. A Bíróság feladata annak megállapítása, hogy a támadott intézkedés méltányos teremtett-e a különböző érdekek között, tehát egyfelől az Egyezmény által védett egyéni jogok, másfelől a közösség érdekei között (lásd *Slivenko*, fentebb idézve, § 113).

351. A Bíróság esetjoga szerint az Egyezmény nem biztosítja a jogot egy külföldi számára ahhoz, hogy egy bizonyos országba belépjen vagy ott tartózkodjon, és a Szerződő Államoknak – a nemzetközi jog szilárd normáinak és szerződéses kötelezettségeik, ideértve az Egyezményt, keretei között – jogában áll szabályozni a külföldiek belépését, tartózkodását és kiutasítását (lásd egyéb hivatkozások mellett (*Chahal v. Egyesült Királyság* 1996. november 15., § 73, *Jelentések* 1996-V; *El Boujaïdi v. Franciaország*, 1997. szeptember 26., § 39, *Jelentések* 1997-VI; *Baghli v. Franciaország*,

no. 34374/97, § 45, ECHR 1999-VIII; *Boultif v. Svájc*, no. 54273/00, § 39, ECHR 2001-IX; *Üner v. Hollandia* [NK], no. 46410/99, § 54, ECHR 2006-XII; és *Slivenko*, fentebb idézve, § 115). Ugyanakkor azon intézkedések, amelyek egy ország területén való tartózkodás jogát korlátozzák, bizonyos esetekben megvalósíthatják az Egyezmény 8. Cikkének sérelmét, ha az érintett egyén magán- vagy családi életére, vagy mindkettőre aránytalan kihatással van (lásd *Boultif*, fentebb idézve, § 55; *Slivenko*, fentebb idézve, § 128; *Radovanovic v. Ausztria*, no. 42703/98, §§ 36-37, 2004. április 22.; és *Maslov v. Ausztria* [NK], no. 1638/03, § 100, ECHR 2008).

352. Jelen ügyben a kérelmezők, akik a szlovén függetlenség kikiáltását megelőzően éveken keresztül törvényesen laktak Szlovéniában, volt JSZSZK állampolgárként széleskörű szociális és politikai jogokkal rendelkeztek. A „törlésnek” köszönhetően számos hátrányos következménnyel kellett szembesülniük, mint például személyazonosító okmányaik megsemmisítése, munkavállalási lehetőségek és egészségbiztosítás elvesztése, annak lehetetlensége, hogy megújítsák személyazonosító irataikat vagy vezetői engedélyüket, és nehézségeket okozott nyugdíjjogosultságuk érvényesítése. A függetlenségi törvényhozás jogi vákuuma (lásd a 344. bekezdést fentebb) megfosztotta a kérelmezőket jogi státuszuktól, amely korábban széleskörű jogokat biztosított számukra.

353. A „törlés” állítólagosan annak következménye volt, hogy a kérelmezők elmulasztottak lépéseket tenni a szlovén állampolgárság megszerzésére. A Bíróság azonban felhívja a figyelmet arra, hogy lehetséges, hogy egy országban jogszerűen tartózkodó külföldi anélkül kíván továbbra is ott élni, hogy megszerezne az ország állampolgárságát. Amint a kérelmezők nehézségei megmutatták, érvényes tartózkodási engedélyek hiányában a szlovén törvényhozás éveken keresztül nem szerzett érvényt azon előírásoknak, melyek lehetőséget biztosítottak volna azon volt JSZSZK állampolgárok számára, akik a többi köztársaság egyikének állampolgárai voltak, hogy rendezzék tartózkodási státuszukat, amennyiben korábban úgy döntöttek, nem kívánnak szlovén állampolgárok, lenni, vagy amennyiben nem sikerült állampolgárságot szerezniük. Ezek az előírások semmi esetre sem ásták volna alá a külföldiek tartózkodása rendezésének, a szlovén állampolgárok közössége létrehozásának vagy mindkettőnek legitim célját.

354. Ezzel kapcsolatban a Bíróság megismétli, hogy míg a 8. Cikk alapvető célja az egyén védelme az állami hatóságok önkényes intézkedéseivel szemben, az nem csupán arra kötelezi az Államot, hogy tartózkodjon az ilyen beavatkozástól: e tartózkodási kötelezettségen felül lehetnek tevőleges kötelezettségek, amelyek a magán- vagy családi élet vagy mindkettő hatékony „védelmében” benne foglaltatnak, különösen a kérelmezőkhöz hasonló, hosszú ideje bevándorolt érintettek ügyében (lásd *mutatis mutandis*, *Gül v. Svájc*, 1996. február 19., § 38, *Jelentések* 1996-I;

Ahmut v. Hollandia, 1996. november 28., § 67, *Jelentések* 1996-VI; and *Mehemi v. Franciaország* (no. 2), no. 53470/99, § 45, ECHR 2003-IV).

355. A Bíróság álláspontja szerint a jelen ügy különös körülményeire tekintettel a volt JSZSZK állampolgárok tartózkodási státuszának rendezése olyan szükséges lépés volt, amelyet az Államnak annak érdekében kellett volna megtennie, hogy „a töröltek” 8. Cikk szerinti jogait ne érintse aránytalanul az a tény, hogy nem szereztek szlovén állampolgárságot. Egy ilyen szabályozás hiánya, továbbá az érvényes tartózkodási engedély megszerzésének elhúzódó bizonytalansága nem biztosította azt a méltányos egyensúlyt, amelyet a nemzetbiztonság védelmének legitim célja és az egyén magán- vagy családi életéhez, vagy mindkettőhöz fűződő jogának hatékony védelme között meg kellett volna teremteni.

(d) *Következtetés*

356. A Bíróság úgy ítéli meg, hogy az Alkotmánybíróság 1999-es és 2003-as határozatait követő kísérletek, illetve az utóbbi időkben elfogadott módosított Jogi Státusz Törvény ellenére a szlovén hatóságok nem orvosolták átfogóan és a megkívánt alapossággal a „törlés” mindenre kiterjedő jellegét és annak a kérelmezőkre nézve súlyos következményeit.

357. A fentebbi kifejtett érvek alapján a támadott intézkedések nem minősülnek „törvényben előírtak”, illetve „szükségesnek egy demokratikus társadalomban” annak érdekében, hogy a nemzetbiztonság védelmének legitim célját szolgálják.

358. Ennek megfelelően megsértették az Egyezmény 8. Cikkét.

III. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉVEL EGYÜTT OLVASOTT 13. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

363. A kérelmezők fenntartják, hogy nem volt hatékony jogorvoslati lehetőségük az Egyezmény 8. cikkével kapcsolatos panaszuk elbírálása során.

Hivatkoztak az Egyezmény 13. Cikkére, amely a következőképpen rendelkezik:

„Bárminek, akinek a jelen Egyezményben meghatározott jogait és szabadságait megsértették, joga van ahhoz, hogy a hazai hatóság előtt a jogsérelem hatékony orvoslását kérje az esetben is, ha e jogokat hivatalos minőségben eljáró személyek sértették meg.”

A. A felek előadásai

1. A kérelmezők

359. Támaszkodva a Bíróság *M. S. S. v. Belgium és Görögország* ([NK], no. 30696/09, § 291, ECHR 2011) ügyben hozott ítéletére, és a fentebbi érvelésre (279-280. bekezdések), a kérelmezők azt állították, hogy az ügyben rendelkezésükre álló jogorvoslatok közül egyik sem bizonyult alkalmasnak arra, hogy az Egyezmény 8. Cikkére alapított panaszuk lényegét érintse, és hogy azokat megfelelő orvosolja.

365. Az Alkotmánybíróság irányadó határozatai ellenére a Kormány még csak nem is szándékozott kiadni *ex tunc* hatályú tartózkodási engedélyt azoknak, akik már birtokában voltak az *ex nunc* engedélynek. Nem beszélve arról, hogy sok éven át nem dolgoztak ki átfogó jogi megoldást a "törlésből" eredő problémákra.

2. A Kormány előadása

360. A Kormány fenntartotta, hogy a kérelmezők által elérhető jogorvoslatok – a hivatalos eljárások, az egyéni alkotmányjogi panasz, és a kártérítési keresetek - az Egyezmény 13. Cikkének megfelelően hozzáférhetőek és hatékonyak voltak.

3. Harmadik fél beavatkozók

361. A harmadik fél beavatkozók fenntartották, hogy azzal, hogy az Állam nem szerzett érvényt az Alkotmánybíróság 2003. április 3-i, jogi kötőerővel bíró határozatának, a kérelmezők hatékony jogorvoslathoz való joga sérült, a politikai akarat hiányának következtében.

B. A Kamara ítélete

362. A Kamara ítélete szerint sérült az Egyezmény 8. Cikkével együtt olvasott 13. Cikke az Alkotmánybíróság irányadó határozatának be nem tartása következtében, és úgy találta, hogy nem kellően megalapozott a Kormány érve, miszerint a hozzáférhető jogorvoslatok hatékonyak lettek volna (lásd a Kamara ítéletének 383-386. bekezdéseit).

C. A Nagykamara értékelése

363. Ahogy a Bíróság már számos esetben megállapította, az Egyezmény 13. cikke garantálja a hazai jogorvoslati lehetőségekhez való hozzáférést az Egyezménybe foglalt jogok és szabadságok érvényre juttatása kapcsán, bármilyen formában biztosítják e jogokat a hazai jogrendszerben. A 13. cikk értelmében, a hazai jogorvoslati eljárás során

érdemben foglalkozni kell az Egyezmény hatálya alá tartozó, "érvekkel alátámasztható panasz" lényegével, és megfelelő jogorvoslatot kell nyújtani. (vö. *Kudla v. Lengyelország* [NK], no. 30210/96, § 157, ECHR 2000-XI).

364. A Bíróság már megállapította, hogy a kérelmezők „törlése” az Egyezmény 8. cikkének megsértését eredményezte (lásd a 362. bekezdést fentebb). A kérelmezők panaszai tehát „érvekkel alátámaszthatóak” a 13. cikk tekintetében.

365. A Bíróság utal azon megállapítására, hogy a Kormány érve nem kellően megalapozott arra vonatkozóan, hogy a kérelmezők által hozzáférhető jogorvoslatok megfelelőek és hatékonyak lettek volna a vizsgált időszakban (lásd a 295-313. bekezdéseket fentebb).

366. Következésképp a Bíróság megállapítja az Egyezmény 8. Cikkével együtt olvasott 13. Cikkének megsértését.

IV. AZ EGYEZMÉNY 8. CIKKÉVEL EGYÜTT OLVASOTT 14. CIKKÉNEK ÁLLÍTÓLAGOS MEGSÉRTÉSE

367. A kérelmezők azt állították, hogy az Egyezmény 8. Cikkében foglalt jogaik élvezetével kapcsolatban, nemzeti hovatartozásuk tekintetében diszkrimináció érte őket a többi idegen állampolgárral (ún. „valódi” idegenek) való összehasonlítás során, akik megszakítás nélkül éltek Szlovéniában, az átmeneti vagy állandó tartózkodási engedélyük birtokában.

368. Idézték az Egyezmény 14. Cikkét, amely a következőképpen rendelkezik:

„A jelen Egyezményben meghatározott jogok és szabadságok élvezetét minden megkülönböztetés, például nem, faj, szín, nyelv, vallás, politikai vagy egyéb vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, nemzeti kisebbséghez tartozás, vagyoni helyzet, születés szerinti vagy egyéb helyzet alapján történő megkülönböztetés nélkül kell biztosítani.”

A. A felek előadásai

1. A kérelmezők

369. A kérelmezők amellet érveltek, hogy őket kedvezőtlenebbül kezelték, mint azon „valódi” idegeneket, akik már a függetlenség kikiáltását megelőzően Szlovéniában éltek, és állandó tartózkodási engedélyük érvényes maradt a függetlenné válás után is, a Külföldiekről Szóló Törvény 82. bekezdése értelmében.

370. A kérelmezők szerint a „törlés” következtében való diszkriminatív kezelésük a jelen ügy egyik legfontosabb sajátossága, és szerintük a Nagykamarának érdemben kellene kivizsgálnia kérelmüknek a 14. Cikkhez

kapcsolódó pontjait (idézték: *Chassagnou és társai v. Franciaország* [NK], nos. 25088/94, 28331/95 és 28443/95, § 89, ECHR 1999-III, és *Nachova és társai v. Bulgária* [NK], nos. 43577/98 és 43579/98, §§ 160-168, ECHR 2005-VII). Külön kiemelték, hogy maga az Alkotmánybíróság is megállapította a diszkrimináció meglétét. Ha a „valódi” idegenek folyamatos tartózkodási jogát a Külföldiekről Szóló Törvény elismerte, akkor ennek mindenféleképpen vonatkoznia kell minden „töröltre”.

371. Végül, a kérelmezők kétségbe vonták a kérelmezett Kormány azon állításait (lásd a 379. bekezdést alább), hogy a pozitív diszkrimináció megvalósult tekintetükben azáltal, hogy nem lettek kitoloncolva; valójában őt kérelmezőt ténylegesen is kitoloncoltak.

2. A Kormány

372. A Kormány azt állította, hogy a Szlovén Köztársaság a függetlenség kikiáltásakor lehetővé tette a korábbi JSZSZK azon volt állampolgárainak, akik rendelkeztek állandó tartózkodási engedéllyel Szlovéniában, hogy különösen kedvező feltételekkel igényeljenek szlovén állampolgárságot. Továbbá az 1991-es Alkotmánytörvény a szlovén állampolgárokkal azonos elbánást biztosított nekik addig, amíg az új állampolgárságot meg nem kapják, vagy a Külföldiekről Szóló Törvény szerinti határidők le nem járnak (lásd a 202. bekezdés fentebb). Mindenesetre, figyelemmel a szlovén állampolgárok közössége megalkotásának szükségességére – különösen az 1992-es parlamenti választásokra való tekintettel – ez az egyenlő bánásmód nem tarthatott korlátlan ideig. Így az állandó lakóhellyel rendelkező, nem szlovén állampolgárságú személyek felelőssége volt az, hogy megragadják a független Szlovénia állampolgársága megszerzésének lehetőségét; ezt nem biztosították mindenkinek automatikusan.

3. Harmadik fél beavatkozók

373. A Szerb Kormányon kívül a többi beavatkozó Kamara előtti beadványa elsősorban a diszkrimináció ügyére összpontosított, amelynek a Bíróság esetjoga alapvető fontosságot tulajdonít.

374. A harmadik fél beavatkozók azt állították, hogy a „törölteket” mind közvetlenül, mind közvetve diszkriminálták nemzeti vagy etnikai hovatartozásuk vagy mindkettő alapján (hivatkoztak a *D.H. és társai v. Cseh Köztársaság*-ügyre, idézve a 175. bekezdésben fentebb). A Külföldiekről Szóló Törvény szigorúbb rendelkezéseket tartalmazott a „töröltekre”, mint a többi külföldire. Mivel a szlovén népesség homogén összetételű volt a többi JSZSZK utódállamhoz képest, a „törölés” aránytalanul hátrányosabban érintette a nem szlovén etnikumúakat, a korábbi JSZSZK kisebbségeit és a romákat, ami így a szlovéniai lakosok közötti etnikai alapú diszkriminációt is megvalósította. Nem volt olyan

objektív indok, amely a „töröltek” által megszenvedett, évtizedekig húzódó jogi bizonytalanságot igazolta volna. Végül, az Európa Tanács más szervezetei a diszkrimináció elleni védelem jogát úgy értelmezték, hogy abból a részes Államokra nézve tevőleges kötelezettség következik.

B. A Kamara ítélete

375. A Kamara álláspontja szerint tekintettel arra, hogy megállapította az Egyezmény 8. Cikkének megsértését, nem szükséges döntenie a kérelmezők 14. Cikk szerinti panaszáról (lásd a Kamara ítéletének 400. bekezdését).

C. A Nagykamara értékelése

376. Tekintettel a diszkrimináció fontosságára jelen ügyben a Nagykamara a Kamarával ellentétben arra az álláspontra helyezkedik, hogy a kérelmezőknek az Egyezmény 14. Cikke szerinti panaszát meg kell vizsgálni.

1. Az Egyezmény 14. Cikkének alkalmazhatósága

377. A Bíróság következetes álláspontja szerint a 14. Cikk kiegészíti az Egyezmény és a Kiegészítő Jegyzőkönyvek anyagi jogi előírásait. Önálló léttel nem bír, hiszen hatása kizárólag a többi előírás által védett alapvető jogok és szabadságok élvezetéhez kapcsolódóan érvényesül. Ugyan a 14. Cikk alkalmazása nem feltételezi ezen előírások megsértését – és ilyen értelemben autonóm –, nincs mód alkalmazására, ha az ügy tényei nem esnek a fentebb idézett előírás vagy előírások hatáskörébe (lásd, egyebek mellett, *Van Raalte v. Hollandia*, 1997. február 21. § 33, *Jelentések 1997-I*; *Petrovic v. Ausztria*, 1988. március 27. § 22, *Jelentések 1998-II*; és *Zarb Adami v. Málta*, no. 17209/02, § 42, ECHR 2006-VIII).

378. Jelen ügyben a Bíróság megállapította, hogy a panasz tárgyává tett intézkedések megvalósították az Egyezmény 8. Cikkének 1. bekezdésében szereplő, a kérelmezők magán- vagy családi életébe vagy mindkettőbe történő törvénytelen beavatkozást (lásd a 339. bekezdést fentebb). A 8. Cikk így alkalmazható az ügy tényeire tekintettel, és alkalmazható a 14. Cikk is.

2. Az Egyezmény 8. cikkével együtt olvasott 14. Cikkének való megfelelés

(a) Általános elvek

379. A Bíróság megalapozott esetjoga szerint a diszkrimináció azt jelenti, hogy objektív és ésszerű indok nélkül relevánsan hasonló helyzetben lévő személyeket eltérő módon kezelnek (lásd *Willis v. Egyesült Királyság*,

no. 36042/97, § 48, ECHR 2002-IV). Az eltérő bánásmódnak akkor nincs objektív és ésszerű indoka, ha nem legitim cél érdekében történik, vagy ha az alkalmazott eszközök és az elérni kívánt cél között nincs „ésszerűen arányos kapcsolat”. Ahol a különbségtétel alapja a faj, a bőrszín vagy az etnikai hovatartozás, az objektív és ésszerű indokot a lehető legszűkebben kell értelmezni (lásd, számos egyéb hivatkozás mellett, *Oršuš és társai v. Horvátország* [NK], no. 15766/03, § 156, ECHR 2010).

380. A Szerződő Felek bizonyos mértékű mozgásteret élveznek annak megítélésében, hogy indokolható-e egyébként hasonló helyzetek eltérő kezelése, és ha igen, milyen mértékben (lásd *Gaygusuz v. Ausztria*, 1996. szeptember 16, § 42, *Reports* 1996-IV). A megítélés mozgásterének nagysága a körülmények, a tényállás és háttérének függvénye (*Rasmussen v. Dánia*, 1984. november 28. § 40, Series A no. 87, és *Inze v. Ausztria*, 1987. október 28. § 41, Series A no. 126), de az Egyezményben foglalt követelmények betartatását jelentő végső döntés joga a Bíróságot illeti. Mivel az Egyezmény elsősorban és mindenekelőtt az emberi jogok védelmének rendszere, a Bíróságnak tekintettel kell lennie a Szerződő Államokban zajló társadalmi változásokra, és példának okáért figyelembe kell vennie minden olyan konszenzust, ami az elérendő sztenderdekre vonatkozik (lásd *Ünal Tekeli v. Törökország*, no. 29865/96, § 54, ECHR 2004-X, és, *mutatis mutandis*, *Stafford v. Egyesült Királyság* [NK], no. 46295/99, § 68, ECHR 2002-IV).

381. Mindezek fényében a 14. Cikk nem tiltja a Szerződő Felek számára, hogy egyes csoportokat különböző módon kezeljenek annak érdekében, hogy a közöttük „tényszerűen fennálló egyenlőtlenségeket” felszámolják. Ennél továbbmenve, bizonyos esetekben e Cikk megsértése valósulhat meg akkor, ha az egyenlőtlenség felszámolásának érdekében nem tesznek kísérletet eltérő bánásmód alkalmazására, és ennek hiányzik objektív és ésszerű indoka (lásd *Thlimmenos v. Görögország* [NK], no. 34369/97, § 44, ECHR 2000-IV, és *Sejdić és Finci v. Bosznia-Hercegovina* [NK], nos. 27996/06 and 34836/06, § 44, ECHR 2009). A Bíróság azt is megállapította, hogy egy olyan általános politika vagy intézkedés, amely aránytalanul hátrányos helyzetbe hoz egy meghatározható csoportot, akkor is megvalósíthatja a diszkriminációt, ha az nem kifejezetten erre a csoportra irányul, feltéve, ha az Egyezménybe ütköző esetleges diszkrimináció egy *de facto* helyzetből ered (lásd *D.H. és társai v. Cseh Köztársaság*, fentebb idézve, § 175, és az ott hivatkozottak).

382. Végül, ami a 14. Cikk kapcsán fennálló bizonyítási terhet illeti, a Bíróság megállapította, hogy amennyiben a kérelmező kimutatta az eltérő bánásmód meglétét, a Kormány feladata annak bizonyítása, hogy annak ésszerű indoka volt (ugyanott, § 177).

(b) Megvalósult-e a hasonló helyzetben lévő személyek közötti eltérő bánásmód?

383. Jelen ügy kapcsán a Bíróság megállapítja, hogy azon állampolgárok státuszát, akik nem a volt JSZSZK köztársaságainak voltak állampolgárai, és Szlovéniában laktak a függetlenség kikiáltását megelőzően (az úgynevezett „valódi” külföldiek), a Külföldiekről Szóló Törvény 82. bekezdése szabályozta, amely szerint állandó tartózkodási engedélyük érvényben maradt (lásd a 207. bekezdést fentebb). Ugyanakkor a Külföldiekről Szóló Törvény nem szabályozta azon más JSZSZK köztársaságok állampolgárainak státuszát, akik Szlovéniában laktak. Mint szó volt róla (lásd a 344. bekezdést fentebb), ez a jogi vákuum az utóbbiak „törlését” eredményezte, és azzal járt, hogy szlovén területen való maradásuk törvénytelené vált.

384. Szlovénia függetlenségének kikiáltása előtt különbség állt fenn e két csoport között, mivel az egyik tagjai külföldiek voltak, a másik csoportot pedig olyanok alkották, akik annak a volt szövetségi Állam állampolgárai voltak, melynek Szlovénia államalkotó része volt. Mindazonáltal a Bíróság véleménye szerint a függetlenség kikiáltását és az új állam megalakulását követően e két csoport helyzete legalább összehasonlíthatóvá vált. Mindkét csoportot olyanok alkották, akik egy Szlovéniától különböző ország állampolgárai vagy hontalanok voltak. A „törlés” következtében csak az egyik csoport tagjai tarthatták meg tartózkodási engedélyüket.

385. Ezért a két csoport tekintetében – „valódi” külföldiek és azok, akik a volt JSZSZK Szlovéniától különböző köztársaságának állampolgárai voltak – eltérő bánásmódot alkalmaztak, miközben e két csoport – tagjainak tartózkodási ügyeit tekintve – hasonló helyzetben volt.

(c) Volt-e objektív és ésszerű indoka az eltérő bánásmódnak?

386. A Bíróság nincs meggyőződve arról, hogy annak szükségessége, hogy az 1992-es parlamenti választásokra tekintettel létrehozzák a szlovén állampolgárok közösségét (lásd a 378. bekezdést fentebb), melyre a Kormány hivatkozott, miként követelhetette meg az eltérő bánásmódot a külföldiek számára biztosított szlovéniai tartózkodási lehetőség tekintetében, miközben a tartózkodási engedély nem biztosít választójogot birtokosának. Megfelel a valóságnak, hogy csak a „töröltek”, és nem a „valódi” idegenek számára biztosították a szlovén állampolgárság kedvezményes feltételek melletti megszerzésének lehetőségét. Ugyanakkor a Bíróság már kifejtette, hogy az állampolgársági kérelem benyújtásának elmulasztása nem tekinthető ésszerű indoknak arra, hogy külföldiek egy csoportját megfosszák tartózkodási engedélyüktől (lásd a 357. bekezdést fentebb).

387. Mindezen körülmények alapján a Bíróság arra a megállapításra jut, hogy a panasz tárgyává tett eltérő bánásmód alapját az érintett személyek különböző nemzeti hovatartozása jelentette – mert a volt JSZSZK

állampolgárok helyzetét eltérően kezelték más külföldiek helyzetétől –, ez nem legitim cél elérése érdekében történt, és hiányzott az objektív és ésszerű indok (lásd, *mutatis mutandis*, *Sejdić és Finci*, fentebb idézve, §§ 45-50). A volt JSZSZK állampolgárok helyzete, ideértve a kérelmezőket is, jelentősen megváltozott a „valódi” külföldiekkel való összehasonlításban a függetlenség kikiáltása után. 1991 előtt a volt JSZSZK állampolgárok, tartózkodási helyükkel kapcsolatos ügyekben, privilegizált helyzetben voltak a „valódi” külföldiekhez képest. Erre az időszakra vonatkozóan a szövetségi Állam állampolgársága az eltérő bánásmód objektív indokának tekinthető. Ugyanakkor a függetlenségi törvényhozás következtében a volt JSZSZK állampolgárok hirtelen olyan törvénytelen helyzetben találták magukat, amely megsértette a 8. Cikket (lásd a 361-362. bekezdéseket fentebb), és amely hátrányos volt a „valódi” idegenekéhez képest, mivel csak az utóbbiak tartózkodási engedélyei maradtak érvényesek, még abban az esetben is, ha nem kérelmezték a szlovén állampolgárságot (lásd a 390. bekezdést fentebb). A Bíróság megítélése szerint a szóban forgó törvény ezért aránytalan és túlzó terhet jelentett a volt JSZSZK állampolgárok számára.

388. A fentebbi következtetést megerősíti az Alkotmánybíróság 1999. február 4-i határozata is, amelyben megállapították, hogy a „töröltek” a – függetlenség kikiáltása előtt Szlovéniában lakó – „valódi” külföldieknél, akiknek tartózkodási engedélyei a Külföldiekről Szóló Törvény 82. bekezdése alapján érvényben maradtak, jogilag kedvezőtlenebb helyzetben voltak (lásd a 42. bekezdést fentebb). Tekintettel a fentiekre, a Bíróság megállapítja, hogy megsértették az Egyezmény 8. cikkével együtt olvasott 14. Cikkét.

V. AZ EGYEZMÉNY 46. CIKKE

389. Az Egyezmény 46. Cikkének vonatkozó része szerint:

„1. A Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéletét minden ügyben, amelyben félként szerepelnek.

2. A Bíróság végleges ítéletét el kell juttatni a Miniszteri Bizottsághoz, amely ellenőrzi annak végrehajtását.

...”

390. Az előírásra hivatkozva a kérelmezők a Bíróságtól olyan általános intézkedések megtételét kérelmezték, amelyek a „töröltek” helyzetét orvosolják.

A. A felek előadásai

1. A kérelmezők

391. A kérelmezők előadása szerint jelen helyzetben és bármiféle megszilárdult gyakorlat hiányában a módosított Jogi Státusz Törvény elfogadása és végrehajtása nem tekinthető olyan általános intézkedésnek, amely képes volna orvosolni a „töröltek” jogainak szisztematikus megsértését.

392. A módosított Jogi Státusz Törvény *prima facie* nem kielégítő jogorvoslat volt, amely a 2003. április 3-i határozat legkisebb és legkorlátozottabb mértékű végrehajtását szolgálta, és amely megőrizte a korábbi törvény főbb jellegzetességeit és követelményeit. A „ténylegesen Szlovéniában lakó” feltételt megváltoztatták annak érdekében, hogy néhány kivétel benne foglaltasson. Ugyanakkor a „töröltek” ügyei nem feleltek meg egyik ilyen kivételnek sem. Az eljárás fáradtságos és költséges volt, és a bizonyítási teher a „töröltekre” hárult. Ha valaki hosszabb időn keresztül volt távol Szlovéniától, bizonyítania kellett, hogy megkísérelt visszatérni az első tíz évben, amely rendkívüli nehézségekbe ütközött. Ezért nem meglepő, hogy a legújabb, 2011. júniusi statisztikák szerint a 127 kérelemből (az összesen 13000 jogosult közül) csak harminc volt sikeres, míg hatvanat elutasítottak. Az elutasított kérelmek magas száma azt mutatta, hogy a törvény súlyos hiányosságokban szenved.

393. Ami az egyéni intézkedéseket illeti, a megállapított jogsértésekkel kapcsolatban nem tekinthető kielégítő jogorvoslatnak az állandó tartózkodási engedélyek kibocsátása. Az elszenvedett súlyos nem-vagyoni és vagyoni kár további jogorvoslatot igényelt, nevezetesen a kártalanítással kapcsolatos egyéni intézkedések meghozatalát. Ezt a Faji Megkülönböztetés Megszüntetésének Bizottsága 2010-es zárójelentése is kiemelte. Az Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa azt is megállapította, hogy más intézkedések szükségesek annak érdekében, hogy a „töröltek” által elszenvedett jogsértések orvoslást nyerjenek, például a családegyesítéssel kapcsolatban. Kiemelte, hogy az új törvény nem hozott létre olyan különös mechanizmust, amely méltányosan kompenzálta volna az évekig fennálló szabályozatlan helyzetet. A Kínzás Elleni Bizottság zárójelentése ugyancsak sürgette a kérelmezett Kormányt, hogy segítse elő a „töröltek” teljes integrációját, ideértve a roma közösségekhez tartozókat is. Továbbá a három fent említett nemzetközi szervezet rámutatott a módosított Jogi Státusz Törvény hiányosságaira.

2. A Kormány

394. A Kormány fenntartotta, hogy a Jogi Státusz Törvény elfogadása és végrehajtása megfelelő, átfogó és általános intézkedést jelentett a „töröltek” magán- vagy családi életéhez vagy mindkettőhöz való jogának biztosítására.

Ezzel az Alkotmánybíróság 2003-as határozatának teljes mértékben érvényt szereztek.

395. Véleményük szerint a Kamara nem tulajdonított kellő jelentőséget annak a ténynek, hogy a módosított Jogi Státusz Törvény rövid időn belül hatályba lépett. A Szlovén Köztársaság ezért megtette a megfelelő lépéseket még a Kamara ítéletének meghozatala előtt. Ezen kívül számos médiumot használtak arra, hogy tájékoztassák a „töröltek” (kiadvány, internet, ingyenes hívható telefonvonal, stb.). Ez volt a fő oka annak, hogy kérték az ügy Nagykamara elé terjesztését.

396. Ezen kívül, 2011. november 25-én egy kormányközi bizottságot állítottak fel annak érdekében, hogy rendezzék a „töröltek” ügyét. A Törvény végrehajtását szintén rendszeresen ellenőrizték a hatóságok. Hatvannégy állandó tartózkodási engedélyt és 111 kiegészítő engedélyt állítottak ki a módosított Jogi Státusz Törvény alapján. A „töröltek” közül összesen 12500 személy rendezte státuszát.

B. A Kamara ítélete

397. A Kamara megállapítása szerint az arra alapított jogsértés, hogy a szlovén törvényhozó és közigazgatási hatóságok nem hajtották végre az Alkotmánybíróság határozatait, egyértelműen jelezte a hazai szlovén jogrendszerben meghozandó, megfelelő általános és egyéni intézkedéseket: a megfelelő törvény elfogadását, és az egyéni kérelmezők helyzetének visszaható hatályú tartózkodási engedélyek kibocsátásával történő rendezését (lásd a Kamara ítéletének 401-407. bekezdéseit).

C. A Bíróság értékelése

398. Az Egyezmény 46. Cikke értelmében a Magas Szerződő Felek vállalják, hogy magukra nézve kötelezőnek tekintik a Bíróság végleges ítéleteit minden olyan esetben, amelyben félként részt vettek, a végrehajtást pedig a Miniszterek Tanácsa ellenőrzi. Ebből következően *inter alia* egy olyan ítélet, amelyben a Bíróság megállapítja egy jog megsértését, jogi kötelezettséget ró a kérelmezett Államra nem csupán abban a tekintetben, hogy a 41. Cikk szerinti igazságos elégtétel keretében meghatározott összeget kell fizetnie az érintetteknek, hanem oly módon is, hogy általános vagy, ha ez megfelelőnek mutatkozik, egyéni intézkedéseket vagy egyszerre mindkettőt kell hoznia. Mivel a Bíróság ítéletei lényegüket tekintve deklaratívak, a kérelmezett Állam szabad kezét kap – a Miniszterek Tanácsa ellenőrzésének hatálya alatt – annak kiválasztására, hogy milyen eszközzel teljesíti az Egyezmény 46. Cikke szerinti jogi kötelezettségét, feltéve, hogy ezek az eszközök összeegyeztethetőek a Bíróság ítéletében foglalt következtetésekkel (*Scozzari és Giunta v. Olaszország* [NK], nos. 39221/98

és 41963/98, § 249, ECHR 2000-VIII; *Sejdovic*, fentebb idézve, § 119; és *Aleksanyan v. Oroszország*, no. 46468/06, § 238, 2008. december 22.).

399. Ugyanakkor a kérelmezett Állam 46. Cikk szerinti kötelezettségeinek teljesítését elősegítendő a Bíróság, kivételes esetekben, jelzi az intézkedésnek azt a típusát, amely az általa megállapított tényállás megváltoztatását biztosíthatja (lásd például *Broniowski*, fentebb idézve, § 194).

400. Jelen ügyben a Bíróság megállapította a kérelmezők 8. 13. és 14. Cikkben foglalt jogainak megsértését, amely lényegében abból adódott, hogy a szlovén hatóságok az Alkotmánybíróság irányadó határozatai ellenére hosszú időn keresztül nem rendezték a kérelmezők tartózkodási státuszát a „törlés” után, és nem biztosítottak számukra megfelelő jogorvoslatot.

401. A „törlés” volt JSZSZK állampolgárok egy egész csoportját érintette, akiknek állandó tartózkodási engedélyük volt Szlovéniában, és akik Szlovénia függetlenségének kikiáltásakor egy másik volt JSZSZK köztársaság állampolgárai voltak. A „törlés” ezért egy nagylétszámú csoportot érintett, és érint ma is.

402. Ugyanakkor tekintetbe kell venni, hogy különböző törvényi változtatások, például a Jogi Státusz Törvény (lásd a 76-79. és a 211. bekezdéseket fentebb), születtek a Kamara ítéletének meghozatalát követően. Ez az új törvény lehetőséget biztosít a „töröltek” számára, hogy rendezzék szlovéniai tartózkodásukat. Ugyancsak fontos megjegyezni, hogy hat olyan kérelmező számára, akikkel kapcsolatban a Bíróság megállapította az egyezményesértést, állandó tartózkodási engedélyt bocsátottak ki (lásd a 95. 123. 133. 158. 173. és 194. bekezdéseket fentebb), továbbá, hogy a Kormány kormányközi bizottságot állított fel annak érdekében, hogy ellenőrizzék a módosított Jogi Státusz Törvény végrehajtását, és hogy megtalálják a megoldást a „töröltek” helyzetére (lásd a 404. bekezdést fentebb).

403. A módosított Jogi Státusz Törvény 2010. július 24. óta van hatályban, és egyes nemzetközi megfigyelő szervezetek rámutattak néhány hiányosságára (lásd a 223. és 227-228 bekezdéseket fentebb). Ugyanakkor a Bíróság megítélése szerint korai volna a jelen helyzetben, megszilárdult hazai gyakorlat hiányában, azt vizsgálni, hogy a fentebb felvázolt reformok és a Kormány által megtett néhány lépés kielégítő eredményt hozott-e a „töröltek” tartózkodási helyzetének szabályozásában (lásd *mutatis mutandis*, *Sejdovic*, fentebb idézve, §§ 119 és 123).

404. Ugyanakkor a Bíróság megállapítja, hogy a kérelmezők nem részesültek megfelelő anyagi jóvátételben azokért az évekért, amelyekben sérülékeny és jogilag bizonytalan helyzetben voltak, továbbá, a jelenlegi állapot szerint, a polgári eljárásokban történő vagy az Államügyész Hivatal általi kártalanítás hazai lehetősége továbbra is távoli (lásd a 268. bekezdést fentebb). Ezért a Bíróság megállapítja, hogy az ügy tényállása egy olyan – a

szlovéniai jogrendszerben meglévő – hiányosságot tár fel, amely abból ered, hogy a “töröltek” egész csoportja még mindig nem részesedhet kártalanításban alapvető jogaik megsértése miatt.

405. A Bíróság úgy ítéli meg, hogy a jelen ügy alkalmas az Eljárási Szabályzat 61. cikkében szereplő iránymutató eljárás lefolytatására, tekintve hogy egy ilyen eljárás egyik alapvető folyamánya az, hogy a Bíróságnak az “iránymutató” ügyben panasz tárgyává tett tényállásra vonatkozó értékelése szükségszerűen túlnyúlik az egyéni kérelmezők érdekein, és megköveteli, hogy az ügyet abból a szempontból is megvizsgálja, hogy milyen általános intézkedéseket kell meghozni a többi esetlegesen érintett személy érdekében (*Broniowski v. Lengyelország* (békés rendezés) [NK], no. 31443/96, § 36, ECHR 2005-IX, and *Hutten-Czapska v. Lengyelország* (békés megegyezés) [NK], no. 35014/97, § 33, 2008. április 28.). Eben az összefüggésben a Bíróság rámutat arra, hogy a *Lukenda v. Szlovénia*-ügyben (no. 23032/02, §§ 89-98, ECHR 2005-X) hozott iránymutató ítélet következtében, amely a jogi eljárások jelentős elhúzódásáról és ezzel összefüggésben a hazai jogrendszer működési zavarairól szólt, a Kormány számos intézkedést tett, többek között létrehozott egy különleges finanszírozási rendszert. Ez lehetővé tette, hogy a Bíróságnak ne kelljen nagyszámú ügyben döntést hoznia.

406. Ugyan jelenleg csak néhány hasonló, “törölt” személy által kérelmezett ügy van folyamatban a Bíróság előtt, a rendszerszintű, strukturális vagy hasonló jogsértésekre tekintettel a további ügyek esetleges jelentős száma olyan fontos tényező, amelyet figyelembe kell venni az ilyen ismétlődő ügyek felhalmozódása és a Bíróság ügyterhe szempontjából. Ami a felekkel való, ezügyben történő konzultációt illeti, amelyre a 61. cikk 2. bekezdés (a) pontja vonatkozik, a Bíróság rámutat arra, hogy ez az előírás 2011. április 1-jén lépett hatályba, jóval azután, hogy ezt az ügyet a Nagykamara elé terjesztették, így az a jelen ügyben nem alkalmazható.

407. Ezért a Bíróság a 61. cikk 3. bekezdésével összhangban jelzi, hogy a kérelmezett Kormánynak egy éven belül *ad hoc* hazai kártalanítási tervet kell megalkotnia (lásd *mutatis mutandis*, *Hutten-Czapska*, fentebb idézve, § 239, és *Xenides-Arestis v. Törökország* (érdem), no. 46347/99, § 40, 2005. december 22). A 61. cikk 6. bekezdésének (a) pontja alapján minden hasonló kérelem elbírálását a szóban forgó kártalanítási intézkedések meghozataláig felfüggesztenek.

VI. AZ EGYEZÉNY 41. CIKKE

408. Az Egyezmény 41. Cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ha a Bíróság az Egyezmény vagy az ahhoz kapcsolódó jegyzőkönyvek megsértését állapítja meg és az érdekelt Magas Szerződő Fél belső joga csak részleges jóvátételt tesz lehetővé, a Bíróság – szükség esetén – igazságos elégtételt ítél meg a sértett félnek.”

409. A kérelmezők vagyoni és nem vagyoni káruk, illetve a Bíróság előtt felmerült költségeik és kiadásaik megtérítését kérték.

A. A felek előadásai

1. A kérelmezők

410. A kérelmezők azt állították, hogy a Kormány álláspontja, mely szerint először a hazai bíróságok vagy az Allamügyészi Hivatal előtt kellene kártalanítási igényüket érvényesíteni, nem állja meg a helyét (hivatkoztak a *Barberà, Messegue és Jabardo v. Spanyolország*-ügyre (50. cikk), 1994. június 13. § 17, Series A no. 285-C). Az igazságos elégtétel iránti kérelem elfogadhatóságának nem előfeltétele, hogy a kérelmező e vonatkozásban kimerítse a hazai jogorvoslati lehetőségeket. Ez különösen igaz akkor, ha, mint jelen esetben, a szóban forgó jogorvoslatok nyilvánvalóan alkalmatlanok voltak arra, hogy a jogsértést elszenvedő felek számára a gyors és egyszerű vagyoni kártalanítás lehetőségét biztosítsák.

411. A Nagykamara előtt a felek kiegészítették igazságos elégtétel iránti kérelmüket. A jövedelem nélküli kérelmezők olyan összeget kértek, amely megfelelt azoknak a szociális és lakhatási támogatásoknak, amelyekben akkor részesültek volna, ha a "törlés" nem történik meg.

A kérelmezők a következő vagyoni kárigényeket nyújtották be:

- Kurić úr: 37,929.85 euró;
- Mezga asszony: 58,104.03 euró;
- Ristanović úr: 15,698.07 euró;
- Berisha úr: 104,174.25 euró;
- Sadik úr: 41,374.95 euró;
- Minić úr: 40,047.24 euró.

412. A nem vagyoni kárral kapcsolatban a kérelmezők azt állították, hogy a "törlésnek" rendkívül súlyos következményei lettek számukra, és drámai, mindenre kiterjedő felfordulást okoztak életükben: szabályozatlan státusz, a munkahely elvesztése, emberi lényhez méltatlan lakhatási körülmények és sokuk számára súlyos egészségügyi problémák. Összefoglalva, a Bíróság esetjoga által elismert súlyos megpróbáltatások különböző formáit kellett elviselniük: fájdalom, bizonytalanság és instabilitás jövővel kapcsolatban, melyet rendkívül hosszú ideig kellett elviselniük, a kitoloncolás veszélyéből eredő szorongás, továbbá mély aggodalom és az elhagyatottság érzése, amely az idegengyűlölet megnyilvánulásai és a hatékony jogorvoslat hiánya miatt alakult ki. Kifejtették, hogy a nem vagyoni kárt 1999 februárjától, az Alkotmánybíróság első határozatától kell számolni, eszerint pedig a következő összegeket kérelmezték :

- Kurić úr: 147,822 euró;
- Mezga asszony: 151,986 euró;

- Ristanović úr: 151,986 euró;
- Berisha úr: 146,781 euró;
- Sadik úr: 154,068 euró;
- Minić úr: 154,068 euró.

413. Végül, a kérelmezők 49,975.82 euró és ennek ÁFA és egyéb adókölségeit kérték (62,369.82 euró) a Bíróság előtti eljárásban felmerülő költségeik és kiadásaiak megtérítésére. Rámutattak arra, hogy az ügy kivételes körülményeire és rendkívül szegény életkörülményeikre tekintettel képviselőik lemondtak megbízási díjukról arra az esetre, ha a kérelmeket a Bíróság elutasítaná. Ezért eddig a kérelmezők nem fizettek megbízási díjat, és így erre vonatkozó okiratokat sem tudnak mellékelni.

2. A Kormány

414. A Kormány előadása szerint a kérelmezők egyike sem fordult kártalanítási igénnyel hazai bíróságokhoz. Csupán Berisha úr és Minić úr nyújtott be részleges kártalanítási igényt, melyet az Államügyészi Hivatal elutasított.

B. A Kamara ítélete

415. A Kamara mérlegelése szerint az Egyezmény 41. Cikkének alkalmazása még nem érett meg a döntésre, ezért úgy határozott, hogy egészében elhalasztja azt (lásd a Kamara ítéletének 422-423. bekezdéseit, és a rendelkező rész 7. pontját).

C. A Nagykamara értékelése

1. Vagyoni kár

416. Jelen ügy körülményeire tekintettel a Bíróság úgy határoz, hogy a kártalanítás kérdése még nem érett meg a döntésre. Ezért ezt a kérdést fenn kell tartani, továbbá biztosítani kell a következő eljárás lefolytatását, figyelemmel a Kormány és a kérelmezők között esetlegesen létrejövő bármilyen egyezsége, és mindazon egyéni és általános intézkedésekre, melyek meghozatalával a Kormány jelen ítélet végrehajtását biztosítja (Eljárási Szabályzat 61. cikk 7. bekezdés és 75. cikk 1. bekezdés)..

2. Nem vagyoni kár

417. Tekintettel a jelen ügyben megállapított egyezményesértések természetére és a kérelmezők által elviselt szenvedésekre, a Bíróság kész arra, hogy részben elismerje igényüket, és mindegyik sikeres kérelmezőnek (Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr) egyenlő összegű, 20000 euró nem vagyoni kárt ítél meg.

3. *Költségek és kiadások*

418. A Bíróság esetjoga szerint a kérelmező költségei és kiadásai megtérítésére jogosult, ha igazolja, hogy ezek az eljárás során merültek fel és szükségesek valamint összegüket tekintve indokoltak voltak (lásd, például, *Iatridis v. Görögország* (igazságos elégtétel) [NK], no. 31107/96, § 54, ECHR 2000-XI).

419. A Bíróság megállapítja, hogy az ügy jelentős számú ténybeli és dokumentált bizonyíték átolvasását igényelte, és jelentős kutatással és előkészítéssel járt. Noha a Bíróságnak nincsen kétsége afelől, hogy az igényelt költségek valóban felmerültek, az eljárással kapcsolatos költségek és kiadások megtérítése iránti igényt eltúlzottnak tartja. Tekintve, hogy a kérelemben szereplő jogesetek kérelmezőnként hasonlóak voltak egymáshoz, a Bíróság úgy dönt, hogy összességében 30000 eurót ítél meg számukra.

4. *Késedelmi kamat*

420. A Bíróság megfelelőnek tartja, hogy a késedelmi kamatnak az Európai Központi Bank marginális hitelkamatán kell alapulnia, melyhez három százalékpontot hozzá kell adni.

EZEN OKOKBÓL A BÍRÓSÁG

1. *Megállapítja*, tizenöt szavazattal kettő ellenében, hogy nincs hatásköre a Petreš úr és Jovanović úr által benyújtott kérelem megvizsgálására;
2. *Elutasítja*, egyhangúan, a Kormány arra vonatkozó kifogását, hogy a kérelem *ratione materiae* és *ratione temporis* összeegyeztethetetlen az Egyezmény előírásaival, és hogy határidőn túl nyújtották be;
3. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr – az Egyezmény 34. cikke szempontjából – „áldozati” státusszal bír, állítólagos Egyezményben foglalt jogaik megsértése tekintetében;
4. *Fenntartja*, kilenc szavazattal nyolc ellenében, a Kormány arra vonatkozó kifogását, hogy Dabetić úr és Ristanović asszony nem merítette ki a rendelkezésre álló hazai jogorvoslatokat;
5. *Elutasítja*, egyhangúan, a Kormány arra vonatkozó kifogását, hogy a többi kérelmező nem merítette ki a rendelkezésre álló hazai jogorvoslatokat (Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr, Minić úr);

6. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy megsértették az Egyezmény 8. Cikkét;
7. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy megsértették az Egyezmény 8. Cikkével együtt olvasott 13. Cikkét;
8. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy megsértették az Egyezmény 8. Cikkével együtt olvasott 14. Cikkét;
9. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy a kérelmezett Kormánynak ezen ítélet meghozatalát követő egy éven belül *ad hoc* hazai kártalanítási tervet kell megalkotnia (lásd a 415. bekezdést fentebb);
10. *Megállapítja*, egyhangúan, hogy a jelen ügyben megállapított jogsértésekből eredő anyagi kár tekintetében a 41. Cikk alkalmazásának kérdése nem érett meg döntésre, ezért,
 - (a) *fenntartja* a kérdést ebben a tekintetben;
 - (b) *felhívja* a Kormányt és a kérelmezőket, hogy három hónapon belül nyújtsanak be írásbeli észrevételeket ebben a kérdésben, különösen, hogy értesítsék a Bíróságot, ha bármiféle egyezsége jutottak;
 - (c) *felfüggeszti* a további eljárást, és *átruházza* a Bíróság elnökére ezt a jogát, aki szükség esetén ezzel élhet;
11. *Megállapítja*, egyhangúan,
 - (a) hogy a kérelmezett Államnak három hónapon belül a következő összegeket kell megfizetnie:
 - (i) 20000 eurót (húszezer euró) Kurić úr, Mezga asszony, Ristanović úr, Berisha úr, Ademi úr és Minić úr részére nem vagyoni kár címén, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (ii) 30000 eurót (harmincezer euró) a kérelmezőknek együttesen költségeikre és kiadásaira tekintettel, továbbá az ezen összeget terhelő adók összegét;
 - (b) hogy a fent említett három hónap lejártát követően a teljesítés időpontjáig a késedelmes időszakra az Európai Központi Bank marginális kamatlábát három százalékponttal meghaladó kamatot kell fizetni a fenti összeg után;
12. *Elutasítja*, egyhangúan, a kérelem fennmaradó részét a 41. Cikk szerinti nem vagyoni kártérítés és a költségek valamint a kiadások tekintetében.

Készült angol és francia nyelven, kihirdették a Strasbourgban a Human Rights Buildingben 2012. június 26-án megtartott nyilvános tárgyaláson.

Vincent Berger
Tanácsos

Nicolas Bratza
Elnök

Az Egyezmény 45. Cikkének 2. bekezdésével és a Bíróság Eljárási Szabályzata 74. cikkének (2) bekezdésével összhangban a következő különvéleményeket csatolták a jelen ítélethez:

- (a) Zupančič bíró párhuzamos véleménye;
- (b) Vučinić bíró részben párhuzamos, részben eltérő véleménye;
- (c) Bratza, Tulkens, Spielmann, Kovler, Kalaydjieva, Vučinić és Raimondi bírák részben eltérő közös véleménye;
- (d) Costa bíró részben eltérő véleménye;
- (e) Kovler és Kalaydjieva bírák részben eltérő közös véleménye.

N.B.

V.B.

A különvélemények fordítását a szöveg nem tartalmazza, azok az ítélet hivatalos nyelvi változatában (változataiban) angol és/vagy francia nyelven szerepelnek, amely hivatalos nyelvi változatok a Bíróság ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisban tekinthetők meg.

© Európa Tanács/Emberi Jogok Európai Bírósága, 2013.

Az Emberi Jogok Európai Bíróságának hivatalos nyelvei az angol és a francia. Ez a fordítás nem köti a Bíróságot, és a Bíróság nem vállal semmilyen felelősséget annak minőségéért. A fordítás letölthető az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatát tartalmazó HUDOC adatbázisból (<http://hudoc.echr.coe.int>) vagy bármely olyan adatbázisból, amellyel a Bíróság azt megosztotta. Nem kereskedelmi célokra azzal a feltétellel többszörözhető, ha az ügy teljes címét idézik, a fenti szerzői jogi tájékoztatóval együtt. E fordítás bármely részének kereskedelmi célokból történő felhasználására irányuló szándék esetén, kérjük, ezt a következő címen jelezze: publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2013.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2013.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>) ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int